

דברי הכנסת

כנס מיוחד

הישיבה השבע-עשרה של הכנסת הארבע-עשרה
יום שלישי, כ"ח באב התשנ"ו (13 באוגוסט 1996)

ירושלים, הכנסת, שעה 10:02

תוכן העניינים

דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר ד"ר בנימין הלוי, זיכרונו לברכה

דברי יושב-ראש הכנסת

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות לסדר

החלטת ועדת הכספים בדבר חלוקת הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון), התשנ"ו–1996

החלטת ועדת הכלכלה בדבר חלוקת הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 41),

התשנ"ו–1996

הודעת הממשלה על מינוי סגני שרים

הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7), התשנ"ו–1996

(קריאה ראשונה)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7)

התשנ"ו–1996

(קריאה ראשונה)

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

השלמת הרכב ועדות הכנסת

הודעת הממשלה על מינוי סגן שר

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו–1996

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון),

התשנ"ו–1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

תאונות הדרכים

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 40), התשנ"ו–1996 (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מדיניות ההתנחלויות והתהליך המדיני

גנבת דעת הציבור בעניין המשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית

סכנה של עצירת התהליך המדיני בעקבות החלטות הממשלה

ביטול הקפאת הבנייה

גנבת דעת הציבור בעניין המשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7 והוראת שעה), התשנ"ו–1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו–1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

כנס א'

דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר ד"ר בנימין הלוי, זיכרונו לברכה

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, כנס מיוחד של הכנסת, יום שלישי כ"ח באב התשנ"ו, 13 באוגוסט 1996. הכנס יחולק לשני כנסים, כנס א' וכנס ב'.

חברי הכנסת, אני מבקש לקום, בבקשה.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של המנוח.)

חברי הכנסת, הלך מאתנו בשבוע שעבר חבר הכנסת לשעבר ד"ר בנימין הלוי, זיכרונו לברכה.

בנימין הלוי נבחר לכנסת מטעם סיעת גח"ל, ומאוחר יותר ייצג בכנסת את הסיעה הדמוקרטית לשינוי – ד"ש. היה חבר בכנסת השביעית, השמינית והתשיעית וחבר בוועדת החוקה, חוק ומשפט ובוועדת החוץ והביטחון. הוא שימש גם כסגן יושב-ראש הכנסת.

ד"ר הלוי ישב על כס המשפט בכמה מן המשפטים המרכזיים בתולדות המדינה – ביניהם משפט כפר-קאסם, משפט קסטנר ומשפט אייכמן. ב-1963 נתמנה לשופט בבית-המשפט העליון.

הכנסת שולחת את תנחומיה לרעייתו, לילדיו ולבני ביתו.

יהי זכרו ברוך.

בבקשה, לשבת.

דברי יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, הכנסת יצאה לפגרה אבל מלאך המוות לא יצא לפגרה, והוא ממשיך להשתולל בכבישי הארץ. הכותרות ממשיכות לזעוק ומשפחות נוספות מצטרפות למשפחת השכול.

מאז יצאנו לפגרה הקטל בכבישים נמשך. אקרא את שמות ההרוגים בתקופה שבין 24 ביולי 1996 ל- 11 באוגוסט 1996, והרשימה ארוכה ארוכה.

עבו עבדון חסן, בן 22, מלוד; קטנברג מיכאל, בן 46, מנתיבות; ביידינביץ אלכסנדר, בן 30; יואב אליהו, בן 39, מגבעון; פדור פליקי, פועל זר מרומניה; אוחנה אליהו, בן 19, מיצהר; פרץ טוביה, בן 23, מקריית-ארבע; איקוביוב אנטולי, בן 9, מנתניה; זנו ליאת, בת 19; בן-ישי ליאת, בת 19; גונבר גלית, בת 19; קונסטנטין בולבין, פועל זר מרומניה; מועדי עינת, בן 6, מכפר מע'אר; מימון בן-אבו, בן 62, מאשקלון; יניב גולן; שגיא כהן; פופ וסלי, פועל זר מרומניה; בזמן מיכאל, בן 48; הורוביץ יהודית, בת 57, מירושלים; כהן רחל, בת 50, מירושלים; יוסופוב בוריס, בן 37, מאור-עקיבא; ישראל אריאלי, בן 41; ג'נאח מלכה, בת 44, מירושלים; חנניה יאיר, בן 19; רוכב אופניים, פועל זר מרומניה שטרם זוהה; אכרם זועבי, בן 10; אמפון בואפט, פועל זר מתאילנד; אלקובי חנה, בת 18, מאריאל; עליאן פטמה מבית-לחם; סבג מוריס, בן 60, מירושלים. הרשימה ארוכה, 30 במספר.

רבותי, כפי שאמרתי, הקטל בדרכים נמשך ואנחנו עושים הרבה, אבל כנראה זה לא תמיד מועיל וצריך לעשות הרבה יותר.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

מייד אסביר.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הודעה למזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

החלטת ועדת הכספים בדבר חלוקת הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון), התשנ"ו-1996; החלטת ועדת הכלכלה בדבר חלוקת הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 41), התשנ"ו-1996.

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7), התשנ"ו-1996; הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

לשאלתו של חבר הכנסת רן כהן, בהמשך הדיון בכנס א' נעסוק גם בענייני הקטל בדרכים, תשובת הממשלה. שני שרים יפרסו בפנינו את עמדת הממשלה, ואולי את תוכנית הממשלה למלחמה בקטל.

רבותי, אני רואה שהשר המקשר איננו.

נעמי חזן (מרצ):

בגלל עומס תפקידים, כנראה.

הצעות לסדר

היו"ר ד' תיכון:

אני הבטחתי – על אף התיקון בתקנון שנעשה לפני שנה – לאפשר לכמה מחברי הכנסת להעלות כמה נושאים שנמצאים בסדר-יומנו, במסגרת הצעות לסדר הדיון.

חבר הכנסת אדיסו מאסלה, בבקשה, מן המיקרופון, במסגרת של דקה.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התכוונתי להעלות את פרשת תרומות הדם – הפרשה הסוערת ביותר – וגם את מסקנות ועדת-נבון. הובטח לי, לפחות על-ידי ראש הסיעה שלי, שאוכל להעלות את הנושא במסגרת של חמש דקות. כרגע נאמר לי שלרשותי דקה אחת בלבד.

צר לי, הנושא הזה חשוב מאוד וכואב מאוד לפחות לבני העדה. אני מסיר את הנושא הזה, כי אינני רוצה לעשותו לנושא שולי, ולא אוכל להסתפק בדקה. אני גם לא יכול למצות את הנושא במסגרת צרה כזאת. לכן, עם כל הכאב, אני באמת מצטער, אני מסיר עתה את הנושא. אחפש הזדמנות אחרת כדי להעלותו בצורה הכי רצינית שאוכל.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אני חייב להסביר. בשונה ממה שהיה נהוג עד כה, בכנסת הקודמת נתקבל תיקון לתקנון, ועל-פיו – 30 חברי כנסת יכולים להגיש שתי הצעות לסדר בכנס מיוחד של הפגרה. אבל מאחר שהתעוררו כמה נושאים שמעסיקים אותנו, מצאתי לנכון לאפשר לכמה חברי כנסת להעלות כמה נושאים במסגרת הצעה לסדר הדין.

חברת הכנסת ענת מאור מבקשת להסב את תשומת לבנו להחרפת האלימות נגד נשים. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כפי שהיושב-ראש פתח בנושא הקטל בדרכים, כך גם לגבי אלימות נגד נשים – אסור שנתרגל, אסור שנראה בזה נושא כמו מזג האוויר, שדנים ודנים בו ולא מגיעים לתוצאות.

ביקרתי אצל פנינה ביבס באשקלון, שפניה נשרפו וגופה הושחת על-ידי בעלה האלים. כולנו התבשרנו בחודש האחרון על בעל שקעקע את שמו על גופה של אשתו, גילח את שיערה והפליא בה את מכותיו.

אנחנו מוכרחים למצוא את כל הדרכים הציבוריות, החברתיות, המשטריות והמשפטיות כדי למגר את התופעה הזאת. הבוקר התכנסנו בוועדה לקידום מעמד האשה לדין דחוף עם השר לביטחון פנים וצמרת המשטרה. אין לי ספק שחלה התקדמות, אבל עדיין, כאשר מגיעות נשים להתלונן הן לא נענות בהתייחסות רצינית די הצורך.

עיקר הבעיה הוא פסקי-הדין של שופטים. אל לה לכנסת להתערב בשיקול דעתם, אבל אסור לנו גם להסכים לכך, שאשה שפניה נשרפו ועוותו, על בעלה יוטל עונש של שנה וחצי בלבד.

לכן אני פונה לאדוני היושב-ראש למצוא את העיתוי הראוי, כדי שהכנסת תטיל את כובד משקלה המוסרי והציבורי בהתמודדות עם התופעה החמורה כל כך. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שהנך מאפשר לי להעלות בפתיחת ישיבת הכנסת היום הצעה לסדר שעניינה דברי התועבה של הנערות מבית-הספר על-שם גרוס בקריית-גת בזכות הערצתן לנבל הרוצח יגאל עמיר ובזכות רצח ראש הממשלה יצחק רבין, זכרו לברכה.

אני מבקש להסב את תשומת לבך לכך, שכאשר כתבתי את הדברים כתבתי אותם עוד לפני שהתפרסם מעשה הנבלה המסליד של בריונים בקריית-מלאכי נגד שני תלמידי ישיבה שהגיעו לברכה. גם נגד המעשה הזה צריך להעלות את כל ביטויי הסלידה, החלחלה וההסתייגות ולבקש מהיועץ המשפטי לממשלה להחמיר במיוחד בענישה בנושא זה.

אני חוזר לנושא שלי. הנני להציע שהכנסת תקיים עוד היום, או במועד שיקבע יושב-ראש הכנסת, דיון מעמיק ונוקב בתמיכה הפומבית או הנסתרת ברוצחו הנאלח של ראש הממשלה יצחק רבין, זכרו לברכה, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בהופעה בטלוויזיה של בנות בית-הספר הממלכתי-הדתי על-שם גרוס בקריית-גת.

על הכנסת להבהיר, כי היא לא תוכל לסבול עוד תגובות של זלזול, ביטול וקלות ראש בתופעות החוזרות ונשנות של אידיאולוגיה המצדיקה רצח. הכנסת לא תוכל לעמוד מנגד נוכח הטפה לשנאה ולמשטמה המובילות לרצח, והימצאותם של מורים, מחנכים ודרשנים במערכת החינוך הפורמלית והלא-פורמלית המטיפים לקיצוניות ולזריעת שנאה תהומית על רקע אידיאולוגי ופוליטי. קלות הדעת והזלזול, גם אם לא נועדו לכך, משחקים לידי יוצרי השנאה והמטיפים לה.

על הכנסת לשמוע מפי שר החינוך והתרבות ומפי מנהיגי הציבור האחראים לתופעות הנוראות מה בדעתם לעשות כדי לחרוש את הארץ לאורכה ולרוחבה, ואת מוסדותיה החינוכיים, ולעקור משורש את עשבי הרעל והלענה ולחזק את אושיות הדמוקרטיה בישראל.

אודה לך, אדוני יושב-ראש הכנסת, אם תודיענו אם ומתי בדעתך לקיים דיון זה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן שאל ואני משיב. בכוונתנו לדון בנושא זה מייד לכשתחזור הכנסת מן הפגרה. אבל, בכוונתי גם למנות ועדה של חברי כנסת להכנת יום השנה לרצח המתועב ב-4 בנובמבר 1995, והכנסת תייחד יום דיונים לנושא הזה. תודה. חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ביציע המכובדים יושבת ברגע זה אסתר פולארד, רעייתו של יונתן פולארד, שנמק בכלא האמריקני זה 11 שנים על כך שחשף סודות שנגעו לביטחונה של מדינת ישראל ומסר נפשו למען ביטחונה של המדינה.

אסתר שובתת רעב זה 16 יום ברחבת "המשביר" בזעקה נואשת כדי לעורר את לבו של העם בישראל, ובראש ובראשונה את לבם של ממשלת ישראל וראש ממשלת ישראל, כדי שיפנו אל נשיא ארצות-הברית, שבידו היכולת לחון מייד את יונתן פולארד.

אסתר הפקידה בידי מכתב גלוי לראש הממשלה, והיא כותבת בו: "בעלי יונתן פולארד נמק זה 11 שנה בבית-הכלא האמריקני בגלל פעולותיו למען ביטחונה של מדינת ישראל. כוחותיו הולכים ואזלים. אינני יודעת עד כמה הוא יוכל עוד להחזיק מעמד.

"כבוד ראש הממשלה, מה שעשית או לא עשית בביקורך האחרון בארצות-הברית למען יונתן כבר אינו לעניין" – וכאן אוסיף במאמר מוסגר, שראש הממשלה עצמו הודה, שהוא לא העלה את הנושא הזה בפני נשיא ארצות-הברית – "מה שחשוב כרגע זה מה שתעשה עכשיו על מנת להציל את חייו של יונתן".

אקרא רק את סיומו של המכתב, מפאת קוצר הזמן: "כבוד ראש הממשלה, כל מה שהעם כולו מצפה ממך כרגע הוא לעמוד באומץ ולעשות את המעשה הנכון. אם אכן תעשה כך, בעזרת השם, ובזכות האחדות הלאומית הקיימת בעניין שחרורו של יונתן, הוא ישוחרר ויהיה אתנו מייד.

"כבוד ראש הממשלה, אם תפעל בנדון נחרצות, תזכה אתה וכל ממשלתך לשפע ברכות הנובעות ממצוות פדיון שבויים, מצוות פיקוח נפש.

"כבוד ראש הממשלה, אני קוראת לך מעומק לבי שתפעל מייד ותציל את חיי בעלי יונתן. עשה אתה את חלקך כמנהיג העם היהודי, וצור ישראל וגואלו יעשה את השאר. בברכת עלה והצלח, אסתר פולארד".

אדוני יושב-ראש הכנסת, איננו צריכים לצפות שכוחותיה של אסתר, היושבת עמנו כאן, יאזלו. אני חושב שהכנסת כולה צריכה להתאחד בקריאה לממשלת ישראל לפנות מייד אל נשיא ארצות-הברית בבקשה לחון את יונתן.

אדוני היושב-ראש, לפי בקשתה של אסתר, אני רוצה למסור בידך את העתק המכתב, ואני מצפה לתגובתך בנדון, על דעת כל חברי הכנסת, לבל נהיה כפויי טובה כלפי אלה שמסרו נפשם למען מדינת ישראל. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שמעתי את בקשתך. בפגישתי הקרובה עם ראש הממשלה יועלה הנושא לדיון במלוא הסימפתיה לגברת פולארד. אני מקווה שהנושא לא ירד מעל סדר-יומנו, ואני בטוח שאתה תדאג שהוא לא ירד מסדר-יומנו עד שהבעיה תיפתר לשביעות רצונך-רצונה.

חבר הכנסת דהאמשה מבקש להעלות את הנושא שנקרא: שבט טראבין אלסאנע. במסגרת דקה. חבל שאתה מגיש את זה באיחור, אבל בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, הנושא של טראבין אלסאנע, של כפר רימיה ושאר היישובים הערביים העומדים בסכנת עקירה ממקומות מושבם, איננו חדש. הנושא עלה בשבוע שעבר לכותרות לאחר שבולדוזרים שהתחילו לחפור שם, עם כוחות אדירים של משטרה ושל משמר הגבול, רמסו לא רק את כל הדברים שהיו בשטח אלא גם יישובים ותושבים. בתים נהרסו, נשים וטף נרמסו, הוכו וזבו דם.

הנושא הוא לב-לבה של הדמוקרטיה ושל זכויות היסוד של האזרח במדינה. הממשלה הקודמת כבר התחילה ללכת בכיוון הזה, הממשלה הנוכחית הבטיחה שהיא תביא שוויון ולכך שתהיה אפשרות לכל התושבים לחיות בשלווה ובשקט במדינה, והגיע הזמן לכך.

50 שנה לאחר קום המדינה עדיין יש עשרות יישובים – אלה לא שני היישובים היחידים – שעומדים בפני סכנת עקירה מחודשת. כבר שלוש פעמים הוזזו אנשי טראבין אלסאנע ממקומם. לפני שלושה-ארבעה ימים ראיתי במו-עיני איך בולדוזרים החלו לחפור בכפר רימיה.

הגיע הזמן שהנושא הזה יוסדר פעם אחת בצורה נכונה ונאותה שתאפשר לתושבים האלה זכות מינימלית לחיות בכבוד במדינתם ובארצם. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. גם הפרק הזה הסתיים.

החלטת ועדת הכספים בדבר חלוקת הצעת חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון), התשנ"ו–1996

היו"ר ד' תיכון:

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, בבקשה. הנושא: חלוקת הצעת חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון), התשנ"ו–1996, בהתאם להחלטת ועדת הכספים של הכנסת, לפי סעיף 121 לתקנון הכנסת.

חגי מירום (העבודה):

אדוני, זאת קריאה ראשונה?

היו"ר ד' תיכון:

קודם כול פיצול, כבר היתה הקריאה הראשונה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, אני מתכבד להביא בפני מליאת הכנסת הצעה לפצל את הצעת החוק שכבר עברה בקריאה ראשונה, מן הטעמים הבאים:

לגבי הארכת המועד הדבר מתבקש מאליו, ויש הסכמה מלאה של כל חברי הוועדה להאריך את המועד, כי הכנסת עדיין לא הצליחה לדון ולאשר את התקנות ואת ההצעות השונות בדבר החוק. הדבר מתבקש מאליו, מאחר שהמועד המקורי הוא 10 באוגוסט. בהמשך היום, אם המליאה תאשר את הפיצול, נתבקש לדון בהצעת ועדת הכספים לגבי המועד החדש.

לגבי השינויים בחקיקה עצמה, ועדת הכספים מציעה שלא לדון בזה היום אלא לדחות זאת, מאחר שלא הספקנו לדון בכך ויש הצעות נוספות לתיקוני חקיקה. ידוע שוועדה יושבת על המדוכה של שינויים במבנה המשק, וייתכן כי גם הם ישפיעו על הצעת החוק המקורית. לכן, בשלב מאוחר יותר נדון בתיקוני חקיקה.

אני מבקש ממליאת הכנסת לאשר את דבר פיצול החוק. הדבר התקבל בוועדת הכספים בהסכמה מלאה של כל סיעות הבית. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תרשה לי, אדוני יושב-ראש הוועדה, כמי שהגיש את החוק שאושר, האם אתה מוכן לקבוע לוח זמנים חדש שבו כל הנושא של אישור הייעוץ ייכנס לתוקפו?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

הכוונה היא להביא גם את אישור החוק עצמו על תיקוניו באותו מועד שייקבע בתיקון שאנחנו נגיש במשך היום למליאה, לאמור ב-1 באפריל.

היו"ר ד' תיכון:

ב-1 באפריל ייכנס כל נושא האישור לתוקף?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

זו הכוונה שלנו. כנראה נקים ועדת משנה שתדון בהצעות השונות לתיקון החוק – גם הצעות שהוגשו על-ידי הממשלה וגם הצעות של חברי הכנסת. לכן, אנחנו מקווים שהחוק שאדוני היושב-ראש היה בין מניחי יסודותיו ייכנס לתוקף לא יאוחר מ-1 באפריל 1997.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אני מקווה שנעמוד בלוח הזמנים.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. נמתין עד שחבר הכנסת רביץ יחזור למקומו.

אנחנו מצביעים על הבקשה לפצל את החוק, על-פי סעיף 121 לתקנון הכנסת. רבותי, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד החלטת ועדת הכספים – 16

נגד – אין

נמנעים – 1

הצעת ההחלטה בדבר חלוקת הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות
ובניהול תיקי השקעות (תיקון), התשנ"ו–1996, נתקבלה.

שבח וייס (העבודה):

אפשר לצרף את קול?

היו"ר ד' תיכון:

לא, על-פי פסיקת היושב-ראש הקודם – אי-אפשר.

בעד – 16, נגד – אין, נמנע – 1, פיצול החוק אושר.

יגאל ביבי (מפד"ל):

השר הנגבי נמצא.

היו"ר ד' תיכון:

לאחר שנגמור. 'מתינו עוד כמה דקות; אני המתנתי מתחילת הישיבה.

החלטת ועדת הכלכלה בדבר חלוקת הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 41),

התשנ"ו-1996

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לנושא הבא. יציג את הבקשה יושב-ראש ועדת הכלכלה: חלוקת הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 41), התשנ"ו-1996, בהתאם להחלטת ועדת הכלכלה של הכנסת, לפי סעיף 121 לתקנון הכנסת. חבר הכנסת גולדשמידט, בבקשה.

אברהם גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בשלהי הכנסת השלוש-עשרה, על-פי יוזמת הממשלה, עברה בכנסת הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 41), שעניינה שני נושאים: האחד – הגדלת הקנסות בתחום עבירות התעבורה; השני – תיקון או הרחבה של סמכויות השוטרים לגבי שלילה מינהלית של רשיונות נהיגה בעת ביצוע עבירות תעבורה.

כידוע לחברי הכנסת, בעידודם הנמרץ של יושב-ראש הכנסת ושל שר התחבורה, לקחה על עצמה ועדת הכלכלה לטפל באינטנסיביות רבה בנושא כל כך כאוב של הקטל בדרכים, של הפצועים קשה בתאונות הדרכים.

הצעת החוק הראשונה שהוחל עליה דין רציפות מהכנסת הקודמת לכנסת הזאת היתה הצעת החוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 41). החילון בדיון מאוד יסודי בהצעת החוק הזאת במסגרת הכנתה לקריאה שנייה ושלישית. אבל כיוון שבסוגיה של סמכויות השוטרים בעניין הפסילה המינהלית הסתבר שצריך לדון בעניין בצורה יותר מעמיקה, בעיקר בגלל בעיות משפטיות שהתעוררו, כשבוע אחרי יציאת הכנסת לפגרה החלטנו בוועדת הכלכלה לפצל את החוק באופן שנושא הגדלת הקנסות יובא למליאת הכנסת כהצעת חוק נפרדת. זאת טעמה של בקשת הפיצול.

אני מאוד מבקש מחברי הכנסת שיאשרו את הפיצול. שואלים אותנו מדי יום ביומו מה אנחנו עושים כדי לקדם את המלחמה בתאונות הדרכים, ולדעתי הנושא הזה הוא נדבך חשוב מאוד במסגרת המלחמה בקטל בדרכים.

לכן, אני מבקש את אישור הכנסת לפיצול המבוקש. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט.

אנחנו ניגשים להצבעה. רבותי, מי בעד פיצול חלוקת הצעת החוק לתיקון פקודת התעבורה? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד החלטת ועדת הכלכלה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ההחלטה בדבר חלוקת הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 41), התשנ"ו–1996, נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 15, אין מתנגדים, אין נמנעים. הפיצול אושר. תודה.

הודעת הממשלה על מינוי סגני שרים

היו"ר ד' תיכון:

הודעת הממשלה על מינוי סגני שרים. ימסור את ההודעה שר הפנים אליהו סויסה. בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

שר הפנים ושר הדתות.

היו"ר ד' תיכון:

אתה אל תתקן אותי, כי אני יודע למה אמרתי שר הפנים. ואם שאלת אני אסביר לך. זה נכון שעל-פי חוק-יסוד: הממשלה, יכול ראש הממשלה למנות שרים, אבל אני לא בטוח שהעניין אינו דורש שליחת הודעה לכנסת או מסירת הודעה לכנסת.

רן כהן (מרצ):

בטוח.

היו"ר ד' תיכון:

לכן העדפתי, חבר הכנסת פנחסי – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

הוא מביא את זה עכשיו כשר הדתות.

היו"ר ד' תיכון:

הוא מביא את זה כשר. כל שר שמקבל ייפוי כוח יכול למסור הודעה בשם הממשלה.

בבקשה, אדוני שר הפנים, רשות הדיבור לך.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להודיע לכנסת, כי מינתי, על-פי סעיף 37(א) לחוק-יסוד: הממשלה, באישור ראש הממשלה, את חברי הכנסת הבאים לתפקיד סגן שר במשרד לענייני דתות: חבר הכנסת יגאל ביבי וחבר הכנסת אריה גמליאל.

על-פי סעיף 38(3) לחוק האמור, החליט ראש הממשלה, כי עם מינויו של חבר הכנסת יגאל ביבי לסגן שר במשרד לענייני דתות, תיפסק כהונתו כסגן שר במשרד ראש הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רשמנו את הודעת השר. כאמור אנחנו נבדוק באמת, על-פי בקשת – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, יש בעיה כאן. לחוק הזה יש חבלי לידה די קשים. תודה.

הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7), התשנ"ו–1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7), התשנ"ו–1996, קריאה ראשונה. יציג את ההצעה שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר ד' מרידור:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא לפני הבית הצעה לתקן את חוק מלווה קצר מועד, התשמ"ד–1984, על-ידי שני תיקונים.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, המתן בבקשה, אדוני שר האוצר. רבותי חברי הכנסת. אדוני שר הבריאות. אדוני שר העבודה והרווחה. חבר הכנסת גמליאל, סגן השר, ברכות, אבל נא לא להפריע. חבר הכנסת פנחסי, אני מטריד אותך במשהו? הואל לשבת.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אם אדוני אומר, אני מקבל את הבקשה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, האם החוק חולק?

היו"ר ד' תיכון:

חייב להיות. האם הניחו על שולחן חברי הכנסת את הצעת החוק? הניחו היום, ואני מבין שוועדת הכנסת פטרה. תודה, אבל נדמה לי שהיה צריך למסור על כך הודעה למליאה. אני לא יודע אם מזכיר הכנסת מסר.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

לא מסרתי.

היו"ר ד' תיכון:

לא מסרתי. בבקשה, אדוני שר האוצר.

שר האוצר ד' מרידור:

אנחנו מציעים לתקן בחוק מלווה קצר מועד שני תיקונים. התיקון השני לפי הסדר הוא תיקון סעיף 5 לחוק העיקרי. אנחנו מציעים לכתוב בו, כי הממשלה לא תהיה רשאית להשתמש בתמורת איגרות חוב שנמכרו לבנק ישראל אלא לשם פירעון המלווה לפי חוק זה או לתשלום הריבית עליו. אנחנו מציעים הצעה זו בתיאום ובהסכמה עם בנק ישראל, והדברים אינם צריכים הבהרה מיוחדת, כך נדמה לי.

התיקון העיקרי הוא התיקון הראשון. אני מבקש להסביר אותו. לפי החוק הקיים, הממשלה רשאית להנפיק איגרות חוב שתימכרנה לבנק ישראל בלבד. הבנק יכול למכור אותן לציבור ולקנות אותן ממנו לצורך הרחבה או צמצום של אמצעי התשלום לשם ביצוע התפקידים של בנק ישראל, אלא שהתקרה של הסכום המותר נקובה בחוק, וכל שינוי שלה צריך שינוי חקיקה.

על-פי המצב החוקי הקיים, סך כל היתרה של המלווה, מלווה קצר מועד במחזור, לא יעלה על 15 מיליארד ו-500 מיליון שקלים. זהו הסכום המקורי המתעדכן על-פי שיעור עליית המדד או שיעור עליית אמצעי התשלום, הגבוה מבין השניים, כך שכיום היתרה של המק"מ עומדת על סכום של 19 מיליארד שקלים בערך.

כזכור לבית, אדוני היושב-ראש, לפני זמן מה, לפני חודש, בלילה שבין 7 ל-8 בחודש יולי, קיבלנו החלטה – ראש הממשלה ואני – בהשתתפות נגיד בנק ישראל, לפרוס רשת ביטחון למקרה שאיגרות החוב שתוצענה למכירה בבורסה על-ידי קופות הגמל תבאנה לירידת מחירים מסוכנת.

כידוע, במשך תקופה ארוכה, למעלה משנה, היתה יציאה מקופות הגמל של חצי מיליארד שקל בחודש בערך. לאחרונה, בחודש יולי אם אינני טועה, היה גידול משמעותי בסכומים שיצאו מקופות הגמל, והיו הזמנות לפדיונות מקופות הגמל גם לחודש הבא. קופות הגמל מחזיקות את עיקר נכסיהן באיגרות חוב, והיה חשש מבוסס, שאם קופות הגמל "תזרוקנה" לשוק את כל איגרות החוב שהן תצטרכנה לממן בהן את פדיון הכספים בתוכן, יביא הדבר לירידה חדה במחירי איגרות החוב, על המשמעות החמורה שיש לעניין הזה.

כמובן, אי-אפשר לתקן כשלים יסודיים של שוק על-ידי מעשים מינהליים. אנחנו בדרך כלל לא מתערבים בבורסה לניירות ערך, אבל יש מקרים שחובת הממשלה להתערב, כאשר היא רואה סכנה של מפולת. כך עשתה, למשל, הממשלה האמריקנית, או יותר נכון נגיד הבנק האמריקני ב-1987, כשהתערב באופן מסיבי בקניות עצומות של ניירות ערך כדי למנוע מפולת. כך הערכנו שיכול לקרות, ולכן החלטנו באותו לילה שבנק ישראל יתערב ברכישת איגרות חוב שתוצאנה לציבור מקופות הגמל. ההתערבות תהיה לא כנגד המגמה, עם המגמה, דהיינו למתן ירידות שערים, לא לשנות את המגמה שלהן. זאת היתה החלטה שנתקבלה שהמשמעות שלה, כמובן, כשהיא מתבצעת, היא הזרמה של כסף לשוק כשבנק ישראל קונה איגרות חוב. תמורת איגרות החוב שהוא קונה הוא נותן למוכרים כסף מזומן. המשמעות היא הזרמה.

לא רצינו להגדיל את כמות הכסף בציבור בסכומים גדולים כאלה, שכן היו צפויים להיות סכומים גדולים, ולכן קיבלנו החלטה נוספת: ההזרמה הנובעת מרכישה זו תקוזז על-ידי בנק ישראל בהתאם לצורכי המדיניות המונטרית, בעיקר על-ידי מכירת מלווה קצר מועד, מק"מ.

סיכמנו אז, הנגיד וראש הממשלה ואני, כי לשם כך תציע הממשלה לתקן את חוק המק"מ ולהעלות את התקרה המותרת להנפקה ככל שיידרש, תוך השארת מנגנון הגידול האוטומטי הקיים בחוק. מכירת מק"מ לתוספת הזאת תיעשה לצורך קיזוז הזרמה זו בלבד. זה היה הסיכום בין בנק ישראל, בין נגיד הבנק לביתי. כך הכריע ראש הממשלה בלילה שבין 7 ל-8 ביולי.

בינתיים אכן רכש בנק ישראל איגרות חוב בסכום של למעלה מחצי מיליארד שקלים והזרים סכום זה לשוק.

מובן שאני נאמן להבטחתי, ואני מביא לכנסת את ההצעה לתקן את חוק מלווה קצר מועד, כך שיהיה כתוב בו סעיף 1(ד), ויאמר בו כי "בתקופה שמיום ט"ז באב התשנ"ו (1 באוגוסט 1996) ועד ליום כ"א בטבת התשנ"ז (31 בדצמבר 1996) יהיה שר האוצר רשאי, מעת לעת, להגדיל בצו את סכום המלווה הנקוב בסעיף קטן (א) בסכום השווה לסכום שבו רכש בנק ישראל, החל ביום ו' באב התשנ"ו (22 ביולי 1996), בתיאום עם שר האוצר, איגרות חוב שהונפקו לפי חוק מלווה המדינה, התשל"ט-1979".

אברהם שוחט (העבודה):

למה אתם לא עושים הוראת שעה?

שר האוצר ד' מרידור:

זאת הוראת שעה. בהוראה הזאת כתוב שתוקפה עד ליום 31 בדצמבר 1996. אין פה כוונה לאפשר לשר האוצר להגדיל כראות עיניו את המק"מ לכל צורך שלא יהיה, אלא רק לצורך אחד – לשם קיזוז ההזרמה הנובעת מרכישת איגרות חוב שהונפקו לפי חוק מלווה המדינה. שנית, אין פה כוונה לאפשר לשר האוצר לעשות את הדברים האלה מכאן ולהבא בלא הגבלת זמן, והגבלנו את הזמן עד 31 בדצמבר 1996. אין גם כוונה לאפשר לקזז קניות שהיו בעבר. כתבנו רק: רכישות של בנק ישראל שהיו מאז 22 ביולי. 23 ביולי הוא היום הראשון שבו רכש הבנק בבורסה איגרות חוב לפי ההסדר הזה.

אני מבקש מחברי הבית לאשר את ההצעה הזאת. זהו צעד חריג שנקטנו. אנחנו מקווים שלא נצטרך לנקוט אותו בדרך כלל. אין בו כוונה או מגמה או יומרה לתקן את הבעיות בשוק ההון. הבעיות בשוק ההון לא התחילו אתמול, הן לא תסתיימנה מחר. חלקן בעיות מבניות של שוק ההון; חלקן נוגעות למיסוי או לבעיות שהיו לגבי מיסוי שוק ההון, ואינני רוצה לחזור להיסטוריה; חלקן נוגעות לגובה הריבית. יש נושאים שונים שקשורים בכך.

יש ועדה שהקמנו לפני זמן לא רב בראשות מנכ"ל האוצר, בהשתתפות אנשים מכובדים וטובים ומבתי עניין, גם מן האוצר, גם מבנק ישראל וגם אנשים שאינם עובדי מדינה – עובדי ציבור; למשל פרופסור סוארי, למשל פרופסור ברנע. הוועדה אמורה להגיש לי את המלצותיה עד החגים, עד אמצע ספטמבר הקרוב. אני מקווה שהמלצותיה תהיינה כאלה שנוכל לאמץ אותן, אחרי דיון ובדיקה, ולהביא אותן לכנסת כדי להביא להבראה יסודית יותר ורצינית יותר של שוק ההון. אנחנו מעוניינים בשוק הון פועל,

בריא, חי, תוסס, כי שוק ההון הוא המקום הנכון שבו צריך לגייס הון למשק הישראלי. שוק ההון היום חולה. כדי לתקן אותו לא תספיק החקיקה הזאת. מראש אני מקדים ואומר למבקרים האפשריים: אין הכוונה לתקן פה את שוק ההון. שוק ההון יתוקן, כפי שהתחייבנו, בדרך מסודרת יותר, רחבה יותר, רצינית יותר. פה מדובר על תרופת ביניים, תרופה זמנית, והחלק הנדרש היום הוא הרשות לשר האוצר להעלות את תקרת המק"מ כפי שיידרש לצורך קיזוז ההזרמה הנובעת מרכישת איגרות חוב על-ידי בנק ישראל לפי ההסדר שקראתי עכשיו.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכספים עוד היום. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רשימת הדוברים סגורה. לכל נואם – שלוש דקות. חבר הכנסת אברהם שוחט, בבקשה. עד שחבר הכנסת שוחט יעלה לכאן, אדוני שר האוצר, הייתי רוצה לשמוע גם כמה הערות לגבי "שחר" – אמסיה חדשה. והסעיף השני לחוק בעצם אומר, שאתה לא תוכל לממן את הגירעון באמצעות הלאמת המק"מ, כפי שנעשה לפני שנה וחצי.

שר האוצר ד' מרידור:

היו"ר ד' תיכון:

תודה. בבקשה, אדוני שר האוצר לשעבר, אני בטוח שכבעל ניסיון אתה תתייחס לעניין הזה.

חיים רמון (העבודה):

אבל שמעת שהוא אמר בינתיים.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבין את המצב, שצריך לעשות פעולה בשוק ההון לספיגה של אותם כספים שהוזרמו כתוצאה מהמכירות הגדולות של איגרות החוב מקופות הגמל. אבל, אדוני שר האוצר – ואני מאוד בעד אותה ועדה בראשות ברוטט שעוסקת בשוק ההון, בבעיות שהיו קיימות הרבה זמן וצריך לטפל בהן ולתת עליהן תשובה – התחושה שלי היא שאינך מודע מספיק או אינך פועל מספיק בכל הנוגע לתוצאה של מה שמתרחש היום בהיצעים הגדולים ובמכירות הגדולות מקופות הגמל.

כפי שאמרת, אכן היינו במפלס של 400 מיליון שקלים לחודש בערך, מכירות, פדיונות, מהרבע הראשון של 1995. בשנת 1995 כבר היתה תשואה חיובית לקופות הגמל, של 2.3% בערך, אחרי שב-1994 היתה תשואה שלילית. אבל מה שמתרחש בחודשים האחרונים, לרבות מה שנאמר בעיתונות על סכומי ההיצעים לקראת 13 באוגוסט – אנחנו מדברים על היקפים שהם בסדרי גודל יותר גדולים: 2.5-3 מיליארדי שקלים לחודש. ואני הייתי מציע לך, אדוני שר האוצר, לחשוב במונחים של שיבוש כולל של המדיניות של הממשלה כתוצאה מההיקפים האלה. כולנו יודעים שחלק גדול מהכסף הולך לצריכה. כולנו יודעים על השיעור הגדול של הריבית שמשולמת כתוצאה מהתשואות הגדולות על איגרות החוב. כולנו יודעים את העובדה שעוד מעט לא יהיה כסף למשכנתאות. כולנו יודעים שהריבית על המשכנתאות לטווח ארוך עלתה מאוד כתוצאה מההיצעים הגדולים האלה.

אני בעד הכלי שמוצע. אני רק רוצה לשאול אותך, מדוע היה צריך ללכת לכלי הזה. כפי שהבנתי מן העיתונות, האוצר לא רצה להגדיל את המק"מ, אלא לספוג את ההיצע דרך איגרות חוב, שאולי הוא עושה בהן שימוש לכיסוי הגירעון. אבל היום הוא יוצא עם איגרות חוב של שנה, שדומות מאוד למק"מ. אני מבין ש"שחר" גם הן שקליות, בדיוק כמו המק"מ, ולא צמודות.

אדוני שר האוצר, לא צריך להיכנס לפניקה, אבל מכירות בהיקפים כאלה, אם הן יימשכו – ואני לא רואה עצירה, כי אם אנשים למדו שהם הפסידו באופן ריאלי, במקרה שהם רוצים לפדות, 2.5% בחודש אחד, בה בשעה שהם יכולים לקבל 5% בתוכניות חיסכון קצרות לשנתיים, ההרגשה שלי היא שהשיטפון הזה לא ייעצר. והשאלה שאתה צריך לשאול את עצמך ואנחנו צריכים לשאול את עצמנו היא: מה קורה בעניין אם המהלך הזה לא יחזיק מעמד? ולצערי הרב, הוא לא יחזיק מעמד. כי נגיד בנק ישראל, בהופעה בוועדת הכספים, אחרי שהיה סיכום ביניכם, הודיע שהוא ירכוש כל כמות, עד 15-20 מיליארד שקלים. כך הוא התבטא. ולמרות זה – אין אמון. לכן יכול להיות מצב ש-2.5 מיליארדים, זה עוד יהיה סכום קטן, וחודש לאחר מכן זה יהיה 3.5 מיליארדים, ואנחנו נכנסים – אני מקווה שלא – לסדרי גודל בלתי אפשריים לחלוטין. כל החיסכון התקציבי יישטף על-ידי צריכה פרטית, ויאבד החיסכון הפרטי בהיקפים הכל-כך גדולים שמתרחשים עכשיו.

לכן, אני חושב שוועדת-ברודט צריכה להמשיך את עבודתה והיא בוודאי תמליץ המלצות, אבל הן לא מתמודדות עם הבעיה המיידית שהמשק הישראלי נמצא בפניה, והיא, השיטפון האדיר של הפדיונות האלה. אין אמון כנראה ביכולת לקצץ; אין אמון כאשר רואים איך הממשלה מתנהגת, אין אמון בהרבה מאוד תחומים כאלה ואחרים, ואני לא אכנס אליהם עכשיו, אבל נדמה לי שאופוזיציה וקואליציה כאחת צריכות להיות מאוד מודאגות מהיקף הפדיונות.

לגבי מה שאתה מציע פה, בוועדת הכספים עוד נשאל בוודאי, מדוע לא הממשלה, מדוע צריך להעביר את זה לבנק ישראל, אם בנק ישראל שמח מהעניין, כי הבנתי שהוא רצה פתיחה של המק"מ ללא צביעה של העניין, אלא כמו שהוא עלה לפני זמן לא רב מ-8 מיליארדים ל-15 מיליארד, שהיום זה כבר 19 מיליארד, הוא היה רוצה בוודאי 50 מיליארד כדי לנהל את המדיניות המונטרית כראות עיניו, ואני מבין שהתנגדת לעניין. אבל אני אומר לך: הבעיה היא לא כל כך הכלי, כמו הבעיה של עוצמת התופעה והחשש שזה ייפך לשיטפון כזה שלא תוכלו לשלוט במדיניות הכלכלית. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אפי אושעיה. אחריו – חבר הכנסת חגי מירום, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת טלב אלסאנע. בבקשה, חבר הכנסת אושעיה. אתה לא מוכן? תודה. חבר הכנסת חגי מירום – איננו. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אנצל את פרק הזמן העומד לזכותי ולרשותי לצורך הדיון בהצעת החוק על מנת להתייחס לסוגיה אחרת שתובא בהמשך היום לדיון, אולם מאחר שלא היה באפשרותנו להגיש לכבוד הכנסת עצומה של 30 חברי כנסת, לא תהיה לנו אפשרות להתייחס לנושא בצורה הראויה. אני סבור שהעניין הזה קשור גם כן למדיניות הכלכלית במדינה, שעליה מופקד שר האוצר.

אנחנו מתבשרים ביומיים האחרונים, שהממשלה מחליטה על ההפשרה של הקפאת הבנייה, מחליטה על זירוז ההליכים של הרחבת התנחלויות, על העברת קרוונים לגדה. שאלתי היא: האם המדיניות הזאת, המדיניות של הרחבת התנחלויות, נוסף על המגרעות שלה, נוסף על ההשלכות הקשות שיש לה ויהיו לה בוודאי על תהליך השלום, שבלאו הכי נתון בקיפאון כמעט מוחלט לאחר הבחירות האחרונות, האם אין לה השלכות על המצב הכלכלי? מי יישא בנטל של סלילת הכבישים והרחבת ההתנחלויות? מי יישא בנטל הכספי והתקציבי של האכלוס והמשיכה של מתנחלים חדשים?

כולנו יודעים, שההתנחלויות האלה, לא רק שאין בהן תרומה לכלכלת המדינה, אין בהן ישועה למצב הכלכלי הקשה שבו נתונה המדינה, אלא יש להן תרומה שלילית מאוד לגבי תהליך השלום והן מהוות פצצת זמן. כל הזמן היינו בדעה, שבוא יבוא זמן ויהיו דיון והתייחסות, בשלב הקבע, למצב ההתנחלויות, על מנת לפרק אותן, על מנת להחזיר את המתנחלים, כי לפחות רובנו בדעה שאין להם מה לעשות שם. אולם אנו מתבשרים על-ידי הממשלה – שכל יום מעלה סממנים והצהרות שיש בכוונתה לקדם את תהליך השלום – על הרחבת ההתנחלויות. כיצד ניתן ליישב את שני הדברים האלה שיש בהם סתירה מינימלית וביה? אלה שני דברים הסותרים זה את זה. כיצד ניתן להסביר את המדיניות הזאת של הרחבת התנחלויות מצד אחד ושל הכרזות על כוונות לקידום תהליך השלום מצד שני?

כולנו יודעים שההתנחלויות – הן לגבי הרחבה, הן לגבי הפקעה, הן לגבי האיוש שלהן – משמעותן טרפוד תהליך השלום, משמעותן הכרזת מלחמה נגד תהליך השלום. ההתנחלויות הן האויב מספר אחת של מוסד השלום. אין שלום, אין אפשרות לדבר על שלום, אין אפשרות לדבר על דו-קיום כשיש מדיניות המכריזה על הפשרת הקפאת ההתנחלויות, הרחבת ההתנחלויות. מצד אחד, מודיעים בציבור שיש כוונה לקצץ בתקציב, לפגוע בשכבות החלשות, בזקנים, בפנסיונרים, בילדים, אולי, ומצד שני אנחנו שומעים שיש כספים רבים ויש תקציבים אדירים על מנת לבצע בנייה, ובנייה מזורזת, בגדה המערבית. מאין בא התקציב? על חשבון מי? מדוע? מה זה תורם לתהליך השלום? מה זה תורם לכלכלת המדינה? מדוע שר האוצר נותן את ידו למעשה שגוי, לדעתי, שמחיר ההשלכות שלו, מחיר התוצאות שלו יהיה לא רק תקציבי, אלא מחירו יהיה עתידנו, גורלנו ועתיד ילדינו באזור?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת חיים אורון, ואחריו – חבר הכנסת בני אלון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, חברי הכנסת, אני מבין שהיד הנעלמה של השוק פרסה רשת ביטחון לאיגרות החוב הממשלתיות, אחרת היתה בעיה. אבל, אדוני שר האוצר, זה לא יעזור. אני חושב שמה שאתם עושים הוא בלתי נמנע וצריך לעשות אותו, ודיון על הוויכוח שיש לך עם הנגיד, רק מהטעם שלא להוסיף דלק על המדורה הזאת, אני מציע שנקיים בוועדת הכספים, כי אז – – –

חיים רמון (העבודה):

— — —

חיים אורון (מרצ):

רגע אחד, חבר הכנסת רמון, תיכף תראה על איזה ויכוח אני כן מדבר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אני רואה שאתה מתגעגע לימים שבהם הולדנו את המק"מ.

חיים רמון (העבודה):

יש לנו אבהות עליו.

שר האוצר ד' מרידור:

אני מבקש שסיעת רם לא תפריע – – –

חיים אורון (מרצ):

אני התייחסתי לאותו קטע של הוויכוח – אם זה צריך להיות מק"מים או אמצעי אחר לשלוט בכמות, משרד האוצר או הנגיד.

אבל לא יעזור שום דבר, אדוני היושב-ראש, המשק יצא מתוך האיזון שלו. נכון, היתה לו בעיה גם לפני הבחירות, אני לא רוצה להכחיש, אבל הוא יצא מאיזון והוא נמצא היום במהלך שהנגיד אוהב תמיד לתאר אותו כנהג שנע ברכב. כל נהג, גם אם הוא נהג מתחיל שיש על החלון האחורי של מכוניתו שלט "נהג חדש" וגם אם הוא נהג ותיק, אם היה נהג בזיגזג כזה, היה נמצא בבנקט, ואני מקווה שלא במקום אחר.

חוסר האיזון קיים בארבעה פרמטרים מרכזיים, ואם לא יתמודדו עם כולם לא יהיה פתרון – בנושא הריבית, בנושא שער החליפין, בנושא האינפלציה ובנושא הגירעון. לא יכול להיות נהג שיש לו יכולת ללחוץ רק על הברקס, הרכב יתהפך. השתמשתי פעם בדימוי הזה בוועדת הכספים: שנים רבות היינו חורשים בטרקטורים שלא היו להם מגעים, היתה רק יכולת לעצור את השרשרת, ונהגו את הטרקטור, כמו בטנק, באמצעות ברקסים. זה טוב כשאתה נוסע חמישה קילומטרים בשעה עם מחרשה מעמיקה, אבל לא במשק במצבו עכשיו. ואתם מתעקשים, פעם בצד זה ופעם בצד זה, לנהוג את המשק כאשר משתמשים כל פעם באמצעי אחד, ואז יהיו עוד מק"מים ועוד מק"מים ועוד מק"מים.

חיים רמון (העבודה):

יש פה דיון אם זה היה רק ברקס.

חגי מירום (העבודה):

זה לא היה רק ברקס, זה היה ברקס וידית.

אברהם שוחט (העבודה):

לפי דעתי, זה היה ברקס.

חיים אורון (מרצ):

אם אתה מוריד לי מהזמן, אדוני היושב-ראש, אני אגיד לכם: — — —

היו"ר ד' תיכון:

תנו לו לסיים.

חיים אורון (מרצ):

היה גם מצמד לשרשרת וגם ברקס, אבל הפלחים הוותיקים היו מראים שאפשר לעשות תלם ישר בלי שימוש בברקסים, רק בשימוש בשרשרות. אבל הפרק הזה בכוונתי הפלחיות הסתיים עכשיו.

אני רוצה לחזור לנושא שבו מדובר. אדוני שר האוצר, אם הדולר יעמוד על 3.14 או על 3.13 והריבית תעמוד באותם שיעורים שבהם היא עומדת, אין שום דרך רציונלית, אלא יתברר מה שאתם קוראים לו "כשל שוק", ואז מפעילים אמצעים אדמינסטרטיביים, שאני אומנם חושש פחות להפעיל אותם, אבל לא בכמויות כאלה ולא בעוצמות כאלה אלא בקצת יותר רגישות, בקצת יותר עדינות ובשיעורים יותר מתונים.

אבל כשלא עושים מה שצריך לעשות, אז כעבור כמה זמן נדרשים לעשות פעולות מהסוג של מה שמופיע היום בכותרות בעיתונים והופיע אתמול בכותרות בעיתונים וצפוי שיופיע גם בחודש הבא בכותרות בעיתונים; זה סוג של משבר שהמערכת הפיננסית לא יכולה לעמוד בו.

לכן, השאלה היא לא אם לתמוך או לא לתמוך בתיקון המוצע – כמעט אי-אפשר שלא לתמוך בו; השאלה היא, אם הממשלה – בהקשר זה אני אומר הממשלה כמי שאחראי למדיניות כולה – תצליח לייצב מדיניות או שהטלטלה הזאת תתרחש, והיא מתרחשת, ולא יעזור שום דבר, אדוני שר האוצר.

שאלת האמון של המערכת הציבורית-הכלכלית במדיניות הממשלה תמיד מורכבת יותר מאשר הפן הכלכלי נטו. והממשלה הזאת מצליחה לשדר, לאחר 50 יום, בשורה ארוכה של נושאים. היה לנו עכשיו בוועדת הכספים דיון על משרד השיכון. הצהרות והצהרות שכנגד יצאו ממשרד השיכון וממשרד האוצר, ממשרד הקליטה וממשרד השיכון. כך זה בכל התחומים.

ביקשתם 100 ימי חסד – קחו 100 ימי חסד, שבו בשקט, קבלו החלטות, תבואו ותחליטו. אתם רוצים גם 100 ימי חסד, וכל שעתיים יורים ירייה בכיוון אחר, ובדרך כלל יריות סותרות, שרק מוסיפות לאי-אמון ולמצוקה של הציבור ויש להן עכשיו מחירים כלכליים וחברתיים נוראים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת בני אלון, בבקשה.

חבר הכנסת אורון, זה דומה לנאומים שלי. הרי אתה תמיד משווה.

חיים אורון (מרצ):

יש לי הרגשה מתמשכת שכמה אנשים לא יושבים במקום הנכון שלהם.

היו"ר ד' תיכון:

לא נפגענו.

בנימין אלון (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית הייתי רוצה לחזק את ידי הגברת אסתר פולארד שיושבת כאן, שכלפי אישה, יונתן, יש לנו חוב לא קצר מועד, לא חוב של כסף, אלא חוב מוסרי ארוך מועד, או הלוואי שיהיה קצר מועד, עד שנצליח לפרוע אותו מהר ככל שניתן.

ביחס לנושא הנדון, זו אומנם הוראת שעה, וכדרכה של הוראת שעה היא צריכה לעזור, ואנחנו אמורים לסייע ולא להפריע; וכך כמובן אעשה.

מדי פעם אני קורא בעיתונים שהבורסה נופלת. זה מזכיר לי אותו אדם שקפץ מהשטיח והתאבד. צריך להיות בגובה השטיח כדי ליפול ולהתאבד, כי המחזור של הבורסה הוא כל כך נמוך. המעורבות הנכונה של הממשלה עם אזרחיה, מבחינה אמיתית, היא לא מעורבות של הלוואות בלבד של הממשלה. אומנם, זה עדיף מחוב חיצוני לגורמים זרים, אבל הוראת שעה זה גם כמו בשמיטה. לפעמים הוראת שעה נמשכת שנים. השיטה – המעורבות היא דרך ההלוואות בלבד, זו לא השיטה הבריא, שלפיה הוכרזה מדיניות ההפרטה – היא שהממשלה תרחיב ותסביר וגם תחנך לא רק באמירות כלכליות.

תפקידה של הבורסה הוא לאו דווקא בצד של איגרות חוב אלא יותר בצד של שיתוף ועירוב האזרחים בהשקעות. אבל, במצב הנוכחי לאזרח תמים אסור להיכנס לבורסה, כי ספקולנטים ואופציות יכולים למוטט את כל העסק שם. תפקידה האמיתי של הממשלה הוא לתת מדיניות, ובכלל זה הסברה: איך מערבים את אזרחיה בשוק בדרך של הפרטה, בדרך של פתיחת אינפורמציה, כדי שאזרח ידע באמת לאיזה מפעל הוא נכנס כשותף קטן באמצעות הבורסה, שיכיר את המפעל הזה, שידע שהוא שותף בכלכלה, בפיתוח ובהרחבה של ישראל.

וכמו שהרמב"ם אומר לנו, שגדולה יותר מעלתו של מי שתומך בעסק שעומד להתמוטט, שהופך שותף עם בעל העסק, ממעלתו של מי שמלווה לו כסף, כך הרבה יותר בריא, נכון ואמיתי וכמובן מתאים להשקפה היסודית של הממשלה, לא רק להיכנס מהוראת שעה זו להוראת שעה אחרת של מעורבות במשק על-ידי הנפקת מלווים כאלה או אחרים.

שעות חירום ביטחוניות ואחרות עם השלכות כלכליות – אני מבין. אבל אני מקווה שמעבר להוראת השעה הנוכחית, אחרי טיפול יסודי בשוק ההון ובבורסה ובגודל המחזור, תהיה בקרוב פעילות הסברתית-חינוכית שמסבירה לאזרח, וכמובן, איננה מוליכה אותו אל מכשול שלפני עיוור; פעילות הסברתית שמסבירה לאזרח את הזכות להיות שותף בביסוס הכלכלי של המדינה. אין לי ספק שבצורה כזו תרוויח המדינה בסופו של דבר, וכשהמדינה תקרא לאזרחיה לסייע לה, אם בצורה של מלווה או בצורה אחרת, האזרחים יהיו ערוכים יותר לעזרה הזאת.

הי"ר ב' חזן:

תודה רבה. חבר הכנסת אלי גולדשמידט. אחריו – חברת הכנסת ענת מאור, חבר הכנסת חיים רמון וכדומה.

שר האוצר ד' מרידור:

יש דומה לחיים רמון?

היו"ר נ' חזן:

אדוני השר, יש כאלה שטוענים שיש דמיון אבל לא זהות.

קריאה:

בין מי למי?

נעמי חזן (מרצ):

את זה נמשיך אחרי דבריו של חבר הכנסת גולדשמידט. בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, בפתיחת דברי הביקורת אני רוצה לומר, שאין לי ספק שבממשלה הנוכחית אתה האדם המתאים ביותר לשמש בתפקידך, ואולי לא רק בממשלה הנוכחית. אני חושב שכישוריך בהחלט ראויים, ואני חושב שבעניין הזה אתה נהנה גם מאמון ציבורי רחב.

הבעיה היא, אדוני שר האוצר, שמכשילים אותך מימין ומשמאל, החל מראש הממשלה – – –

חיים רמון (העבודה):

מימין ומימין. משמאל תומכים בו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מימין ומשמאל, בהיבט הכלכלי. אני לא מדבר כרגע על ההיבט המדיני.

— — — החל מראש הממשלה, שמוכר בשם עם ישראל את האינטרסים הכלכליים המרכזיים שלו, וכשהוא הולך לקונגרס ועל מנת לגבות כמה מחיאות כפיים הוא מוכן לוותר על הסיוע האמריקני שניתן למדינת ישראל – נדמה לי שאתה לא בירכת את ראש הממשלה על ההצהרה הזאת – עבור מדיניות בתחום המדיני, לא הכלכלי, שמעוררת אי-יציבות ותחושה של חוסר ביטחון בקרב משקיעים, בקרב תיירים, בקרב כל מי שרלוונטיים לעצמאותו ולשגשוגו של המשק הישראלי, וכלה בנגיד בנק. אתה, כמיטב גישתך, הגורסת הפרדת רשויות גם בתחום הזה, נמנעת אתמול בערב מלבקר את מדיניות הריבית של בנק ישראל, אבל אם יכולתי להבין משפת הגוף שלך, לא הבעת שביעות רצון רבה כל כך מהמדיניות הזאת. כך שבמצב הזה, גם עם כישוריך הטובים ויכולתך – ואני אומר את זה בכל הכנות – עם חוסר הגיבוי שניתן לך מראש הממשלה ומנגיד בנק ישראל, נראה לי שתתקשה להעלות את העגלה הזאת על הדרך הנכונה.

וכעת לעניין עצמו. אני חושב, אדוני שר האוצר, שיש דבר אחד שאתה כן יכול לעשות כרגע, בתחושה הקשה שקיימת בציבור הרחב, בעיקר בנושא של קופות הגמל. אתה מינית ועדה בראשות דוד ברודט, לבדיקת שוק ההון וההצעות לרפורמה בשוק ההון, ועדה שמטרתה היתה להרגיע את העניין ולמצוא מסילות כיצד ליצור יציבות. יש כעת תאריך שמדי חודש בחודשו מתייחסים אליו – 13 בחודש – מועד פדיון קופות הגמל.

בדיון שקיימתי כיושב-ראש ועדת הכלכלה פניתי אליך לפני כשלושה שבועות בקריאה, שמסקנות הוועדה תונחנה לפניך לפני 13 באוגוסט, על מנת שאותו ציבור – בעיקר של גמלאים, של אנשים שקופות הגמל מהוות עבורם "מנת הברזל" לעת זיקנה – ידע מה הולך לקרות לקופות הגמל שלו. מה שקורה הוא, שכלל שמתקדמים לקראת 13 בחודש, אנשים אלה לא יודעים אם להעביר את הכסף למק"מ, לפק"מ, אם להעביר את הכסף לתוכניות חיסכון צמודות, מוקפאות למשך שנתיים-שלוש וכו', ומצב זה של חוסר יציבות יוצר אצלם מצוקה גדולה מאוד.

אני חושב שיש לך הזדמנות לקרוא לוועדה הזו, שלפחות ההמלצות שלה תהיינה לפניך לפני 13 בספטמבר, על מנת שאותו ריטואל לא יחזור לקראת 13 בספטמבר, קרי: פדיון בשיעור כל כך גדול של קופות גמל.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת גולדשמידט, נא לסיים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מסיים.

אדוני שר האוצר, אני רוצה שבאמצעות הדברים האלה יבין הנגיד, שכאשר הריבית נמצאת ברמה שהיא נמצאת בה היום, הוא לא נלחם באינפלציה, משום שברגע שהכסף עובר מקופות הגמל אל תוכניות החיסכון, בדרך עוברים עשרות אחוזים מסכומי החיסכון האלה לצריכה פרטית ולהגדלת ביקושים במשק; כך שאין פה אפילו מלחמה באינפלציה.

הקריאה שלך צריכה להיות, גם אם זה לא נוח מבחינת הפרדת הרשויות: א. לנגיד, שיוריד את הריבית, ואם יום, יומיים, שבוע או שבועיים קודם – כן ייטב; ב. שאותה ועדת-ברודט תודיע לציבור הרחב מה גורל קופות הגמל שלו. הצעת החוק שאתה מביא היום היא צעד בכיוון הנדרש, אבל הוא לא יושלם בלא המלצות הוועדה הזו שצריכות להגיע מהר יותר. תודה.

הי"ר ב' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט.

חברת הכנסת ענת מאור – לא נמצאת. חבר הכנסת חיים רמון, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

חיים רמון (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, האמת היא שלבי לבי לשר האוצר ולמציאות שאליה הוא נקלע – לתפקד בין נגיד שיש לו איזה קיבעון, שיביא אסון על המשק, לבין ראש ממשלה שנע בין הצהרות סותרות ואמירות שונות ומשונות ובין שרי ממשלה, שאף שכולם הצביעו בעד הקיצוץ, כל יום אני שומע הצהרות שלהם ששוות מאות רבות של מיליונים, וזה בימים צנועים. בימים שהדיון שלהם עולה כפורח, זה מסתכם במיליארדים, והצעת החוק הזאת היא נכונה – – –

נבצר מבינתי – אולי תשכיל אותי – מדוע זה נכון על-פי כללי הכלכלה החופשית, שאתם מתהדרים בהם, שתהיה רשת ביטחון לאיגרות חוב, ולא נכון שתהיה רשת ביטחון לקופות הגמל. מדוע אם מישוהו בא וקונה איגרת חוב, יש לו רשת ביטחון כאשר הוא רוצה למכור אותה, ואילו לקופות הגמל אין רשת ביטחון? בגלל המציאות שנוצרה, לשלוש-ארבע שנים תעשו רשת ביטחון בסדר גודל של 3%, ואז הציבור לא ימכור את כל איגרות החוב, ולא יהיה צורך גם בהצעת החוק הזאת. אבל מכיוון שאתם שבויים בסממאות של עצמכם, אתם ממשיכים והולכים באותה דרך שלא תביא לפתרון. אוגוסט יהיה רע מיולי, אבל טוב מספטמבר, ובאוקטובר תתגעגעו לספטמבר, עד אשר המפולת הזאת תגרוף את כולנו.

אני יודע שחודש וחצי אתה כבר מתכתש, אומנם באופן אלגנטי, עם נגיד בנק ישראל. אתם מזכירים לי משחק כדור-מים, כשעל פני המים הכול נראה תקין והוגן, אבל מתחת לפני המים מכניסים את המכות הכי כואבות במקומות הכי רגישים. הקרב שלכם עוצר מכרזים מונטריים; אתה, אדוני שר האוצר, לא נותן לו מק"מים. זה מזכיר לי את המשחק הזה, אבל המשחק הזה נערך על חשבון המשק ועל חשבון כולנו.

ואני רוצה להזהיר אותך, שר האוצר, כי אתה תהיה אחראי בסופו של דבר, ולא תוכל לרחוץ בניקיון כפיך אם לא תשתנה המדיניות בשני נושאים מרכזיים: אם שער הריבית יהיה לא ריאלי כלפי מעלה ושער המטבע יהיה לא ריאלי כלפי מטה; התוצאה תהיה מקסיקו. ואני מזהיר אותך, ואתה לא תוכל לומר שזה עניינו של הנגיד. זה עניינה של הממשלה, ואתה כשר אוצר – בתוך הממשלה. אם הדברים האלה לא ייעשו אדמיניסטרטיבית – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

איפה היית ארבע שנים – – –

חיים רמון (העבודה):

אני יכול לומר לך, ושר האוצר יודע את עמדתי בנושא – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

החליפו אותנו.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת מיכאל איתן, הייתי, אבל אי-אפשר לשמוע את הטענה הזאת. כנראה, לא היינו טובים, לא עשינו את זה, והחליפו אותנו. אז מה אתה רוצה, לדבוק במדיניות לא טובה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

בזה אתה צודק. גם אני אמרתי את זה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר ב' חזן:

חבר הכנסת רמון, משפט אחרון.

חיים רמון (העבודה):

איזה מין טענה זאת? מה זה חשוב?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

הוא צודק. נכון. בזה הוא צודק.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת איתן, היתה שגיאה. אז מה אתם אומרים? אתם דבקים בשגיאה? למה אתם לא דבקים ב"שגיאות" הטובות שעשינו, כמו בעניין המדיני? אתם דבקים בשגיאות הלא-מוצלחות, ואת הדברים הנכונים אתם מסתירים. להיפך, בעניין המדיני תמשיכו ובנושא הזה, בעניין הכלכלי, תשנו. אבל אתם עושים בדיוק את ההיפך.

ואני אומר לשר האוצר, כרגע, כאן ועכשיו, שיש סכנה שיהיה מה שהיה במקסיקו, אם בעתיד הקרוב לא תהיה ירידה בריבית, אדמיניסטרטיבית, ואם לא יהיה שינוי שער אדמיניסטרטיבי. אלה כלים שלובים. ואני מציע שהדבר הזה ייעשה במהרה, כי מה שקורה בתהליכי מקסיקו הוא שזה בא במפתיע. זה כמו צוללן שצולל מתחת למים ויש לו מכל חמצן. כל זמן שהוא לא מתרוקן לחלוטין, הוא נושם באופן תקין. ברגע שהוא נושם את הנשימה האחרונה ואת טיפת החמצן האחרונה, בבת אחת הוא נחנק. וזו הסכנה שמאיימת היום על המשק, והיא כולה באחריותך ולפתחך.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים רמון. אני מזמינה את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – את חבר הכנסת אופיר פינס-פז.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, נגיד בנק ישראל זכה לאחרונה לתקופת כהונה שנייה, כנראה משום שראש הממשלה והממשלה כולה העריכו שמעשיו ראויים לציון טוב מאוד, אולי אפילו מצוין, ואי לכך הוא יכהן תקופה שנייה. מכאן, כהונתו המוארכת של נגיד בנק ישראל הופכת בעצם את מדיניותו למדיניות מוצהרת של הממשלה. כי אם הממשלה לא היתה מרוצה מהמדיניות הזאת, או אם אתה, אדוני שר האוצר, לא היית מרוצה מהמדיניות הזאת, היית צריך לעשות כל שביכולתך כדי להחליף אותו ולא לאפשר לו להמשיך בתקופת כהונה שנייה.

לכן, מה שאנחנו עדים לו היום הוא, שהנגיד, באמתלה שהוא מלעיט את המשק בתרופות, בעצם מלעיט את המשק ברעל, וכולנו יודעים שבין תרופה לבין רעל הוויכוח הוא תמיד על המינון, על

הכמות. זו יכולה להיות בעצם בדיוק אותה תכולה, זה יכול להיות אותו הרכב כימי, אבל בכמות מסוימת זו תרופה ובכמות אחרת זה רעל. מה שהנגיד עושה באופן שיטתי – ואדוני צודק, גם בממשלה הקודמת – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

גירעון של 12 מיליארד הוא תרופה, נכון?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת איתן, להאשים אותי באחריות למדיניות הכלכלית של הממשלה הקודמת זה בכלל לא שייך לעניין.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אתה יודע שלא רק שהצבעתי נגדם; אתה יודע שהגשתי הצעות אי-אמון, אתה יודע שעשיתי אלף דברים בנושאים האלה.

התוצאה של שיעור הריבית, שהוא מהגבוהים בעולם, היא הרבה מעבר למה שהמשק הישראלי יכול לשאתו. הבנקים והמערכת הפיננסית כולה בעצם מגדילים את חלקם, את המחטף שלהם בערך המוסף, על חשבון המגזר היצרני. תוצאה בלתי נמנעת היא גם סגירת מפעלים וגם גידול באבטלה וגם כדאיות פוחתת של ייצור מקומי. התוצאה של שיעור הריבית הזה היא, שיש התייקרות מתמדת במשכנתאות וכתוצאה מזה ירידה בביקוש לדירות. הקבלנים הודיעו על כך לאחרונה.

אולי, אדוני שר האוצר, ההתייקרות הזאת של המשכנתאות מפתה כמה עשרות ואולי כמה מאות משפחות לעבור לגור בהתנחלויות. אתם מציעים תנאים מופלאים לאלה שעוברים לגור שם, אבל בחשבון סופי – חברתי, כלכלי ופוליטי אתם עושים שגיאה גדולה מאוד. ההתייקרות הזאת של משיכות היתר והמשכנתאות עוזרת, מצד שני, להון הספקולטיבי שזורם לארץ וגורף פה רווחים קלים. על חשבון העובדים בישראל, על חשבון המגזר היצרני.

לכן, אדוני שר האוצר, צריך היית לבוא אלינו ולומר שאתה מחזיר את הסבסוד באמצעות איגרות חוב מיועדות לקופות הגמל. צריך היית לומר לנו, שאתה בא ומציע רשת ביטחון לפועלים בערי פיתוח. גם המשבר של "דימונה טקסטיל" לא נגמר, משבר של "כיתן דימונה" בפתח. אתה היית צריך לבוא

ולהסביר לנו איך בשם אותו משק חופשי שעכשיו אתה פתאום נזכר שמותר להתערב בו, אתם מציעים להזמין גוררות ביפן ולגרום לאבטלה ואולי לסגירת "מספנות-ישראל" שהופרטו לא מכבר.

לכן, אדוני שר האוצר, המדיניות הכלכלית החברתית שלכם מובילה בסופו של דבר להחמרת המחלות הבסיסיות שיש במשק הישראלי, ובמיוחד בעניין שיעורי הריבית ובנושא של חוסר דאגה לאבטלה, לעבודה בערי הפיתוח ולייצור המקומי, כמו בדוגמאות שהבאתי. תודה.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת אופיר פינס-פז. אני רוצה להודיע שרשימת הנואמים סגורה וגם נעולה. אחריו – חבר הכנסת משה גפני.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הי"ר נ' חזן:

אם תרשה לי שנייה, חבר הכנסת פינס, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון), התשנ"ו-1996; והצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 6), התשנ"ו-1996, שהחזירה ועדת הכספים.

כן הונחה הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 40), התשנ"ו-1996, שהחזירה ועדת הכלכלה. תודה.

הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7)

התשנ"ו-1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר נ' חזן:

בבקשה, חבר הכנסת אופיר פינס.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו דנים בהצעת חוק בקריאה ראשונה שהיא בעצם, כפי ששר האוצר הגדיר אותה, הוראת שעה, שנועדה לתת תשובה מאוד ראשונית ומאוד חלקית על אחד המשברים הקשים שידע שוק ההון. ברור, גם שר האוצר מודה בזה, ברור לגמרי שלא ההסדר הזה יפתור את בעיות שוק ההון. הוא ינסה לתת עליהן איזו תשובה חלקית. גם הוראת השעה הזו, כפי שאני מבין אותה, נולדה כפשרה בין האוצר לבין בנק ישראל, והיא לא דבר שאחד הצדדים מקדש או רואה בו באמת תשובה שיכולה להצמיד את שוק ההון קדימה.

השאלה שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו: האם זה היה ההסדר או הפתרון האופטימלי, והאם זה מה שיעשה את ההבדל בין שוק הון במשבר לבין שוק הון שנחלץ מהמשבר. נדמה לי שהתשובה על כך היא תשובה שלילית. אפשר לדבר על נושא הריבית, הורדת שער הריבית, זה נושא שמסעיר ומעסיק את כולנו, והשאלה היא, מה על חשבון מה. אבל את השאלה הזאת אני רוצה לשים בצד לרגע ולחזור, לפי דעתי, לעניין המרכזי, שהוא עניין תחושתי ותפיסתי.

הבורסה, שוק ההון, היא מדד, "רייטינג", של אמון הציבור קודם כול בממשלה. זו בעיית הבעיות. הנושא של השבת האמון לממשלה, פועל יוצא – הבורסה, זה הנושא שצריך להטריד את הממשלה. נדמה לי, שגם אם נבדוק את השבוע האחרון ומה קרה בו, נראה שאין צעדים שהם בוני אמון כלפי הממשלה.

ניקח את ההצעה שיגיש שר האוצר לכנסת או לוועדת הכספים בנושא תקציב 1997. בא ראש הממשלה והודיע קבל עם ועדה, שהוא כבר מתפשר ומסתייג ומשנה, ולא ברור אם מה שהוגש או הוצהר הוא אכן מה שיובא. אגב, חלק מהדברים אנחנו ביקשנו אותם; חלק מהשינויים ביקשו דווקא חברים אחרים מהקואליציה, אבל אין איזו עמדה ברורה, מנהיגותית, סמכותית שהציבור מייחל לה.

אחר כך, אפשר לראות את מה קרה בוועדת הכספים. ועדת הכספים הזמינה היום את סגן שר השיכון, מאיר פרוש, והוא מדבר על בנייה בשטחים, על בנייה תקציבית. זה לא כלכלה, זו פוליטיקה. לעשות היום בנייה תקציבית בשטחים, ברור שזה ניצול הכלכלה הישראלית לקידום מטרות פוליטיות. שר האוצר לא בעד זה, הוא גם אמר זאת, אבל השאלה היא מי יקבע בסופו של תהליך; השאלה היא מה יקרה בסופו של דבר. ככה לא בונים אמון בממשלה. ככה לא משליכים אמון אל שוק ההון.

היו"ר נ' חזן:

תאמר משפט אחרון.

אופיר פינס-פז (העבודה):

משפט אחרון. היום מתפוצצת בעיתון פרשייה, שהשר לתשתיות לאומיות אריק שרון ושר החוץ דוד לוי נוסעים על חשבון מיליונרים אמריקנים לחוץ-לארץ, בלי בושה, ועושים כבתוך שלהם, ונוהגים בבוטות ובצורה צינית וזולה. ככה לא משיבים אמון בשרי ממשלה שצריכים להנהיג את הממשלה הזאת.

לכן, אם רוצים לתקן ולשקם את שוק ההון, את הבורסה הישראלית, צריכה הממשלה להחליט שהיא עושה כלכלה ביושר, בעניינות, ולא עושה פוליטיקה.

היו"ר נ' חזן:

תודה. אני מזמינה את חבר הכנסת משה גפני, אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו – חבר הכנסת מיכה גולדמן.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר האוצר, הגשת חוקים על-ידי שר האוצר בכל הקשור למק"מים, בכל הקשור להוראות שעה, מטבע הדברים היא עניין שבשגרה ודבר שנעשה דרך קבע. גם הפעם אני חושב שזה דבר די שגרתי. זה גם דבר שבשגרה שהאופוזיציה תוקפת את מה שמביא שר האוצר, או שהיא מנצלת את הבאת החוק או חוקים או הוראת שעה כדי לתקוף את הממשלה, וזה בסדר. זאת אומרת, תפקיד האופוזיציה הוא לבקר את מה שהממשלה עושה.

אבל, אני רוצה לנצל את הבאת החוק הנוכחי כדי לומר לכנסת וכדי לומר לך, אדוני שר האוצר, לא רק בתור שר האוצר אלא גם בתור שר בכיר בממשלה: תפקיד האופוזיציה לבקר, אבל תפקיד הממשלה לשלוט, תפקיד הממשלה למשול, תפקיד הממשלה לבצע, לעשות. אני חי בתחושה, כמו חלק מחברי, אני לא אומר עוד רבים מחברי, אבל חלק מחברי, שהאופוזיציה מבקרת והממשלה מאוד מאוד מתרגשת מכך, ולכן היא גם לא עושה דברים.

אני רוצה לתת לך, אדוני שר האוצר, דוגמה שאולי נוגעת למשרדך, ואחר כך אני אביא דוגמה שלא נוגעת אליך בתפקידך הנוכחי אלא בתפקידך הקודם כשר המשפטים. קודם לגבי הנושא של תקציב, דוגמה אחת מני רבות. יש הנושא של ארגוני התרבות התורנית. בשנת התקציב הקודמת כיהן שר דתות, שלפי דעתי המיט אסון על המשרד, וכיוון שהוא שינה את הקריטריונים, והיום מתברר בדיעבד שאלה דברים חמורים מאוד, אושר על-ידי משרד האוצר לתת מקדמה של 35% לארגוני התרבות על מנת שיוכלו לתפקד, על מנת שזה לא ישותק, על מנת שיוכלו לשלם משכורת, שאנשים יוכלו להביא משכורת הביתה, לחם לילדים.

מה, נגמר הזמן? בדיון על החוק הבא אצטרך לדבר על הדוגמה הבאה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

תבקש מלווה קצר מועד לשתי דקות.

הי"ר נ' חזן:

עד מכסה של 15.5 מיליון שקלים...

שני משפטי סיום.

משה גפני (יהדות התורה):

תודה. היום מודיע היועץ המשפטי לממשלה, אותו יועץ משפטי לממשלה של שנה שעברה, שבה היה השר שטרית שר הדתות, שאסור על-פי החוק, מגילה ענקית, משפטית, אסור לתת כסף. תאר לעצמך, אדוני שר האוצר, מה היה קורה אם היה המצב הפוך – אם הליכוד, אם אנחנו היינו באופוזיציה, והאופוזיציה היתה בקואליציה. בשנה שעברה זה היה אפשרי. השנה אסור לעשות את זה. המערכת המשפטית מגויסת לפתע על מנת שאתם לא תוכלו לתפקד.

הי"ר נ' חזן:

עליך לסיים.

משה גפני (יהדות התורה):

אני כבר מסיים.

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת גפני, אני מציע שתהיה קצת רגיש לדברים שאתה אומר.

משה גפני (יהדות התורה):

אני אומר בדיוק את מה שאני אומר. בדיוק. תאמין לי שאני יודע בדיוק את הדברים. בשנה שעברה, לאחר שהלך שר ממפלגתכם ועשה חורבן במשרד, בא שר האוצר ונתן אישור לתת מקדמות, לאפשר את זה.

אתה היית סגן שר החינוך. תאר לעצמך מה היה קורה אם ב"הבימה" או בארגון תרבות אחר לא היו משלמים משכורות. ואנחנו נמצאים כבר באמצע חודש אוגוסט. אז עומד היום יושב-ראש ועדת הפנים, חבר כנסת ממפלגתך, ואומר בוועדת הפנים: אם אף אחד לא צועק, סימן שלא צריך את הכסף הזה. בואו נחסוך כסף למדינה. בואו נפסיק לשלם משכורות למורים במשרד החינוך, ונחסוך עוד כסף. כמו הדוגמה – – –

אני חייב לסיים, אז אשאיר את הדוגמה לפעם הבאה.

אדוני שר האוצר, או שאתם שולטים; ואם לא, אז נעשה חשבון ונראה איפה אנחנו. את הדוגמה הבאה אביא בדיון על החוק הבא. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת משה גפני ומחכה בקוצר רוח לדוגמה הבאה. אני מזמינה את חבר הכנסת מיכאל איתן. אחריו – חבר הכנסת מיכה גולדמן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני לא רוצה להיכנס לפולמוס פוליטי עם שר האוצר ועם חבר הכנסת רמון, בעיקר בגלל העובדה ששניהם בעצם מודים שהם אכן עשו שגיאות, והם מבקשים מהממשלה הנוכחית שלא לחזור על השגיאות שהם עשו בעניין הזה.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מתכוון לשר האוצר לשעבר.

שר האוצר ד' מרידור:

שר האוצר הקודם.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

שר האוצר לשעבר, כן בוודאי. אני מצטער על – – –

הי"ר ב' חזן:

אתה מסתגל למצב החדש.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא רוצה להיכנס כעת לפולמוס מפלגתי ולבדוק מי אשם ומה אשם, אלא להתייבב נוכח המצב עצמו ולשאול את שר האוצר שאלות מספר.

אני רוצה להבין את ההיגיון שבפעולה שאנחנו עושים עכשיו. קופות הגמל מבוססות בעיקרן על איגרות חוב. יש היום 40-50 מיליארד שקל שנמצאים בקופות הגמל. לציבור בישראל יש שם חשבונות, ועל-ידי הודעה קצרה הוא יכול לבקש את הכסף ולקבל את הכסף שלו. מה עושה קופת הגמל? היא מוכרת, בעיקר את איגרות החוב שהן כאילו שייכות לאותו אזרח, ומממנת בזה את הפדיון. חלק מהכסף מושקע במניות, אבל רוב הכסף – באיגרות חוב.

עכשיו יש בהלה. הציבור פודה במיליארדים את הפיקדונות שלו בקופות הגמל. ומה הוא עושה בכסף שהוא מקבל? אתם רוצים שאנחנו נקבל את המנגנון הבא: הציבור יפדה את איגרות החוב שלו בקופות הגמל, שהתשואה עליהן גדלה והולכת, מאחר שיש בהן ירידה, ובתמורה הוא יקנה פק"מים. הוא ממיר אפוא דבר בדבר, ובעצם יכול רק להפסיד קצת. מה יהיה הרווח שלו? ומדוע פעולת ההמרה הזאת לא יכולה להתבצע באופן טבעי? כי אם אתה מציע לו אותו מוצר, ואיך מציע לו מוצר יותר טוב, הוא לא ימיר. זאת אומרת, אתה עצמך מאמין שאתה מציע לו מוצר יותר טוב. זאת אומרת, אתה מציע לו איגרות חוב אחרות, יותר טובות, ואתה בעצמך אומר לו שכדאי לו לעבור ממקום למקום, ממסלול למסלול.

אני סבור, אדוני השר, שהבעיה קשורה – לצערי הרב – בשער החליפין, והכספים ילכו היום לאפיק שנראה אטרקטיבי מאוד, לא להמרת איגרות חוב באיגרות חוב, לא להמרת חוב ממשלתי אחד בחוב ממשלתי אחר בזמנים כאלה, אלא הם ילכו יותר ויותר לצריכה מסובסדת על-ידי הממשלה. כי כל צריכה המורכבת על בסיס יבוא, כאשר המאזן המסחרי שלנו עומד על גירעון של 12 מיליון דולר, זה נובע מהבעיה של שער החליפין.

אני תומך במדיניות של הנגיד, ואני חושב שהבעיה של שער החליפין היא חלק מהרע ההכרחי, אבל הפתרון יהיה רק בדרך אחת, ואינני רואה דרך אחרת, שאנחנו נצטרך להתאחד. זה לא עניינה של הממשלה בלבד, זה עניין של הציבור כולו, ולכן אנחנו צריכים להתאחד, ובכוחות מאוחדים נצטרך לטפל בשער החליפין בצורה שלא תגרור אינפלציה בשלב הבא שלה. טיפול חד-צדדי בשער החליפין זה כלום, זה יותר גרוע מהמצב הנוכחי. אבל אם יהיה טיפול נכון בשער החליפין, וטיפול מתאים גם במרכיבים נוספים, כמו השכר וכמו הוצאות הממשלה, והטיפול יהיה טיפול לאומי כולל של כל המרכיבים ששולטים במשק, אז נוכל לתת פתרון גם לבעיה הזאת.

אם לא נעשה כן, אני לא צופה שעל-ידי טיפול באחד המרכיבים בלבד נוכל לפתור את הבעיה, כי הבעיה הזאת היא חלק מסימפטום הרבה יותר רחב.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת מיכה גולדמן. אחריו – חבר הכנסת חגי מירום. אחרון הדוברים יהיה חבר הכנסת שבח וייס.

מיכה גולדמן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, שוק ההון נמצא במשבר. זה איננו סוד, ואני חושב שזה הכאב של כולנו. אני פונה אליך, אדוני שר האוצר, ובהזדמנות זו גם מברך אותך ואומר לך שיש לך הזדמנות חשובה מאוד בימים אלה לפנות אל הציבור ולנצל את האמון שהוא רוחש לך.

יש לך דבר יקר מאוד. אני חושב שהמשבר בקופות הגמל הוא משבר של עם ישראל, לא של הממשלה. ואני חושב שזו הזדמנות שאתה, עם חברים מהאופוזיציה, תצא בקריאה משותפת, משום שאנחנו צפויים למשבר קשה מאוד. זו פגיעה לא רק באותם ותיקים, באותם זקנים, באותם מבוגרים ששמרו את הכסף הזה לעת צורך. זו פגיעה גם בזוגות הצעירים, בגלל המשכנתאות וההלוואות המשלימות שמבקשים הזוגות הצעירים מהבנק. הזוגות הצעירים נמצאים היום בפני דילמה גדולה מאוד: אם לקחת את ההלוואה ב-6.5%, אם יש בכלל אפשרות לקבל אותה, ואם הבנק יכול להעמיד לרשותו כספים.

אנחנו עדים לבריחה של הכספים מקופות הגמל ולמעבר של חלק מהם לפק"מים. כולנו מודעים לתופעה הזאת, לכל אחד מאתנו משתחררת תוכנית כזו או אחרת, וכל אחד לוקח לעצמו "מעשר" בדרך, ולא משקיע את כל הכסף בתוכנית חיסכון אחת לשנתיים או לשלוש שנים. וגם כאן יש פגיעה במשכנתאות. הכסף הזה לא הולך לחיסכון, לגמל לעת צורך, אלא חלק ממנו – להוצאה שוטפת.

אני מדבר כאן מתוך אחריות, ולא כאופוזיציונר, משום שלי חשובה גם אותה אמירה של אנשים שיש להם אחריות והם רוצים לראות את מדינת ישראל נהנית מהפרי של תהליכי השלום, של הצמיחה, של העלייה לארץ, של הצעיר המשתחרר מהצבא ורוצה להגיע ללימודים. אבל, עם זאת, אני לא יכול להתעלם גם מקיצוץ התקציב באותם נושאים רגישים של ממשלה שהעמידה על סדר-היום שלה את נושא השכבות החלשות.

אדוני השר, אתה חזרת לפני יומיים מהגליל היפה – – –

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת גולדמן – – –

מיכה גולדמן (העבודה):

משפט מסיים.

חזרת מהגליל היפה. חלק מהקיצוצים יפגע באותם תושבים שנמצאים בקו העימות, במרגליות, במושבי מרום-הגליל, במושבי מעלה-יוסף, ובתוכניות שראינו צורך בהן על מנת לחזק את התושבים האלה. ראיתי את הקיצוצים בוועדת הכספים.

המס על ה"פיס" ועל ה"טוטו" – ופה אני אולי חורג – אני חושב שהוא דבר מיותר. צריך להשתחרר ולברוח ממנו.

לבסוף, העלאת מחיר המים. שמעתי הבוקר את ראש המועצה האזורית הערבה התיכונה, שי בן-אליהו. כשאני שואל אותו מה מצב החקלאות בערבה, הוא אומר לי שהיום החקלאות בערבה לא כדאית, כי מבטלים את כל הגיבוי שהיה לאותה תוצרת חקלאית שנמצאת בעודפים כתוצאה מהסכמי השלום והסחר החופשי. אני חושב שאיש מאתנו לא רוצה שתהיה השתלטות של אחרים על מאות אלפי דונם של אדמה כתוצאה מכך שהחקלאות לא תהיה כדאית.

אני פונה אליך, אדוני שר האוצר, תהיה עירני לדברים האלה, ותצליח.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת חגי מירום. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר האוצר, חברי חברי הכנסת, כשאני מסתכל על הצעת החוק הזאת, ואינני מתיימר להיות כלכלן בכיר – אני גם לא בטוח לגביך, אדוני שר האוצר, עוד מעט אגיד מלה על זה – אני חושב שצריך לקרוא לה בעצם הצעת חוק לביטוח מלווה קצר מועד. כי מה שאתם עושים פה – אתם קוראים לזה רשת ביטחון, אבל אתם מנסים בעצם ליצור איזה ביטוח למלווה הזה באמצעות העמדת מלווה נקוב וסכום שאתם מציעים שהוא יהיה שווה לסכום שבו רכש בנק ישראל.

אני רוצה לשאול אותך, אדוני השר, למה סכום שווה? אני מבין שיכול להיות שהסכומים המותרים היום על-פי חוק אינם מספקים. אני יכול להבין שאתה רוצה לחתור לשיעורים מוגדלים. למה להביא את העניין עד כדי מתן הרשאה לשר האוצר מעת לעת להגדיל בצו את הסכום בסכום השווה לסכום שבו רכש בנק ישראל? בעיני, אם אתה מגדיל את זה בסכום שווה, אתה מייצר תנאי שוק חדשים. העניין הזה נראה לי בעייתי.

אדוני שר האוצר, אני לא רוצה לשאת פה בשנייה הזאת דברים אופוזיציוניים סתם כך, כי אני חושב שהמשבר בקופות הגמל לא צמח בתקופתך, ולהערכתי, היקפו כל כך גדול, שיהיה קשה מאוד, גם באמצעות האמצעים שאתה נוקט כאן, לחסל אותו. אבל אתה כשר אוצר, אתם כממשלה, חייבים להתמודד עם העניין הזה.

אני גם שמעתי כאן, במהלך הדיון, דברים נלעגים, חסרי היגיון של חבר הכנסת משה גפני נגד מערכת המשפט, כאילו המערכת הזאת פועלת ללא ליאות לסכל את מהלכי הממשלה ואת המדיניות שלה. אני רוצה שתדע, חבר הכנסת גפני, אלמלא היה היועץ המשפטי לממשלה צודק בעניין זה, היתה הממשלה אומרת את דברה ולא מתחשבת בדעתו ומגדילה את הסכומים כפי שהיא מוצאת לנחוץ. לא כך הדבר. הממשלה הגיעה לכאן עם בקשה לחוקק את החוק הזה ולהציע את הצעתה מפני שהיא היתה סבורה שאפשר לתקן את העניין רק בדרך של חקיקה. והרי לכך התכוון היועץ המשפטי לממשלה. למעשה, הממשלה קיבלה את הצעתו מפני שהיא הבינה שעמדתו מבטאת בעיה.

לכן, אני חושב שנקטת צעד לא נכון ולא נבון. אל תצטרף ואל תמהר להצטרף בלהיטות לתקוף את המערכת המשפטית. אני הבנתי אותך נכון?

משה גפני (יהדות התורה):

אתה טועה – – – נושא של ניהול ממשלתי.

חגי מירום (העבודה):

מה זה ניהול ממשלתי? ניהול ממשלתי צריך להיות תמיד מלווה על-ידי עצות המערכת המשפטית.

משה גפני (יהדות התורה):

כשבייגה שוחט היה שר האוצר הוא אמר דבר אחד, היום הוא אומר דבר אחר.

חגי מירום (העבודה):

אם דיברת על דברים אחרים, חבר הכנסת גפני, עשית מעשה חמור עוד יותר.

שמעתי אתמול את שר האוצר מתבטא בריאיון טלוויזיוני באשר לדברים שנאמרו על מערכת המשפט, ואני מברך אותך, אדוני שר האוצר, על כך שנקטת עמדה ערכית שמגוננת על הפרקליטות ועל המערכת המשפטית של מדינת ישראל. אני מקווה מאוד שלא תתפתה לשמוע את הדברים הללו, שאינם קשורים להצעת החוק הספציפית הזאת, אבל הואיל והועלתה כאן הטענה, מצאתי לנחוץ לומר דבר בעניין, וכי תעמוד כמו שעמדת אתמול אבל עוד יותר בבירור להגנתה של המערכת המשפטית.

הי"ר ל' חזן:

תודה רבה. יש הרבה אנרגיה בפגרה, אבל משום שהודיעו פעמיים שרשימת הנואמים סגורה, אני מבקשת שיקבלו זאת בהבנה.

אני מזמינה את חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה. אחר כך ישיב שר האוצר.

שבח וייס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר האוצר, אני אצביע בעד החוק הזה. אני משער שסיעתנו תצביע בעד, כי אף-על-פי שבאופן טבעי אנחנו מתנגדים, אנחנו נגד הממשלה, אנחנו אופוזיציה, אנחנו לא נגד הציבור. יש חיוניות ממדרגה ראשונה ודחיפות רבה מאוד ביצירת רשתות ביטחון וחומות מגן ואפילו מנוף לתנופה מחודשת לחיזוק קופות הגמל.

יש תופעה שחוזרת אצלנו במעגלים מעגלים של עושק הציבור. כל ממשלה בעתה וכל שר על-פי מזגו ונסיבות הזמן מעלים משכורות, לא תמיד בסימטריות הנכונות, ואחר-כך יש איזה גל, או איזו מכה כלכלית שמנשלת חלק גדול מן הציבור מרוב נכסיו. בעצם, לו היתה זו הלאמה, לו הלכו הנכסים האלה לאיזה מקום שממנו הם ישובו לציבור, אפשר היה לחיות עם זה. הם פשוט נמחקים מהחשבון האישי, ורק חוקרים מאוד מנוסים יכולים לעקוב אחרי ההיעלמות הגדולה הזאת, אחרי המתמטיקה, האריתמטיקה והקפנדריה הזאת של גזל ועושק של כספי ציבור.

מן המפורסמות הוא שאנשים זריזים, בעיקר אנשים מסודרים ומאורגנים ואנשים עתירי נכסים, מושקעים היטב ויש להם יכולת כספית ואולי גם מקצועית להסדיר לעצמם רשתות ביטחון בכל מקום אפשרי וגם לספוג הפסדים. כאשר מדובר בקופות גמל, מדובר בעושק, באסון אישי, משפחתי וסביבתי, באובדן ביטחון סוציאלי אלמנטרי, וכל מעשה טוב שתעשה להצלת קופות הגמל, לחיזוקן, הוא מעשה חיוני שאנחנו נצטרך לתמוך בו.

בהזדמנות זו אני רוצה להוסיף עוד הערה אחת, ואני אעשה את זה כל אימת שיתקיים כאן דיון כלכלי כלשהו. זאת הערה ועצה כלפי ממשלת ישראל בהנהגתכם, זאת גם מלת ביקורת על הממשלה שהיתה בהנהגתנו. אל תיתפסו לעבודת אלילים סביב ההפרטה. אלילות ההפרטה והמיתולוגיות הרבות שמתפתחות סביבה חייבות בדיקה, סינון, ביקורת, בחינה. אל תאבדו את האמון ביכולת של ניהול משק ציבורי כזה או אחר, אפילו ממשלתי. הנהגות כלכליות מוכשרות של אנשים מסורים עם יעד של הצלחה בתפקיד ומוטיבציה כל כך חזקה יעשו את זה טוב באותה מידה כמו מנהלים של משק פרטי.

אני אומר את הדברים האלה, מכיוון שאנחנו בפתחה של ממשלה חדשה עם הרבה מאוד הצהרות בתחום הזה.

יש אינטרס ציבורי חזק, שלא עומד בסתירה לשום אפשרות של הצלחה כלכלית שלא להפריז בעניין הזה. הדבר ניתן להוכחה.

הקואליציה הנוכחית מורכבת ברובה מסיעות ומנציגי ציבור של עמלים, מנציגי ציבור שלא יהיה להם שום רווח סביבתי ואישי מן ההפרטה הזאת. יש לכם קואליציה שההרכב הסוציאלי שלה צריך, גם אידיאולוגית, לסנן ולצנן את רוח ההפרטה, שלפחות ברמת ההצהרה נישאת ברמה גבוהה מאוד. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה. אני מזמינה את שר האוצר להשיב, ומייד לאחר מכן נקיים הצבעה.

שר האוצר ד' מרידור:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש לפתוח בדברי הערכה למה שאמר כאן חבר הכנסת חגי מירום. איך הוא אמר? המשבר בקופות הגמל לא צמח בתקופתך, אבל עליך להתמודד אתו.

כמו שאמר חבר הכנסת שבח וייס בדבריו: אנחנו נגד הממשלה אבל לא נגד הציבור; כך הוא אמר על עצמו, לא עלינו כמובן – אני משתדל שלא להתפלמס עם הממשלה הקודמת.

שבח וייס (העבודה):

אמרתי שאנחנו נגד הממשלה אבל לא נגד הציבור.

שר האוצר ד' מרידור:

אמרתי שכך אמרת, ציטטתי את דבריך.

מכיוון שאני רואה את עצמי כשר האוצר של מדינת ישראל, אחראי כלפי כל עם ישראל, גם כלפי אלה ששגו, גם כלפי אלה ששוגים, גם כלפי אלה שישגו בעתיד, אני משתדל שלא להתפלמס ולשאול שאלות שאני יכולתי לשאול אותן.

אינני שואל איך נוצר המשבר הזה, גם לא מה קרה בשוק ההון בשנים האחרונות. כששואלים אותי על אמינות הממשלה ועל עמידה בהצהרות, מפאת כבודם של אנשים החיים ואלה שאינם חיים, לא אשאל מי דיבר יום אחד על מיסוי בורסה ויום שני על ההיפך מזה. אותנו ילמדו משהו על עמידה בדברים ואיך אפשר ליצור אמון ציבורי?

שאל אותי חבר הכנסת טלב אלסאנע, איך אפשר לקיים תהליך שלום ולהמשיך במדיניות התנחלות ולהקים התנחלויות. חבל שהוא איננו כאן, הייתי אומר לו שלמדתי את זה ממנו. במשך ארבע שנים הוא תמך בממשלה שהרחיבה התנחלויות יפה מאוד. לא שמעתי אותו זועק נגד זה. 45% גידול באוכלוסייה במשך ארבע שנים, עם טלב אלסאנע. הוא לימד אותנו, כמו גם חברת הכנסת גוז'נסקי, איך אפשר להתנחל ולעשות תהליך שלום. עכשיו הם יצעקו, אבל הם כולם לא דיברו מלה, לא הפריע להם. השלום התקדם וההתיישבות התקדמה והכול היה בסדר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מיכה גולדמן (העבודה):

שני-שלישים מההוצאה לגידול הזה נשארו מעודפי הבנייה של הממשלה שלכם.

חגי מירום (העבודה):

חוץ מזה, מדובר בירושלים.

שר האוצר ד' מרידור:

אני גם לא רוצה לשאול מה שנשאל כאן, איך אפשר להשקיע כספים בהתנחלויות ועל חשבון מה זה בא. במעלה-אדומים – על חשבון מה זה בא, בביתר – על חשבון מה זה בא, בגבעת-זאב – על חשבון מה זה בא, בקריית-ספר – על חשבון מה זה בא. כל זה ייאמר לזכות הממשלה הקודמת לדורי דורות. היא עשתה הרבה מאוד לחיזוק ההתיישבות ביש"ע. לא מספיק, לא בכל המקומות שאנחנו היינו עושים, אבל היא עשתה ביהודה ובשומרון הרבה מאוד.

חגי מירום (העבודה):

לא ביש"ע, בירושלים.

שר האוצר ד' מרידור:

היא נתנה הוכחה אולטימטיבית סופית, בעזרת סיעת מד"ע ובעזרת סיעת חד"ש, שאפשר להמשיך בתהליך השלום וגם להרחיב את ההתיישבות. נלמד ממנה איך עושים את שני הדברים האלה יחד, ולא נשמע את ההטפות האלה כאילו זה מוציא את זה.

קודם היתה שאלה תיאורטית, האם אפשר יחד או אי-אפשר. אפשר לומר שצריך להתנחל על חשבון תהליך השלום; אפשר לומר: לא, השלום חשוב להתנחלות. באה ממשלת יצחק רבין, עליו השלום, ושמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים, והוכיחה שאפשר יחד. לא לבד היא הוכיחה, אלא בעזרת סיעות מד"ע וחד"ש, בעזרת כל מי שתמך בה. בעזרת הרשות הפלשתינית שלא דיברה נגד זה; להבדיל, בעזרת הממשל האמריקני שלא אמר מלה. זאת אומרת, הוכחתם שאפשר, ותבואו על הברכה.

אבל לגוף העניין, אני מבקש לומר דבר אחד שצריך לאומרו, אולי לחזור על דבר שנאמר כאן, לתת לו את ההדגש הדרוש. אין פתרון לשאלת שוק ההון בהסדר שאני מציע היום. ההסדר הזה איננו אלא תרופה זמנית, וכך הוא צריך להיבחן וכך צריך לראות אותו, גם בבית הזה וגם בציבור. הפתרון לשוק ההון הוא פתרון ארוך טווח, מקיף יותר. השאלה היא שאלת החיסכון, ובאמת נכון שבמצב הנוכחי בשוק ההון היו אנשים שעזבו חיסכון ארוך טווח והם ממירים אותו בחיסכון קצר טווח. זו משמעות התהליך.

לולא הרשינו את הדבר הזה, הסכנה היתה שהיו ממירים חיסכון ארוך טווח במזומן ממש. הסכנה אז היתה הרבה יותר גדולה. לכן אנחנו מנסים, חבר הכנסת שחל, להביא לכך שאנשים יחזרו לחסוך חיסכון ארוך טווח. אנחנו רוצים לחנך את הציבור לחיסכון, שמי שמרוויח שקל אחד יוציא 90 אגורות וישמור 10 אגורות בשביל העתיד, בשביל החינוך, בשביל הדור הבא.

חיסכון הוא לא רק עניין כלכלי, הוא גם עניין של מנטליות, הוא גם עניין של חינוך ציבורי. הממשלה צריכה לחסוך בקיצוץ שהיא עושה, והקיצוץ מכאיב, אבל עשינו אותו ונעמוד עליו. הציבור צריך לחסוך לא בשבילנו אלא בשביל עצמו, בשביל המשך השגשוג והפריחה שלו.

משה שחל (העבודה):

אדוני שר האוצר, יש לך היום בחסכוניות, או נכון יותר בפיקדונות, כי זה לא חיסכון, פטור ממס הכנסה. לעומת זאת, על חיסכון לטווח ארוך יש מיסוי. אין אדם שלא יעשה את החשבון הזה. יש לך היום בפיקדונות 90 מיליארד שקל.

שר האוצר ד' מרידור:

חבר הכנסת שחל, גם אתי דיבר מי שדיבר אתך, ואני לא אזכיר פה שמות ולא אומר דבר. אני מציע שכל שאלות המיסוי תיבדקנה קודם לעומק.

חיים אורון (מרצ):

אפשר להצטרף למועדון הבודקים?

שר האוצר ד' מרידור:

ועדת-ברודט דנה בשאלות שוק ההון על כל ההיבטים שלהן, גם שאלות קרנות הפנסיה וקופות הגמל, המיסוי, הפיקדונות ארוכי הטווח וקצרי הטווח. אני לא רוצה על רגל אחת להציע הצעות, שהמשמעות שלהן יכולה להיות מרחיקה לכת.

אנחנו רוצים לעודד את החיסכון דרך שוק ההון ובחברה הישראלית בכלל; נעשה זאת. אני מקווה שוועדת-ברודט תביא הצעות טובות לעניין זה.

אני מבקש להעיר הערה אחת לחבר הכנסת גפני, שעזב אותנו. עזבו את המערכת המשפטית, היא לא קשורה לעניין. המערכת המשפטית עושה את תפקידה, היא מערכת איכותית, הגונה, מקצועית. החברה הישראלית לא נתברכה בהרבה מערכות בעלות איכות, הגינות ואובייקטיביות כמו המערכת המשפטית על היבטיה השונים. גם שם יש טעויות, כמו בכל מערכת. יש מערכת שאיננה טועה? יש בתי-משפט, אני מסכים עם רוב פסקי-הדין שלהם, אבל עם חלק אינני מסכים. כל אחד מאתנו יכול להתווכח ולחלוק, וזה בסדר. אבל דבר אחד אנחנו יודעים, שזו מערכת נקייה בשיקוליה, הגונה ועושה צדק. אני מציע שלא לערב אותה בכל סכסוך או ויכוח שיש בתוכנו, כי היא זו השומרת על כללי המשחק שבתוכנו כולנו, אנשי הציבור, משחקים את המשחק הפוליטי ומתווכחים ויכוחים לגיטימיים ומכריעים הכרעות לגיטימיות.

לסיכום, גברתי היושבת-ראש, אני מודה לכל החברים שתמכו בהצעה הזאת. אני מקבל את הקביעה שלהם שהאחריות הכוללת לכלכלה בישראל היא של הממשלה ושלי בתוכה ולא של שום אדם אחר. אנחנו נעשה מה שאפשר גם בהקשר הנוכחי, כדי לעשות את הטוב והנכון לרגע זה. את בעיות שוק ההון נשתדל לפתור בטווח הקצר והבינוני, כדי להבריא אותו ולהחזיר אותו להיות מה שהוא צריך להיות – מקור לגיוס הון למשק הישראלי.

אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדת הכספים. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לשר האוצר.

חברי הכנסת, נעבור להצבעה על הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7), בקריאה ראשונה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 22

נגד – אין

נמנעים – 3

ההצעה להעביר את הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7), התשנ"ו–1996,

לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

אם כן, אני קובעת שברוב של 22 בעד, שלושה נמנעים, הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7), התשנ"ו–1996, עברה בקריאה ראשונה והיא מועברת לוועדת הכספים להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר נ' חזן:

ובכן, אנחנו עוברים להודעת היושב-ראש הזמני של ועדת הכנסת. אדוני, חבר הכנסת פנחסי, בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה היום את הוועדות הבאות לדיון בהצעות לסדר-היום כדלקמן:

ועדת הכספים תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: "דימונה טקסטיל", מאת חברי הכנסת שאול עמור ואלי גולדשמידט.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעות לסדר-היום בנושאים: 1. החלטת שר החקלאות לפעול לביטול ההכרה ביישוב עין-חוד והטיפול בכפרים הבלתי מוכרים, מאת חבר הכנסת סאלח סלים; 2. החלטת השר לאיכות הסביבה לפעול לביטול ההכרה ביישוב עין-חוד, מאת חבר הכנסת יוסי שריד; 3. היישוב עין-חוד, מאת חבר הכנסת תאופיק חטיב.

ועדת החינוך והתרבות תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: תלמידי ישראל ממשפחות מעוטות הכנסה לקראת פתיחת שנת הלימודים התשנ"ז, של חבר הכנסת יהודי לנקרי.

הוועדה לקידום מעמד האשה תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: רצח נשים בידי בעליהן האלימים, של חברי הכנסת שלמה בניזרי, שמריהו בן-צור, רפאל אלול ונעמי בלומנטל.

היו"ר נ' חזן:

הכנסת רשמה לפניה. אתה יכול להמשיך.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ביום ה' באב התשנ"ו, 24 ביולי 1996, החליטה מליאת הכנסת להעביר את הטיפול בהצעות לסדר-היום בעניין האבטחה באוטובוסים ציבוריים לטיפול ועדת החוץ והביטחון.

ועדת החוץ והביטחון פנתה בבקשה לוועדת הכנסת להעביר את ההצעות לסדר-היום הנ"ל לדין בוועדת הפנים ואיכות הסביבה, משום שעל-פי סעיף 13(א)(5) לתקנון הכנסת הן בסמכותה של ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

ועדת הכנסת החליטה בישיבתה היום להמליץ לכנסת לשנות החלטה ולהעביר את ההצעות לסדר-היום בנושא הנ"ל מוועדת החוץ והביטחון לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר נ' חזן:

יש פה המלצה של ועדת הכנסת ואנחנו חייבים להצביע עליה. מי בעד ומי נגד הצעת ועדת הכנסת? ההצבעה החלה.

בעד הצעת ועדת הכנסת – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת להעביר את ההצעות לסדר-היום בנושא "האבטחה באוטובוסים ציבוריים" מוועדת החוץ והביטחון לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

ברשותך, אני מבקש לצרף גם את הקול שלי.

היו"ר נ' חזן:

אדוני, נצרף גם את קולך. ללא מתנגדים, ללא נמנעים, היו 16 בעד, עם חבר הכנסת פנחסי.

השלמת הרכב ועדות הכנסת

היו"ר נ' חזן:

הודעה שלישית ואחרונה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת כי למקום הפנוי לסיעת העבודה בוועדת העלייה והקליטה תיכנס חברת הכנסת נעמי חזן. אבקש את אישורה של הכנסת להודעה זו.

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אתם מתבקשים לאשר את הבקשה הזאת אלא אם מישוהו רוצה להתנגד. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד הצעת ועדת הכנסת – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת לבחור את חברת הכנסת נ' חזן לחברה בוועדת העלייה והקליטה נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

ברוב של 14 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים, ההמלצה אושרה. תודה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

פה אחד.

היו"ר נ' חזן:

פה אחד.

הודעת הממשלה על מינוי סגן שר

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף נוסף שאיננו מופיע בסדר-יומכם: הודעת הממשלה על מינוי סגן לשר הבריאות. ימסור את ההודעה שר הבריאות.

שר הבריאות צ' הנגבי:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, על-פי סעיף 37(א) לחוק-יסוד: הממשלה, אני מתכבד להודיע לכנסת כי מינתי, באישור ראש הממשלה, את חבר הכנסת שלמה בניזרי כסגן שר במשרד הבריאות.

אני מברך את חבר הכנסת בניזרי ומאחל לו הצלחה בתפקידו.

היו"ר נ' חזן:

אפשר לברך את חבר הכנסת בניזרי.

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו-1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר נ' חזן:

אדוני השר, אני מבינה שאתה גם מוכן להציג את הנושא הבא: הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), בקריאה ראשונה. יציג את ההצעה השר צחי הנגבי. שר הבריאות, בבקשה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

תודה, גברתי. כנסת נכבדה, לפני שלושה חודשים, במושב האחרון של הכנסת השלוש-עשרה, נחקק חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2), שנועד להסדיר את האימוץ הבין-ארצי בישראל, לרבות אימוץ על-פי אמנת האג בדבר הגנה על ילדים ושיתוף פעולה לגבי אימוץ בין-ארצי, 1993.

חוק זה אמור להיכנס לתוקף בעוד חודש ימים. על-פי החוק, האימוץ הבין-ארצי ייעשה באמצעות עמותות שמטרתן הבלעדית היא הפעילות בתחום זה. עמותות אלה יעמדו תחת פיקוחה של רשות מרכזית מטעם המדינה, והיא גם תהיה אחראית לקיום אמנת האג כלפי מדינות אחרות. החוק קובע שורה של תנאים להכרה בעמותה כזו, שאין ערוך לחשיבותה, והכול מבינים את רגישות הנושא.

הרשימה שצריך להסדיר בתקנות היא ארוכה מאוד. אי-אפשר להיכנס לשלב המעשי ללא תקינת תקנות כאלה, מה גם שאנחנו רוצים להתאים את התקנות לדרישות של אמנת האג. מדובר בתקנות בהיקף נרחב שטרם הוכנו בשורה ארוכה של תחומים שמן הראוי לעסוק בהם בזהירות ובאחריות. אין עוד אמות מידה מקובלות לתקנות האמורות, ולכן אין אפשרות לסיים את הכנתן בתוך חודש. אם הכנסת לא תאשר את הצעת החוק הזאת, שאקרא מייד, הממשעות היא שנגיע למצב, שאימוץ מחוץ-לארץ שלא על-פי החוק ייאסר, אבל אימוץ על-פי החוק החדש טרם יוכל להתבצע.

מאותם גופים שמתכוונים להקים עמותות כאלה הבנו שגם הם אינם מתנגדים לדחייה הזאת, מכיוון שבפרק הזמן הקצר הם לא הצליחו להיערך כיאות להתמודדות עם החוק החדש. לפיכך אנחנו מציעים כאן לדחות את מועד כניסתו של החוק לתוקף עד לתחילת חודש יוני.

הנוסח המוצע לפניכם: בחוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2), בסעיף 11(א), במקום "בתום ארבעה חודשים מיום פרסומו" יאמר שהחוק ייכנס לתוקפו ב-1 ביוני 1997.

אנחנו משוכנעים שהכנת התקנות תסתיים עד למועד הזה. אם היא תסתיים לפני כן, נציע לכנסת להקדים את מועד תחילתו של החוק. בכל מקרה, אין בדעתנו לדחות את מועד כניסת החוק לתוקף לאחר תחילת יוני. לפיכך אנחנו מבקשים מהכנסת לקבל את החוק.

אני מודה לחברי ועדת הכנסת, אנשי אופוזיציה וקואליציה, שתמכו בבקשת הממשלה. ועדת החוקה תכונס על-ידי יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת יהלום, כדי לעסוק בנושא מייד לאחר שהכנסת תסיים את הדיון בנושא ותצביע עליו, במטרה להשלים אותו עוד היום. אני מודה לחברי הכנסת.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לשר הבריאות. חברי הכנסת, אנחנו פותחים בדיון. כן, חבר הכנסת גולדשמידט?

אלי גולדשמידט (העבודה):

נראה לי שחוק כזה צריך להיות מובא על-ידי השרים הנוגעים בדבר, בראש ובראשונה שר העבודה והרווחה; נדמה לי שראיתי אותו בבניין. זה חוק שאת התקנות שלו מביא לכנסת שר העבודה והרווחה. אני יודע ששר הבריאות הוא השר המתאם, אבל הנוהל התקין מחייב; מה גם שצריך להשיב. מופיע פה גם שר המשפטים כמתקין תקנות, ונדמה לי ששר הבריאות טרם מונה להיות שר המשפטים.

היו"ר נ' חזן:

אני מבינה שהוא ממלא-מקום.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ההערה שלי פורמלית לחלוטין.

היו"ר נ' חזן:

זה בהחלט חשוב.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מבקש להשיב. ראשית, טוב עשה חבר הכנסת גולדשמידט שציין שהחובה להתקין תקנות מוטלת במשותף הן על שר המשפטים והן על שר העבודה והרווחה. כידוע, שר המשפטים התפטר מתפקידו. אני הופעתי פה בתוקף תפקידי כשר המתאם בין הכנסת לבין הממשלה ולא בקשר לשום ספקולציה אחרת. אבל מטעמים אחרים ביקש שר העבודה והרווחה שאנחנו נציג את החוק. אין פה שום בעיה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מאילו סיבות הוא לא מציג את החוק?

שר הבריאות צ' הנגבי:

מטעמים אישיים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש לו התנגדות אישית לחוק?

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא, נהפוך הוא. החוק הזה הוא על דעת – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

יש לנו בעיה עם החוק הזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אז תגיד לו. שהכנסת תדע.

רפאל פנחסי (ש"ס):

בסדר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

שר העבודה והרווחה הוא שצריך לענות בקריאה הראשונה. מי שמכיר את החוק צריך לשמוע את דברי חבר הכנסת – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה בסך הכול שינוי תאריך. בכלל לא דנים בחוק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש אחריות משותפת לממשלה. אני לא מבין למה שר העבודה, שהוא האחראי לחוק, לא מציג אותו. הוא לא בחוץ-לארץ.

שר הבריאות צ' הנגבי:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה יודע שחשוב להעיר הערות פורמליות, אבל אתה חי את חיי הכנסת הרבה שנים ואתה מכיר שבנושאים כאלה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא כל כך הרבה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

שנים ארוכות. הרבה יותר שנים מאלה שאני מכהן בהן כשר המתאם.

לכן, ברור לך שיש פה יעד, והיעד הוא יעד אנושי חשוב מאוד. לפעמים לא מתמקדים בבעיות פורמליות. המטרה שלנו כממשלה ושל הכנסת כולה – וזה בא לידי ביטוי בחקיקה של החוק בכנסת הקודמת, שגם אז הוא לא היה חוק של אופוזיציה או של קואליציה, אלא עבר בתמיכה מלאה של מרבית חברי הבית.

הנושא הזה מחייב הסדרה. עקב העובדה שבסך הכול מתבקשת הכנסת לשנות את מועד התחולה, גם הדיון שייערך כאן יהיה בוודאי דיון חשוב. הוא לא מחייב התמקדות בפרטים המקצועיים של החוק.

אני מעריך שזו הסיבה שהיה קל לשר העבודה והרווחה לבקש ששר אחר יציג את החוק. תודה.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לך.

אנחנו פותחים בדיון. אני מודיעה שרשימת הנאמים בסעיף זה נעולה.

אני מזמינה את חבר הכנסת חגי מירום – איננו. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת אלסאנע, במסגרת של שלוש דקות, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

גברתי היושבת-ראש, כבוד שר הבריאות, חברי הכנסת, מועלות כאן הצעות חוק רבות שנוגעות לקטינים ולחסרי ישע. לא אחת אנחנו משמיעים כאן קול צעקה כשאנו שומעים על התעללות בקטינים, בילדים, בתינוקות. אולם, כשיש מדיניות אשר גורמת לפגיעה קשה בילדים קטינים והיא תוצאה של מדיניות נמשכת של ממשלות, אנו לא נותנים את הדעת על המצב הזה, אף שקורבנות המדיניות הזאת הם קטינים ותינוקות.

זה מה שהיה, למשל, בשבט טראבין אלסאנע, גברתי היושבת-ראש, אשר חי בסמוך ליישוב הנקרא עומר, שהוא אחד היישובים המפוארים במדינת ישראל. אין עינינו צרה בהתפתחותו של היישוב עומר, אולם המטרה היא להוכיח הלכה למעשה את המשמעות של המושג דו-קיום ושוויון במדינה דמוקרטית, שגם הילדים בשבט טראבין אלסאנע אשר מתגוררים בפחונים עלובים, ואשר סובלים מהעדר שירותי בריאות, חינוך, רווחה, אפילו מי שתייה הם לא מקבלים, אנו מעוניינים שהם ייהנו ויזכו באותה רמת שירות ובאותה איכות חיים שמהן נהנים ילדים ביישוב עומר ובמדינת ישראל בכלל.

כשקיימת מדיניות ממשלתית המתעלמת מחתך גיל מסוים בסקטור מסוים על רקע שייכות לאומית, אני סבור שאסור להתעלם מזה, אסור לעבור על זה בשתיקה, אך ורק מאחר שמדובר במדיניות כוללת ולא מדובר במקרה של קטין או ילד או תינוק אשר נפגע עקב התעללות של אביו או אחד מבני משפחתו. וכשזה קורה, כולנו עומדים על הרגליים.

אני עד למקרים קשים מאוד בסקטור וביישובים הבדואיים הלא-מוכרים, של תינוקות אשר מתו עקב העדר טיפול רפואי, או ילדים שהגיעו לבית-החולים "סורוקה" במצב של תת-תזונה. המצב הזה נובע גם כן מהעדר חיסונים ביישובים האלה, וכל זה באחריותו של שר הבריאות. משרד הבריאות לא נותן את הדעת די הצורך על מתן שירותי בריאות נאותים, סבירים, לתושבי היישובים הלא-מוכרים, במיוחד באזור הנגב.

כשאנחנו מביאים ומחוקקים חוקים אשר מטרתם להעלות את רמת החיים, להבטיח הגנה ולהקל על חייהם ולדאוג לטובתם של קטינים וחסרי ישע, טוב יהיה אם המדינה תיתן את דעתה על כלל הילדים במדינה ועל זכותם לשוויון ללא הבדל של רקע דתי או לאומי במדינת ישראל.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אלסאנע. אני מזמינה את חבר הכנסת חיים אורון. אחריו – חבר הכנסת בנימין אלון.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מבין שהשר המתאם כל כך מתאם שאפילו בדיון בחוק שהוא מעלה הוא לא נוכח, אז מה יהיה בחוקים שבהם הוא אחראי לכך ששרים אחרים יהיו נוכחים? אבל כנראה זו זריקת מלים לריק, כי הממשלה הזאת החליטה מראשית המושב, שהכנסת, אם אפשר שלא להשתמש בה לא משתמשים בה, וככל שפחות – מוטב. אני חושב שזה תהליך מאוד מאוד בעייתי.

הערה שנייה – לגבי התיקון. אני תומך כמובן בתיקון. אני מקווה רק שהעובדה שלשר העבודה והרווחה יש קושי מסוים עם החוק לא תשפיע על התקנות. אני מקווה שכאשר יגיעו התקנות לכנסת – אני רואה בחוק הזה אחד החוקים היותר חשובים שחוקקו בשלהי הקדנציה הקודמת של הכנסת – אנחנו נצטרך להקפיד שהתקנות יהיו לא רק בלשונן של החוק אלא ברוחו של החוק. ידוע לי שהחוק הזה מעורר בחוגים מסוימים שורה של שאלות, אבל עובדה שהחוק אומץ על-ידי רובה של הכנסת, אם אני לא טועה ללא הסתייגויות, בסופו של דבר, בהצבעה האחרונה, אבל לא בטוח.

הערה שלישית – לגבי דבריו של שר האוצר, שכבר אינו נוכח כאן. אני רגיל לזה, אני מניח שבשנה הראשונה כל הקשיים יהיו תוצאת הקדנציה הקודמת וכל ההצלחות הן תוצאת חילופי השלטון; הכול טוב ויפה. אבל היות שהשר בחר להתמקד דווקא בנושא הבנייה בשטחים, ולקח את הממשלה הקודמת כתנא דמסייע, אני רוצה לומר שני דברים.

ביקשתי מראש הממשלה בשאילתא לקבל את הפירוט המדויק של אותם 45%. כי כשאני בחנתי כמה מספרים – אחת מן השתיים: או שמועצת יש"ע אמרה ב-1992 מספרים לא מדויקים, שכן כבר אז היא דיברה על 120,000. כאשר אנחנו אמרנו שיש פחות, הם אמרו: מה פתאום, יש מעל 120,000. או שכרגע מדברים על מספרים לא מדויקים. אז כולנו מכירים – האם זה בשביל לקנות או למכור. כאן יש למספרים משמעות כפולה, יש המשמעות הפוליטית שכולנו נמשיך להתמודד עליה. יש גם משמעות כפולה למספרים הללו מהבחינה שכל שקל שמושקע בשטחים יש לו מחיר כפול. יש לו המחיר הכלכלי – לטעמי, המיותר – ויש לו מחיר ערכויות. ואני מקווה שהממשלה הזאת – וזאת תקווה, כמובן, שהסיכוי שלה להתגשם הוא קלוש, על-פי מה שכבר מתחיל – נוסף על מעשים שאני מתנגד להם במובן הפוליטי, לא תעלה על דרכן של הממשלות שקדמו לממשלה האחרונה, ותעטוף את כל המעשים הללו כל הזמן בכחש ובדיסאינפורמציה.

לשמחתי, אני יכול לומר שכבר צברנו ניסיון מספיק כדי לקלוף את מעטה הכחש והדיסאינפורמציה שהממשלות בעבר נקטו בכל מה שקשור בבנייה בשטחים, בהקצבות בשטחים, איך מקציבים, לפי מה מקציבים וכמה מקציבים.

אשר להסתמכות על הממשלה הקודמת בעניין הזה – אני ביקרתי חלק ממעשיה בתחום הזה גם בעבר. אבל זה מה שעושה את כל ההבדל, חבר הכנסת יהודה הראל. הממשלה הקודמת עשתה כמה מעשים לא טובים, גם לטעמי, אבל היא עשתה מעשה גדול מאוד, אחר. הממשלה הנוכחית מעצימה עשרת מונים את המעשים השגויים של הממשלה הקודמת, ולא עושה שום מעשה חיובי. איך אומרים הילדים? פקה-פקה. מדברים מהבוקר עד הערב, ועושים מעשים הפוכים. ביום שבו מחליטים לפתוח את הוועדות המשותפות עם הפלשתינים, מצהירים מעל כל הגגות על עוד התנחלויות ועוד הרחבות, וקיצור הליכים וכו' וכו'.

מה הם חושבים? ירוויחו עוד חודש, חודשיים, שלושה חודשים; יהיו בחירות בארצות-הברית – עוד כמה חודשים. אי-אפשר לנהל מדיניות באמירות סותרות כל הזמן. בסוף, המדיניות תצטרך להתגבש. ואני מאוד מאוד חושש שמתוך האמירות הסותרות הולכת ומתגבשת מדיניות הרת-אסון למדינת ישראל.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אורון. הדובר הבא הוא חבר הכנסת בני אלון. אחריו – חברי הכנסת ענת מאור, חיים רמון, אלי גולדשמידט, תמר גוז'נסקי.

בנימין אלון (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, גם אני הייתי שמח אילו היה נוכח שר בדיון, אבל אני לא מאשים את הממשלה כשהכנסת לא כל כך נהגת כבוד בעצמה. אם יש דיון בהצעת חוק על מלווה קצר מועד, אז חבר הכנסת טלב אלסאנע הופך את זה לדיון על טראבין אלסאנע. ואם יש דיון, כמו הדיון הנוכחי, על חוק אימוץ ילדים, אז זה מייד דיון על טראבין אלסאנע.

אני תכננתי לדבר על חוק אימוץ ילדים, אבל מאחר ששבשבתא כיוון דעל על, ואת השיבוש הכניס חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני רוצה לקרוא שלוש שורות ממה שנאמר בהפגנה שנכחו בה חבר הכנסת טלב אלסאנע וחברי כנסת ערבים אחרים, ביום שישי, מול משרד ראש הממשלה. אמר שם אחדד אלסאן, וזה שודר ברדיו, אני קורא מ"יפעת": "ואני פונה לערבים שמשרתים במג"ב, ואני פונה לערבים שמשרתים במשטרה ובצבא: תתביישו לכם, תתביישו לכם. אני פונה לכל הערבים שמשרתים בגורמים של הממשלה הזאת: מה שקרה לנו קרה לכם". והוא ממשיך.

איש לא הגיב, כמובן. איש לא תבע את כבודם של הערבים שמשרתים בצבא. אני הגשתי בקשה ליועץ המשפטי, שיבדוק את תוכן הדברים, אם אין בהם המרדה. הרי היועץ המשפטי רגיש לענייני המרדה – האם אין בזה משום המרדה?

לעניין הצעת החוק לאימוץ ילדים, אני חושב שחשוב שיהיה פסק זמן לגיבוש התקנות. אני פונה לשר שיטפל בנושא לנצל את הזמן הזה לשיחות ארוכות עם כבוד הראשון לציון, שעוד בהיותו דיין היה פעיל בנושא הזה של הגיורים. יש בגמרא במסכת כתובות, פרק ראשון, סטטוס מיוחד לגיור קטינים. זה גיור שונה מגיורים אחרים. הוא גיור כאילו על תנאי, לא בדיוק על תנאי. כשהקטן גדל הוא יכול שלא לרצות להיות יהודי. זה הדבר היחיד, התופעה היחידה שיש בהלכה, שאדם לא רוצה להיות יהודי. וזה עובד. זה נושא מרתק, וזה נושא כאוב.

אני מקווה שפסק הזמן ינוצל כדי למצוא פתרון. יש פה בעיה של כאב של הרבה זוגות חשוכי ילדים, ויש פה אפשרות טובה לפתרון הדבר. צריך לנצל את פסק הזמן שהצעת החוק תיתן עכשיו כדי למצוא פתרון במסגרת ההלכה. זה ניתן. צריך להשתדל בזה מאוד מאוד. תודה רבה.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אלון, ומזמינה את הדובר הבא, חבר הכנסת אלי גולדשמידט. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש לומר דבר מה לחבר הכנסת בני אלון על הסיפא של דבריו, ובה אני רוצה להתמקד. אני מאוד מאוד חלוק עם חבר הכנסת בני אלון בתחומים מדיניים, אבל בסוגיה הזאת אני בהחלט חושב שהוא אמר דברים של טעם רב באשר לגורלם של אותם קטינים שנמסרים לאימוץ של משפחות ישראליות, קטינים שבעצם נולדו בארצות נכר.

אני רוצה להביע הסתייגות מדרך הבאת הנושא לכנסת. אומנם, אני הצבעתי, ובתום לב, על פגם פורמלי בלבד בכך ששר הבריאות מביא נושא שאמור היה להיות מובא על-ידי שר העבודה והרווחה. חשבתי שיש פה בעיה פורמלית לחלוטין. אבל מקריאות ביניים של חברי כנסת ששייכים לש"ס, נדמה לי, הסתבר, או הבנתי, שיש לשר העבודה והרווחה בעיה שהיא מעבר לבעיה פורמלית, להציג את החוק הזה בפני הכנסת. ויש לי תחושה, אף-על-פי שהדברים לא נאמרו במפורש – ואשמח להיווכח שאני טועה בכך – שהבעיה היא לגבי כל הסוגיה של אימוץ ילדים וההשלכות שלה. אינני רוצה להגיד – מבחינת כל המפלגות הדתיות, כי חבר הכנסת בני אלון הוא בהחלט אדם דתי והוא הציג פה עמדה שונה. אני מאוד מקווה שלא עניין גיור הילדים הוא זה שמנע משר העבודה והרווחה, שכידוע נמנה עם סיעת ש"ס, להציג את הנושא בכנסת.

אני רוצה להגיד פה עוד מלה. אני חושב שהנושא של אימוץ הילדים הוא אות קלון לכנסת ישראל; פשוט אות קלון. אנחנו מדברים במאות ובאלפי משפחות, במשך שנים רבות, שנאבקות למען דבר החשוב ביותר לקיומה ולאחדותה של משפחה ולמען הגשמת הערך הבסיסי ביותר של הורים באשר הם הורים – לגדל ילדים, כשהגורל המר מנע מהם את היכולת להוליד ילדים. ובמצבה הסוציו-אקונומי של מדינת ישראל, ופה אני אומר – לשמחתנו, אין מועמדים רבים לאימוץ – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אנחנו חוקקנו חוק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תיכף אגיד משהו על העניין ש"חוקקנו חוק", חברת הכנסת גוז'נסקי. מתי חוקקנו את החוק הזה? האם העניין הזה קרה בשנתיים האחרונות? היה צריך לחוקק את החוק הזה לפני 15 שנים – זה אות הקלון של הכנסת – ולא בשנה-שנתיים האחרונות. הסיפור של אימוץ ילדים מברזיל או מרומניה או ממקומות אחרים התחיל לפני שנתיים? אלא מאי? – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

הרי אין לך ויכוח אתי. הרי את מסכימה עם מה שאני אומר. בואו נגיד לעצמנו שכולנו "פישלנו" בגדול בתחום הזה, שהוא רגיש ואנושי כל כך.

והדבר החמור ביותר הוא, שלאחר שנחקק החוק הזה בקריאה ראשונה – ואני הייתי חבר ועדת החוקה בכנסת הקודמת והשתתפתי בחלק מהדיונים בנושא של חוק אימוץ ילדים – אנחנו עדיין מתמודדים עם הבעיה הכאובה, שלא מצליחים לפתור בעיות יסודיות, ובראש ובראשונה בעיית הגיור של אותם ילדים.

הרי שמענו שעל מנת לגייר ילדים מאומצים מחוץ-לארץ, תינוקות בני יומם שמגיעים לארץ, מחייבים את המשפחות, את ההורים, לעבור לאורח חיים דתי, כדי שאותם ילדים יזכו בתואר "יהודי". וכשהיה גיור, מחאתי או לא מחאתי, גיור שנתן ביטוי פומבי לבעיה הזאת בקיבוץ חנתון על-ידי התנועה הקונסרבטיבית, יצא קצפם של החוגים החרדיים והדתיים בארץ כלפי הגיור הזה. מה אתם רוצים מהילדים האלה? אלה ילדים שלא עמדו על דעתם, הם מאומצים על-פי דין. תבואו לקראת ההורים, תגידו בעניין הזה: כשמדובר בזוג הורים שהוא יהודי – הילדים הם יהודים. בלי סיפור של גיורים ושל דרישה מאותן משפחות לעבור למטבח כשר, להפסיק לנסוע בשבת, לחבוש כיפה ולעבור לאורח חיים חרדי או דתי, כתנאי שהילדים שלהם יירשמו כיהודים.

משה גפני (יהדות התורה):

האם גם בקיבוץ יקבלו כך, במחי יד, לחברות?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו לא מקבלים לחברות בקיבוצים ילדים בני שבועיים, חבר הכנסת גפני.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת גפני, כשבקיבוץ מקבלים לחברות, מקבלים אנשים בני 20, בני 25, בני 30, לא תינוקות בני שבועיים. אתם דורשים לגייר תינוקות בני שבועיים, אתם דורשים מההורים שלהם שיעברו ייסורי גיהנום, נוסף על הגורל שהמר אתם. זו היהדות? זאת הגישה האנושית של היהדות?

משה גפני (יהדות התורה):

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתם מגלים בזה גישה מחמירה, גישה שאין בה רגש אנושי. יש בה היבט של כל דבר חוץ מאשר רגש אנושי.

רציתי לנצל את ההזדמנות הזאת שהחוק הזה מובא לכנסת ולהביע את מחאתי. אתם יודעים מה? אני מודיע מעל הדוכן: אם בעניין הזה הייתם מתנהגים אחרת, אולי גם בסיפור בר-אילן הציבור החילוני היה מתנהג כלפיכם אחרת. תודה.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ב' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת גולדשמידט.

חבר הכנסת גפני, עוד מועט תוכל, בצורה מסודרת, להגיד את דברך.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – חבר הכנסת משה גפני.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני חושבת שהבקשה לדחיית כניסתו לתוקף של חוק האימוץ החדש איננה טכנית, וככל שאני מעמיקה חשוב בדברים שנאמרו פה מעל הבימה ובחילופי הדברים, אני חושבת שהבעיה היא לא טכנית. הבעיה איננה שהעמותות לא מוכנות או לא הספיקו לכתוב את התקנות או שזה אוגוסט ויצאו לחופשה. להערכתי, הסיבה היא מהותית, שהשר הממונה על משרד העבודה והרווחה אינו מוכן לתת יד לבצע את חובתו, לתקן תקנות ולאפשר אימוץ לפי החוק החדש.

נכון שגם היום יש אפשרות של אימוץ, בלי החוק החדש, לפי השיטה הקיימת היום. מטרת חוק האימוץ, שאושר בכנסת הקודמת, היא למנוע תופעות של ניצול סבל ההורים, תופעות של סחר בילדים, תופעות של הורים שיצאו לארצות אחרות והגיעו שם לכדי הסתבכות בפלילים שלא בכוונה. רצו לתת אפשרות להסדיר את הבאת הילדים לארץ בצורה שתהיה על דעת השלטונות והחוקים בארצות שמהן באים הילדים ועל דעת השלטונות והחוק במדינת ישראל. מדובר בהקלה חשובה ביותר, שיכולה להגדיל במידה ניכרת את מספר הילדים שיובאו לאימוץ בארץ. לכן, אני חושבת שהכנסת נמצאת היום בדילמה: מצד אחד, אם לא נאשר את החוק הזה הרי אין תקנות וממילא לא יצא שום דבר – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא, הוא אמר שאם לא נאשר את החוק האימוץ בחוץ-לארץ יהפוך להיות בלתי חוקי. זאת הבעיה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה מה שאני רוצה לומר, שאם לא נאשר את החוק הזה, התקנות לא קיימות, האימוץ הקיים היום ייפך לבלתי חוקי. מצד שני, ממש אין לי חשק לתת יד לדחייה, שנראה לי שטעמיה פסולים לגמרי. לכן, בליט ברירה כנראה, העמידו אותנו בפני הדילמה שאנחנו צריכים לבחור ברע במיעוט ולאשר את החוק, אבל הכנסת צריכה לעמוד על המשמר – שזאת אכן תהיה הדחייה האחת והאחרונה.

אני מבקשת לנצל את ההזדמנות שניתנה לי ולהוסיף עניין שקשור גם הוא לילדים, ואני מתכוונת לאותם ילדים שהם ילדים בסיכון, שחלקם מגיעים אחר כך למוסדות, חלקם מגיעים אחר כך לאימוץ, לפעמים בגיל הרבה יותר מבוגר. הכוונה שלי לכך שאנחנו עומדים בפני פתיחת שנת הלימודים ב-1 בספטמבר, שהוא גם מועד פתיחת שנת הלימודים במעונות-היום. במעונות-היום יש ילדים שהם בסיכון גבוה, שמקבלים סבסוד גבוה יחסית מטעם המדינה. הבעיה היא מספר הילדים האלה. במדינת ישראל יש היום, להערכתי, בין 15,000 ל-20,000 ילדים בסיכון בגילים שבין אפס לשלוש, שזקוקים באופן דחוף למקום במעון יום או במשפחתון, אבל המדינה אישרה רק כ-10,000 מקומות

לילדים האלה. פירוש הדבר הוא שהעובדות הסוציאליות צריכות להחליט מי מבין הילדים בסיכון ראוי להיכנס לקטגוריה הזאת ולקבל מקום במעון יום או במשפחתו.

אני חושבת שמהכנסת צריכה לצאת קריאה לממשלה, לאוצר, לשר העבודה והרווחה, לעשות כל מה שביכולתם כדי שכבר בספטמבר הקרוב ייתוספו לפחות 3,000 מקומות לילדים בסיכון גבוה, כדי להציל ילדים שבלי המקום הזה במעון יום או במשפחתו נידונים לחיות בבתים שלעיתים הטיפול בהם, מכל מיני סיבות, אינו הולם, מקום שבו אין תזונה מספקת, שבו אין טיפול, שבו יש הזנחה. ואחריותנו היא להביא לכך שהילדים האלה לפחות יזכו במקום במעון יום. אני חושבת שהכנסת חייבת להרים קול זעקה ולדרוש את זה מהממשלה. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

אני מזמין את חבר הכנסת משה גפני, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אמרתי בהצעת החוק הקודמת שאני רוצה להביא דוגמה נוספת לאפליה חמורה ולחוסר אונים של הממשלה. אני רוצה להקדים ולהתייחס לחוק עצמו, ואני פונה אל שר העבודה והרווחה ואל שר המשפטים שאמורים לתקן תקנות בחוק הזה. אני מציע להם לבחון את העניין ברגישות, לבחון את העניין ביסודיות. כל נושא האימוץ אינו דבר של מה בכך, והוא מעוגן ביהדות, עם כל הרגישות הכרוכה בכך, שלא נראתה מהטחת ההאשמות חסרות הבסיס, כפי שחלקן נשמעו כאן קודם.

אני אתייחס לגופו של עניין לאחר שהשרים, בעיקר שר העבודה והרווחה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה לא מגיירים אותם? למה לא מגיירים את הילדים האלה? אלפי ילדים בארץ לא מגיירים.

משה גפני (יהדות התורה):

יש חוק, חבר הכנסת גולדשמידט, יש חוק ביהדות איך מגיירים, וחוק צריך לשמור.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה החוק?

אלי גולדשמידט (העבודה):

החוק הוא שהמשפחות האלה צריכות להתפקד לאגודת ישראל?

משה גפני (יהדות התורה):

אנחנו כאנשי חוק צריכים לשמור על החוק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

באיזה חוק כתוב שההורים צריכים לשמור שבת? באיזה חוק מצאת את זה?

משה גפני (יהדות התורה):

יש חוק ביהדות, ואני לא מתכוון להיכנס לפולמוס בעניין הזה. אני רק פונה אל שר העבודה והרווחה החדש – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה בני אלון חושב שאין חוק כזה?

משה גפני (יהדות התורה):

– – ללמוד את העניין, לשמוע גם את הרבנות הראשית, לשמוע את כל האנשים שעוסקים בעניין הזה, ורק לאחר מכן לקבוע את התקנות שהוא אמור לקבוע.

אני רוצה להמשיך מה שהפסקתי קודם. אני רוצה להביא דוגמה נוספת, אחת מני רבות: יושב נער, ילד, במעצר עד תום ההליכים. הלכתי לבקר אותו, רבים מחברי הלכו לבקר אותו. נער צעיר, בן 14.5 – במעצר עד תום ההליכים; נער ללא עבר פלילי. אין לו שום בעיה, הוא לא מכיר בכלל – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אתה צודק, זו שערורייה.

משה גפני (יהדות התורה):

נער נקי מכל רבב, אין בו שום דבר. מכניסים אותו למעצר עד תום ההליכים, והסיבה: למען ישמעו וייראו. לוקחים ילד שאין לו שום קשר עם חברה עבריינית, מעולם לא היה, וכל זאת בהחלטה של בית-המשפט – אמר פה קודם שר האוצר, שר המשפטים לשעבר, לא לדבר על החלטות של בית-המשפט; יש לי פה ההחלטה – למען ישמעו וייראו, מניעים אידיאולוגיים. הולכים לפתור את הבעיות של ההפגנות בבר-אילן על גבו של ילד קטן, שיצא משם פגוע. מעצר עד תום ההליכים.

זה משפט שאפשר לעשות אותו בחמש דקות: האם הילד זרק אבן או לא זרק אבן? אומרת המשטרה: הוא זרק. אומר הילד: לא זרקתי. אפשר לעשות את המשפט בחמש דקות, להביא את העדים, לשמוע אותו או את עורך-דינו ולקבוע אם הראיות אומרות שמגיע לו עונש כזה או שהוא זכאי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה ממש עינוי הדין.

משה גפני (יהדות התורה):

לא עושים דבר. קובעים תאריך להקראה באיזה חודש, באוגוסט, בספטמבר, אני לא יודע מתי, וקובעת השופטת דורנר – – –

היו"ר ח' דיין:

עכשיו זה אוגוסט.

משה גפני (יהדות התורה):

הוא יושב כבר כמעט חודש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה באמת לא צודק.

משה גפני (יהדות התורה):

וכמוהו יושבים עוד שלושה אנשים במעצר עד תום ההליכים. על איזה משפט? על משפט רצח? על מעשה חבלה? על פיצוץ אוטובוס? על מה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אמרנו שכשפוגעים בילדים ערבים זה יפגע בסוף גם בילדים יהודים. זו שערורייה לקחת ילד ולהכניס אותו למעצר עד תום ההליכים.

משה גפני (יהדות התורה):

השופטת כותבת "מניעים אידיאולוגיים", כאשר על-פי ההלכה היהודית אסור לזרוק אבן, בניגוד לדוגמאות אחרות שהביאה השופטת דורנר. אילו מניעים אידיאולוגיים?

נכון, אנחנו רוצים שכביש בר-אילן ייסגר בשבת. זו שכונה דתית. כך טענו פה גם נציגי האופוזיציה של היום, מהממשלה הקודמת. צריך לסגור את הכביש. אבל את מלחמת העולם נגד הממשלה עושים על גבו של ילד. אני ראיתי איך אותו ילד מחזיק את אמו, בשמלה, ואומר לה: אמא, אל תעזבי אותי. בושה וחרפה למדינת חוק. בושה וחרפה לבית-המשפט.

יבוא לכאן שר האוצר דן מרידור ויאמר שלא לבקר את בית-המשפט. מי יישא באחריות כשהילד הזה יצא זכאי במשפטו אבל עם צלקות בנפשו? מי יהיה אחראי לזה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יותר מצלקות.

היו"ר ח' דיין:

לפני כחודש היה פה בכנסת דיון בנושא הזה, לאחר ששופט נוער הציג את הבעיה הקשה הזאת, מכיוון שאין מעונות לנוער כדי לטפל בהם אחרי שיש צו של בית-המשפט.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יש מעצר בית.

היו"ר ח' דיין:

אני חושב שהכנסת צריכה לתת את דעתה על הנושא הזה.

דוד אזולאי (ש"ס):

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה זה שייך לעניין הזה?

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, מה שאמרת נכון, אבל זה לא נוגע לענייננו. אני מבין שעוצרים אדם עד תום ההליכים אם הוא מהווה סיכון ביטחוני, אם זה אדם שאם הוא יסתובב בחוץ הוא ימשיך במעשיו. התחייבו, ואומרת את זה השופטת בפסק-דינה, התחייבו המורים והמחנכים והרבנים והמשפחה, להוציא אותו לגלות מירושלים – אין רחוב בר-אילן במקום אחר – להחזיק אותו במעצר בית, שלא ישב עם עבריינים.

דוד אזולאי (ש"ס):

מדובר בילד קטן, זכאי לחלוטין. זה לא מובן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גם אם זרק אבן, אז מה? יש מעצר בית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כשזעקנו שכך עושים לילדים פלשתינים, אתם שתקתם. אמרנו לכם: זה מתחיל בילדים ערבים ויעבור לילדים יהודים. אבל אתם שתקתם.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת דראושה, אני מציע לך לבוא ולראות שגם במקרה הזה לא מדובר בילד שזרק אבן, גם זה לא נכון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גם אם זרק אבן, אין צורך להחזיק אותו במעצר.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, זו תופעה שלהערכתי – אמרתי את זה בדיון הקודם – יש ניסיון פוליטי של בית-המשפט להראות לממשלה מיהו בעל הבית במדינה. זהו ניסיון פוליטי של התערבות בנושאים אידיאולוגיים, שמי שמחליט בהם זה הממשלה והכנסת. שר התחבורה החליט; בג"ץ התערב והוא נוקט עמדה כדי למנוע את הזעקה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת גפני, אני מבקש.

משה גפני (יהדות התורה):

אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש.

הוא מתערב כדי למנוע את הזעקה.

אני פונה לראש הממשלה. הממשלה צריכה לקבל החלטה, האם אנחנו נמצאים במשטר דמוקרטי וההחלטות מתקבלות כחוק לפי הרוב בכנסת, או שההחלטות מתקבלות במקומות אחרים, ושם ההחלטות קבועות מראש: כל דבר שנוגע לנושא דתי – ההחלטה ברורה.

אני לא רוצה להיכנס לכל מיני פולמוסים. אבל היו לנו שתי דוגמאות – – –

היו"ר ח' דיין:

משפט מסיים.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מסיים.

דוגמה אחת הונחה על שולחן הכנסת עכשיו – של ועדת האתיקה, שהיועץ המשפטי העביר אליה, והחלטה אחרת של היועץ המשפטי על שר בממשלה, להעביר לחקירת המשטרה. הכול בעניין הזה הוא איפה ואיפה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת משה גפני. אני מזמין את חבר הכנסת מיכאל איתן. שלוש דקות.

הייתי רוצה לברך את חבר הכנסת דראושה. אתמול הוא השיא את בתו רניה. אני מברך אותך במזל טוב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תודה רבה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

גם אני מצטרף לברכות.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנו, חבר הכנסת גפני, צריכים להקפיד גם בביקורת שלנו על עצמאותן של רשויות אחרות והלגיטימיות שניתנה להן.

דוד אזולאי (ש"ס):

תעשה מעשה, לך אל הילד ותראה במה מדובר. כך תבין את כל שרשרת הטעויות שנעשתה לגבי אותו ילד.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

תסלח לי, עם כל הכבוד לך, אני שוחחתי עם הרב גפני לפני כמה דקות. שמעתי את הסיפור. שמעתי את פרטי המקרה. ביוזמתי ביקשתי מעורך-דינו של הנער שיתקשר אלי, כדי ללמוד היטב את הפרשה ולסייע.

אבל גם כשאנחנו מותחים ביקורת, וחובתנו למתוח ביקורת, אנחנו חייבים לתת כבוד לרשויות אחרות, ובמיוחד לרשות השופטת. אם לא הרשות השופטת, אינני יודע אם אפשר היה לסמוך עלינו כל כך. חלק מהעוצמה שלנו נובע מכך שיש מישהו שיכול קצת לאזן אותנו ולמתוח עלינו ביקורת, וגם על הרשות המבצעת, כמובן.

דוד טל (ש"ס):

— — —

דוד אזולאי (ש"ס):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מציע שנתחיל במלחמות מהסוג שאתם מזמינים.

דוד אזולאי (ש"ס):

אנחנו לא מזמינים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

בעניין של האמון, עם כל הכבוד, אני לא בטוח במי לציבור הישראלי יש יותר אמון; האם יש לו יותר אמון בכנסת, שהוא בחר אותה, או ברשות השופטת? כדאי פעם אחת לבדוק את זה. אז אולי תחשבו פעמיים מה זאת אומרת "מאבדים את האמון" ומי מאבד את האמון במה. ואומר לכם את זה אדם שנלחם כאן פעם אחר פעם בניסיונות לקצץ בסמכויות הכנסת ולהעביר אותן לרשויות אחרות.

אני מזהיר את עצמנו, כמו שהזהרתי בזמני גם את הרשות השופטת, שרשות שתצטרך לקחת לעצמה יותר סמכויות מאלה שיש לה, רשות כזו תחטיא את המטרה ותחליש את עצמה. ומי שבא לכאן ומתחיל לדבר בשם האמון ואומר: מאבדים אמון, מתוך מחשבה שכל האמון ניתן לבית הזה, פשוט מחליש את הבית הזה ולא מחזק אותו; הוא מחליש אותו.

דווקא אתם, נציגי הציבור, שהיום אתם בקואליציה, אתם צריכים להיות ערים לכך, כדי שלבית הזה יהיה משקל ויהיה לו כוח שהוא קיבל מן הבוחרים. לכן אני מעיר את ההערה הזאת. אני יכול להיות שותף להרבה מהכוונות שלכם, אבל המעשים והדרך שבה אתם רוצים להשיג את המטרות האלה מובילים, כמו שאומרים, לגיהנום.

אני תומך, כמובן, בהצעת התיקון הטכנית בדבר אימוץ הילדים. אבל בהזדמנות הזאת שאני מדבר כאן רציתי להשיב לדוברים קודמים שהתייחסו לנושא תהליך השלום וההתנחלויות. שאל אותי חבר הכנסת דראושה, מה המצב של תהליך השלום – האם מתקדמים? אמרתי לו: כן, מתקדמים. אני חושב שאנחנו נתקדם. אני רוצה לומר לחבר הכנסת דראושה דבר שאולי לא ימצא חן בעיניו: תהליך השלום מותנה בכך שנוכל לחיות יחד, יהודים וערבים. כאשר אנחנו מדברים על לחיות יחד, חבר הכנסת דראושה, אני אומר: אנחנו חתמנו על הסכם ביניים. בהסכם הביניים אין מלה אחת שאוסרת עלינו להוסיף יהודים ביישובים ביהודה ושומרון. להיפך, יש שם מחויבות של הצד הפלשתיני להילחם ולעשות כל דבר על מנת ששלומם של היהודים שגרים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה לא ייפגע, שהם יעזרו על מנת שהם יוכלו לחיות שם. הצד הפלשתיני חתם על ההסכם. מוכרת הזכות שלנו להושיב עוד יהודים ולגור שם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אין בהסכם.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אין שלילה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני בעד שיהודים וערבים יחיו יחד, אבל לא יהודים על חשבון ערבים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חס וחלילה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה זה הפקעת קרקעות?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, אני לא צריך לקחת אותך, אתה מסתובב שם כמוני ורואה מאות ואלפי הרים שיש בהם מקום לעשרות ומאות יישובים חדשים, אפילו אלפי יישובים חדשים, עם מיליוני פלשתינים ועם מיליוני יהודים, שיכולים לשבת שם. אז לא זאת הבעיה.

היו"ר ח' דיין:

משפט אחרון, חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

עכשיו אומר – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הרי מפקיעים את הקרקעות של הפלשתינים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אף אחד לא לוקח שום קרקע של פלשתיני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כל הזמן מפקיעים – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אף אחד לא לוקח שום קרקע של פלשתיני. או שקונים בכסף, או שמדובר באדמות מדינה, ועכשיו בכלל לא מדובר לא באלה ולא באלה, אלא מדובר באדמות של היישובים.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

יש יישוב, בתוך היישוב רוצים להקים שכונה. למה לא? למה זה מכשול לשלום? זה יעזור לשלום. למה כשמקימים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא שלום. זה – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת איתן, נא לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מייד מסיים.

אני אגיד לך מה הטענה של נציגי הפלשתינים. הם אומרים: נכון, יש הסדרי ביניים, יהיו שיחות על הסדר הקבע, אבל כשאתם בונים שכונות יהודיות באלון-מורה, באריאל או במעלה-אדומים, אתם כאילו משפיעים על התוצאה של הסדר הקבע, ולכן זה לא בסדר. אבל אני שואל: ברמאללה לא בונים שכונות חדשות?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מוכן שהפלשתינים יגורו בתל-אביב?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ובשכם לא בונים שכונות חדשות?

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דראושה וחבר הכנסת מיכאל איתן, אתם תוכלו להמשיך אחר כך את הדיאלוג, למטה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מוכן שערבים מהשטחים יגורו בתל-אביב או היכן שאתה גר בירושלים?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני אגיד לך: יש הרבה – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש. אנחנו כבר שש דקות מעבר למה שצריך. אני רואה שאתם מנהלים כאן דיאלוג. אני עדיין מתחשב, אבל יש גבול גם להתחשבות.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת דראושה: אני מאמין שנמצא פתרון שיהיה מבוסס על כבוד הדדי ועל ההדדיות, אבל אני אומר בצורה הברורה ביותר: תהליך השלום יתקדם, אם אתם תבינו שהוא יתקדם בצורה כזאת שהיהודים לא יוותרו על הזכויות הבסיסיות שלהם לשבת, לגור ולחיות ביישובים יהודיים. יהודים יכולים לגור בכל מקום בעולם, והם יכולים לגור גם באריאל וגם באלקנה וגם במקומות אחרים, ואנחנו נלך לשלום – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למה אסור לפלשתינים לגור בישראל?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

יש הרבה פלשתינים שגרים בישראל. יש לא מעט.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מדבר על פלשתינים מהשטחים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

בישראל גרים מאות אלפי פלשתינים, מאות אלפים.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת מיכאל איתן, משפט מסכם.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים. תן לי לסיים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לסיים ברוח טובה ובנימה אופטימית. אני מקבל את העיקרון שלך. נשב ונחשוב איך מיישמים אותו. יהיה כבוד הדדי, תהיה הדדיות, ויש לנו צורך לדבר ולהידבר ולפתור בדרכי שלום את

הבעיות, ואני מקווה שהפתיחות תגבר ותהליך השלום ילך עכשיו טוב יותר, כי מה שקרה בבחירות האחרונות הוא שהציבור היהודי בישראל, בהפרש עצום, אמר לממשלה הקודמת ולממשלה הנוכחית שני דברים: א. אנחנו רוצים בתהליך השלום; ב. לא בדרך שלהם. תמשיכו בדרך אחרת. אז בואו נשב יחד ונמצא את הדרך האחרת, שתהיה טובה גם ליהודים, לא רק לצד הערבי.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. כהערת ביניים אני רוצה לומר שיעלה הנואם הבא ויאמר לי שאפשרתי לחבר הכנסת איתן לדבר שבע דקות; אני לא אפשרתי לחבר הכנסת מיכאל איתן לדבר שבע דקות, אלא שלוש דקות, והוא חרג.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לכן, אני מודה באשמה ואני מוותר על זכות הדיבור שלי בכל הנושאים שעומדים עכשיו על סדר-היום, ותקבל חזרה את הזמן בריבית דריבית.

היו"ר ח' דיין:

אני לא אוריד אותך מהרשומים בסדר-היום. אני רק מבקש מחברי הכנסת הבאים להקפיד על לוח הזמנים.

חבר הכנסת יצחק כהן, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג. שוב, תשתדלו להקפיד, כי אני לא רוצה לעמוד במצבים לא נעימים. חבר הכנסת זנדברג הוא אחרון הדוברים בנושא זה. לאחר מכן נעבור להצבעה.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לחברי מיקי איתן אני רוצה לומר, שנשיא בית-המשפט העליון השופט ברק אמר, שניתן למתוח ביקורת על בית-המשפט ועל השופטים, זה לגיטימי. השופט ברק אמר שניתן למתוח עליהם ביקורת. הם נתונים לביקורת. אם כן, אני לא מבין מה ההתנגדות שלך לשמוע שנעשתה פה טעות.

עם כל חברי הכנסת, עם כל חברי הבית, שוחחתי בעניין הזה של הילד יוסף חיים לוגסי, כולם מבינים שנעשתה פה טעות, וחבר הכנסת מודי זנדברג הציע לי לכתוב מכתב לראש הממשלה, שמחזיק בתיק המשפטים, ולבקש ממנו בשם כל חברי הבית לשחרר את הילד לאלתר. המשטרה עשתה פה טעות. דלו ילד מתוך הפגנה, הכניסו אותו לתוך הליך משפטי – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

יצחק כהן (ש"ס):

סליחה, לפני שמשוחחים על העניין של הילד, עדיף לכל חברי הבית ללכת לבקר את הילד במגרש-הרוסים; ילד שלא עשה מאומה, ילד שברירי, נמוך, דק מאוד, נפשו עדינה; ילד שלא יודע מה זה בתי-משפט, מה זה בתי-מעצר. כלאו אותו במגרש-הרוסים, בין פושעים. כולם יודעים מה זה מגרש-הרוסים. והשופט דורנר אומרת שכאילו כבר נקבע והוא כבר אשם. אומרת עוד השופטת דורנר: "דא עקא שהמניעים האידיאולוגיים שדחפו את העורר" – הילד כבר אשם לגבי השופטת דורנר – "ואת האחרים לסכן חיי אדם, לא נעלמו. קיים חשש של ממש". הילד לא אשם. זה ילד קטן שנדלה מהרחוב, חטף מכות מהשוטרים, נבנה לו תיק, הגיע עד בית-המשפט העליון.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מי יקבע אם הוא אשם, כן או לא? מי קובע את זה?

בנימין אלון (מולדת):

יצחק כהן (ש"ס):

אז תתחיל לבדוק עכשיו אם הוא אשם או לא, חבר הכנסת איתן. יש שופטים תורנים. תביא אותו לפני שופט תורן ותקבע אם הוא אשם או לא.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אז יש לך או אין לך אמון בשופטים?

יצחק כהן (ש"ס):

תברר את זה, בבקשה, אבל אתה לא יכול לעצור אותו עד תום ההליכים. איזה מין דבר זה?

בנימין אלון (מולדת):

לא עוצרים סתם לפני משפט.

יצחק כהן (ש"ס):

ראינו מערכות שבהן ילדים הם חסרי אונים ומרימים ידיים, אבל לא פה במדינת ישראל, אני מצטער. דיברנו עם נשיא המדינה. ד"ר יצחק קדמן, יושב-ראש המועצה לשלום הילד, מנסה לפעול מן הרגע שזה נודע לו, הוא בדק את הדברים, ותאמין לי שהוא מבין בעניין שלומם של ילדים. לאן הוא לא הגיע? הוא נתקל בקירות אטומים. שר המשטרה ניסה לעזור.

מורי ורבותי, משהו לא מובן פה. הולכים ושוברים וטוחנים ילד קטן, על לא עוול בכפו, ואם אתה רוצה לדעת אם יש עוול בכפו אם לאו, תפוס שופט תורן באמצע הלילה ותדון אותו ותדע הוא אשם או לא. אתה לא יכול להחזיק אותו. לבקשתם של כל הגדולים, נענה בית-המשפט המחוזי והקדים את המשפט מ-20 בחודש ל-18 בו. מה הולך פה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

הוא היה לפני שופט.

יצחק כהן (ש"ס):

מה היה לפני שופט?

היו"ר ח' דיין:

הילד הזה לא הובא בפני שופט?

יצחק כהן (ש"ס):

הילד הזה הובא בפני שופט בבית-המשפט המחוזי להארכת המעצר, והכניסו אותו למעצר עד תום ההליכים, כאילו מדובר במנהיג כנופיה, ברצח שרשרת.

אדוני היושב-ראש, מדובר בילד קטן, עדין נפש. אני ביקרתי אותו בכלא. לא יכולתי לדבר אתו, אלא רק לבכות אתו. לי כחבר הכנסת לא היו כוחות הנפש לעמוד מול הילד הזה ולהסתכל לו בעיניים.

משהו מדהים. והמערכות האדירות האלה, ילד קטן מרים ידיים, עומד ובוכה, ואין מה לעשות. נשיא המדינה אומר: תכתוב לי מכתב ועוד מכתב. כתבתי לו מכתב ועוד מכתב.

הרב עובדיה יוסף, נשיא מועצת החכמים, הרב הגאון, כתב מכתב לשופט דורנר, שהוא מתחייב שהילד ישהה בנתיבות אצל משפחה עד לבירור דינו. היא אף לא התייחסה למכתב של מרן הרב עובדיה יוסף. ואתה אומר לי שלא ניתן למתוח ביקורת? השופט ברק אמר שהשופטים נתונים לביקורת, ידידי מיקי איתן.

אני מבקש מכל חברי הבית להתאחד ולבקש לשחרר את הילד מייד ולהביא אותו לפני שופט לברר אם הוא אשם או לא אשם. אני לא אומר שלא. אבל יש לשחרר אותו מהמעצר מייד. אין תיק. אביו של הילד מחפש את התיק. אין תיק חקירה. הוא התקשר אלי אתמול. אין תיק. מה הולך פה? מה הולך פה, רבותי?

ד"ר קדמן לא ישן בלילות. הוא עובד על המקרה הזה 24 שעות ביממה מול קירות אטומים. אז אם הבית הזה, רבותי, לא ייחלץ לשחרר את הילד הזה כבר עכשיו – להמשיך לברר את העניינים, אבל עכשיו לשחרר אותו. קשה לי, קשה לי עם העניין הזה.

רציתי לדבר על חוק האימוץ. קודם כול, בואו נאמץ את הילד הזה ואחר כך נדבר על חוק האימוץ. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק כהן. אחרון הדוברים – חבר הכנסת אליעזר זנדברג. בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מלכתחילה התכוונתי לומר דברים בעניין הצעת חוק אימוץ ילדים, אבל אני חושב שאינני יכול שלא להתייחס לדברים שנאמרו על-ידי חברי הכנסת שדיברו לפני.

אני חושב שצריך לנהוג מידה מסוימת של זהירות, וגם הצעתי זאת לחבר הכנסת כהן קודם. אני חושב שאסור שהכנסת תערב תחומים ותבוא ותקרא לעשות פעולה שיפוטית כזאת או אחרת. אבל גם לבית-המשפט מגיעים צדדים. יש תמיד הצד של הנאשם ויש הצד של הפרקליטות. יש עמדה, מדיניות.

יצחק כהן (ש"ס):

מדובר בילד קטן. אין לעצור אותו עד תום ההליכים ולברר את זה בעוד שלושה חודשים.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

יש עמדה ויש מדיניות גם לפרקליטות. הלוא בית-המשפט לא עוצר אם לא באים ואומרים לו: בוא תעצור. בית-המשפט לא דן בכלל בבקשה למעצר אם מישהו לא בא ואמר לו: אנחנו מבקשים, והגשנו בקשה לעצור, עד תום ההליכים או לעצור במעצר אחר. לכן ההצעה היתה – ואני חושב שהיא הצעה נכונה – שעמדת הפרקליטות בעניין תיבחן ותיבדק לאור הנסיבות המיוחדות. אני חושב שזו הדרך הנכונה להתמודד, כי אנחנו חייבים לנקוט זהירות ולהימנע מלהתערב בשיקול דעת או בהחלטות שיפוטיות, כי היום זה בעניין הזה ומחר יבוא חבר כנסת אחר, עם כל הכבוד, ויאמר: אני רוצה לפסול פסק-דין כזה, או לעשות עניין אחר. צריך להיות זהירים מאוד.

אבל אני חושב שאלה מחברי הכנסת שרוצים לעשות את העניין – וזה לגיטימי שחבר כנסת יבקש לבחון את עמדת הפרקליטות או המדיניות שלה. זה דבר שהוא נכון וראוי. בואו ניזהר כאן ולא נבוא ונלך רחוק מדי במעורבות של הכנסת בהליכים שיפוטיים ובהחלטות שיפוטיות, כי אני חושב שהדבר הזה יהיה מסוכן מאוד מבחינת שלטון החוק לטווח ארוך.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להתייחס להצעת חוק אימוץ ילדים. אני יכול לומר, שלפני שהחוק נחקק בכנסת הקודמת היו אלי פניות רבות של אנשים, משפחות, שביקשו לאמץ ילדים, והיו קשיים והיו בעיות קשות מאוד לאותם אנשים, גם מן הבחינה הביורוקרטית, גם מבחינות אחרות – סיכונים וסכנות. התשובה שלי היתה: עוד מעט ייחקק החוק, עוד מעט יהיה פתרון, פתרון סביר, תיאזרו בסבלנות. מייד לאחר שהחוק נחקק פנו אלי ואמרו: מה עושים? עכשיו החוק נחקק – איך פונים? למי פונים? איך אנחנו יכולים לאמץ ילד בישראל על-פי החוק החדש? התשובה שלי היתה: זה חוק מורכב, או-טו-טו יגמרו את העניינים ותוכלו לעשות את המעשה.

והנה אני אומר בצער, שאנו נמצאים כאן עם הצעת חוק שהמשמעות שלה היא דחייה. אומנם, יש משהו סמלי בכך שמוצע לדחות את מועד תחילתו של החוק לתקופה של תשעה חודשים, שהם משולים לתשעה ירחי לידה, אבל כיוון שאנחנו נמצאים במצב שבו הנושא הזה כבר נדון בעבר ולמעשה היתה חקיקה, ואני מניח שהאנשים שעסקו במלאכת החקיקה לא זנחו את המחשבה לגבי התקנות או הפרטים הטכניים המפורטים יותר שעה שעסקו בחקיקה של החוק כולו, וכיוון שחלף זמן גם מהמועד שבו נחקק החוק ונתקבל בכנסת הקודמת, אני רוצה לקוות שלא נזדקק לכל אותם תשעה ירחי לידה על מנת שהתקנות תיכנסנה לתוקף. מדובר באנשים שממתינים שנים על שנים, אנשים שראו בתיקון החוק ובשינוי שלו תקווה גדולה מאוד. מדובר באנשים שציפו שיום אחרי שהחוק התקבל בכנסת הקודמת כבר ידעו כיצד לנהוג, והנה אנו באים היום ואומרים להם: תדעו לכם שרק בעוד תשעה חודשים אולי נוכל לדעת מה קורה.

אני מקווה שלא זה יהיה המצב; אני מקווה שמשדר המשפטים יעריך. אני יודע שהמשרד עמוס ויש בעיות רבות בתחומים רבים, וצריך לשקול את העניין הזה בכובד ראש, כי מדובר פה בנושא שמחייב דיון מעמיק לפרטי פרטים, כי מדובר בדיני נפשות. אבל בכל זאת אני מקווה ורוצה להאמין, שהעניין הזה יוסדר עוד לפני תום אותם תשעה חודשים, וכל אותם זוגות, וקיימים רבים כאלה, שמתדפקים על הדלתות של חברי הכנסת ושואלים כיצד לנהוג, שפונים למוסדות אחרים או סתם יושבים ומחכים בתקווה לרגע שבו הם יוכלו לפנות ולבקש בצורה לגיטימית וחוקית לאמץ ילד על-פי החוק החדש, יוכלו לעשות זאת מהר ככל האפשר. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת מודי זנדברג. אני מזמין את השרה לימור לבנת להשיב בשם הממשלה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשני משפטים קצרים אני רוצה להעיר לגבי הצעת החוק או הבקשה של הממשלה לעכב בתשעה חודשים את תחולת התיקון לחוק האימוץ שמסדיר את אימוץ הילדים מחוץ-לארץ.

נמנתי עם חברי הכנסת שהגישו הצעת חוק פרטית בעניין הזה. למעשה, החוק ששריר וקיים כרגע ועבר בשלוש קריאות בכנסת הקודמת הוא חוק שנוצר כתוצאה מהצעות חוק פרטיות, ונתקבל אחרי מאבקים קשים ודיונים ארוכים מאוד שנמשכו למעלה משנה בוועדת החוקה, חוק ומשפט. תחילתו היתה בהתנגדות של הממשלה הקודמת, אבל סופו היה בהסכמתה.

ודאי שאני נמנית עם אלה שחושבים שצריך לזרז מאוד את ההליכים, והצטרפתי מאוד כאשר התברר לי שעדיין לא הותקנו התקנות הדרושות לביצוע החוק, שהרי ללא התקנות הללו לא ניתן לבצע את האמור בחוק ולא ניתן להתחיל ביישומן. התקנות הללו, שהיה צריך להכין אותן עוד בתום ימי הממשלה היוצאת, עדיין לא הוכנו, וכרגע אנחנו נמצאים כאן, ממשלה חדשה. אבל הדחייה נדרשת לא משום שזו ממשלה חדשה ולא משום שהמדיניות השתנתה, אלא מהטעם הפשוט, שבאמת בהעדר תקנות לא ניתן להפעיל וליישם את החוק. על כן נדרשת דחייה.

ביקשתי בממשלה – והדברים מופיעים גם בפרוטוקול של ישיבת הממשלה, ונדמה לי, אם איני טועה, שגם בדברי ההסבר לבקשה לדחייה בתשעה חודשים של תחולת החוק, עד אשר יותקנו התקנות – במפורש שלא תהיה דחייה נוספת, שהדברים יוסדרו במהירות ככל שניתן. אני מצטרפת, והצטרפתי גם בממשלה, לבקשתו של חבר הכנסת זנדברג – לצערי, לא שמעתי את חברי הכנסת האחרים שדיברו בנושא, כי הייתי בישיבת ועדת שרים לחקיקה – מכל מקום, אני מצטרפת והצטרפתי גם בממשלה לבקשה שמשך הזמן יהיה פחות מתשעה חודשים, ואפשר יהיה להפעיל את החוק מהר ככל האפשר. זו גם ההנחיה שניתנה בעניין הזה במפורש למשרד המשפטים – שהתקנות יותקנו מהר יותר מהזמן שנקוב כאן. אני מאמינה שכך יהיה. מכל מקום, הממשלה החליטה שלא תהיה דחייה נוספת.

אני חושבת שהגענו לחוק שמסדיר באמת אחת ולתמיד בעיה כאובה מאוד לגבי אלפי זוגות שמצפים, מחכים ומייחלים. אני עצמי עסקתי בנושא הזה במשך ארבע שנים של כהונתי כחברת כנסת – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

תהיה היום גם קריאה שנייה ושלישית?

שרת התקשורת ל' לבנת:

כן, כנראה. על כן אני מבקשת שחברי הכנסת יתייחסו לנושא ללא שום קשר לקואליציה ולאופוזיציה, בדיוק כשם שבכנסת הקודמת העיסוק בחוק היה ללא הבחנה בין קואליציה לאופוזיציה. על הצעות החוק הפרטיות היו חתומים חברי כנסת מהסיעות כולן, וגם בוועדת החוקה שבראשה עמד חבר הכנסת דדי צוקר שיתפנו פעולה לאורך כל הדרך. אני פונה לחברי הכנסת ומבקשת, ללא שום הבחנה בין קואליציה לאופוזיציה, לתמוך בבקשה לדחייה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לשרה לימור לבנת.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק הממשלתית – הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו–1996. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה? מי נגד?

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו–1996, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

אני מתקן: הממשלה ביקשה להעביר את הנושא לוועדת החוקה. אם יש התנגדות, אני אערוך הצבעה חוזרת.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לפי התקנון, אם ההצעה באה משם היא צריכה לעבור לשם.

היו"ר ח' דיין:

הנושא יועבר לוועדת החוקה של הכנסת להמשך דיון.

הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון).

התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון), התשנ"ו-1996, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את הצעת החוק יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת הרב אברהם רביץ. בבקשה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת מיקי איתן, אני מבקש לומר משפט אחד – – – אפשר אולי לפזר את ההפגנה, חבר הכנסת מיקי איתן. טוב, ישמעו זאת חברי הכנסת האחרים.

בעקבות דבריו של חבר הכנסת מיקי איתן בנושא הקודם, אני רוצה לומר משפט אחד. אנחנו חברי כנסת, ובתור שכאלה אנחנו פועלים – – – חבר הכנסת מיקי איתן, אני מתייחס אל דבריך.

אני רוצה להזכיר לחברי הבית, כי בעבר התערבו חברי כנסת בפסיקה. לא בדבר שהיה עוד לפני פסיקה, אלא התערבו בפסיקה והשפיעו וגרמו למשפטים חוזרים בנושאים שונים. למשל, כאשר היה מדובר בפסקי-דין מקלים על הכאת נשים, על התעללות בילדים. כתוצאה מהשפעה ומלחץ של חברי הכנסת חזרו על משפטים. ובכן, היו דברים מעולם, כשלובי של חברות כנסת התערב – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

הכנסת דנה בפסק-דין של בית-משפט?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

לא, חס ושלום. אבל תשמע את דברי, כי אני רוצה להגיד לך מה לפי דעתי אנחנו כן צריכים ליזום. אני מכיר את המערכת כולה, ואת המערכת המשפטית כמובן.

אני רק רוצה לומר, שהיתה גם התערבות של חברי כנסת לבטל פסיקה, להקל בפסיקה, כאשר היה מדובר באנשים שקיבלו עונשים מחמירים לפי טעמים של חברי וחברות כנסת, והם עשו זאת באמצעות לחץ ציבורי שהכנסת עוררה אותו על-ידי העלאת הנושא לדיון.

אני עוד לא אומר עכשיו מה צריך לעשות, זאת אעשה במשפט האחרון של דברי, אבל אומר רק שאנחנו כחברה איננו מוכנים לסבול התעללות בילדים. יש דברים שבהם אנחנו פורצי גדר מבחינה זאת, וכאשר מדובר במשפט שעוסק בהתעללות בילדים, כולנו זועקים ויוצאים מגדרנו.

ואני שואל: האם התעללות בילדים אסורה רק על אזרחים? האם היא לא אסורה גם על המשטרה? ארחיק לכת ואשאל, אם כל יום אנחנו צריכים לומר את הפסוק "מקום המשפט שמה הרשע"; האומנם אנחנו צריכים לומר זאת?

מה אנחנו כן יכולים לעשות? אני יודע שעל-ידי הצבעה בכנסת אין אנו יכולים לשחרר את הילד, וזו שטות לחשוב כך, אבל אנחנו יכולים לגרום לכך שהמשטרה הזאת והפרקליטות הזאת – ונגד פרקליטות מותר לדבר, גם שרים מדברים, לא כן? – יפתחו את הראש, ובעיקר את הלב, כדי לשחרר את הילד המסכן הזה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

יש עוד ילדים.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אולי צריך לשחרר עוד ילדים. אנחנו מדברים בילד שנעצר עד תום ההליכים. האם זו המדינה המתקדמת שאנחנו מתפארים בה, שכך עושה? זו הליברליות שלנו, שילד יושב עד תום ההליכים? לא אתערב אחרי שביית-המשפט יפסוק לו מה שיפסוק. אז יש רק הליך חנינה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

בית-המשפט עשה זאת. אני לא מבין אותך.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

בית-המשפט עשה זאת לאחר שהפרקליטות דרשה ולאחר שהמשטרה דרשה זאת. השופט דורנר לא התנדבה לעשות זאת מעצמה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

— — — זה היה בשתי ערכאות —

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אני מכיר את כל הסיפור. האמן לי, חבר הכנסת איתן, אני מכיר את כל הסיפור.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חבר הכנסת רביץ, האם הילד מתחרט על מעשיו?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

הוא לא במאסר. מדובר במעצר עד תום ההליכים. על זה אנחנו מדברים. אני מתערב במעשיו? וכי יש לנו הכוח לכך? אנחנו מדברים על מעצר עד תום ההליכים המשפטיים, כאשר בילד הזה לא מתקיים שום תנאי משלושת התנאים של הליכים משפטיים. ממתי אנחנו פוסקים מעצרים למען ישמעו וייראו? האם מותר לנו לעשות זאת בחברה שאנחנו משתדלים להיות לפיה?

סליחה, אדוני היושב-ראש, שכך גזלתי זמן כשניצלתי את העובדה שאני עומד על הדוכן. אבל איך אפשר בלי זה?

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להגיש לפניכם את הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון). אני מבקש להביא לתשומת לבכם, חברי הכנסת, שהצעת החוק הזאת, כמו כל הצעת חוק אחרת, חייבת להיות מלווה בתקנות. מאחר שמאז התקבלה הצעת החוק באו בחירות לעם ישראל, ובינתיים לא הצליחו להגיע להסכמה בדבר התקנות, אני רק רוצה להבטיח לכם, שבועדה נזרז את הדיון בדבר התקנות המלוות את הצעת החוק.

הצעת החוק הזאת היתה הצעת פשרה שהתקבלה ללא הסתייגות על-ידי כל חברי הוועדה, לדחות את חלות החוק עד ליום 31 במרס 1997. אני מבקש להצביע ולאשר את הצעת החוק.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת אברהם רביץ.

כיוון שאין מסתייגים להצעה הנדונה, נצביע על סעיפים 1 ו-2 של הצעת החוק בקריאה שנייה. מי בעד, מי נגד?

הצבעה מס' 7

בעד סעיפים 1-2 – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ח' דיין:

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אנחנו עוברים אפוא לקריאה שלישית של החוק הזה. בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד החוק – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון),

התשנ"ו–1996, נתקבל.

היו"ר ח' דיין:

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון), התשנ"ו–1996, עבר בקריאה שלישית.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ח' דיין:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת החלטת ועדת האתיקה מיום י"ד באב, 30 ביולי 1996, בעניין קובלנתו של היועץ המשפטי לממשלה נגד חבר הכנסת דוד צוקר.

היו"ר ח' דיין:

תודה.

הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 6). התשנ"ו-1996 עמ' ; נספחות. > **(קריאה שנייה וקריאה שלישית)**

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 6), התשנ"ו-1996 בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את החוק יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת אברהם רביץ.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנני מתכבד להביא בפני הבית לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת החוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 6).

חברי הכנסת, מטרת השינוי היא להגדיל את כוח המשיכה של אזורי עדיפות לאומית, באמצעות יצירת אבחנה ברורה יותר לטובת ההטבות הניתנות למפעלים באזורי עדיפות לאומית, לעומת אזורים שאינם בעדיפות לאומית.

אחד התיקונים הוא קיצור תקופת הפטור ממס הניתנת מכוח חוק לעידוד השקעות הון למפעלים מאושרים המצויים באזורים שאינם אזורי עדיפות לאומית, ולהעמידה על שנתיים, במקום ארבע שנים.

החלטת הממשלה התקבלה ב-17 בדצמבר 1995, ובהצעת החוק נקבע כי תחילת התיקון לחוק תהיה מאותו יום. כלומר, הקטנת ההטבה היתה אמורה לחול גם על מי שהגיש בקשה לאישור מפעל מאושר לאחר 17 בדצמבר 1995 ובקשתו אושרה לאחר פרסום החוק.

כיוון שעבר זמן רב מאז, החליטה הוועדה להזיז את התאריך, וכדי שלא יהיה ספק של רטרואקטיביות – עקרונית אנחנו נגד חקיקה רטרואקטיבית – הוחלט, כי התאריך הקובע יהיה 6 באוגוסט 1996, יום ההחלטה של ועדת הכספים. כלומר, על-פי התיקון שהכניסה ועדת הכספים, מי שבקשתו אושרה לפני 6 באוגוסט 1996 ימשיך לקבל את ההטבה המקורית לארבע שנים; ואילו מי שבקשתו אושרה לאחר 6 באוגוסט 1996, ללא קשר למועד שבו הוגשה, תחול עליו ההטבה המוקטנת לשנתיים בלבד.

אני קורא לחברי הבית להסיר את ההסתייגויות ולאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. דומני שההסתייגויות ניתנו לנו כדי לעלות ולדבר על עצם החוק. מגיש ההסתייגויות לא נמצא לפנינו – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

החוק התקבל באותו יום בוועדת הכספים והוא פורסם בעיתונות.

תודה, אדוני היושב-ראש. אני מבקש להצביע ולהסיר את כל ההסתייגויות. נדמה לי שהתקנון אומר שלא מצביעים אם המסתייג לא נמצא.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכספים. חבר הכנסת אברהם רביץ, כיוון שהמסתייג לסעיף 2 לא נמצא, אנחנו עוברים ישר להצבעה על סעיפים 1 ו-2.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, שאלה ליושב-ראש ועדת הכספים – – –

היו"ר ח' דיין:

המסתייג לא נמצא. לו נכח המסתייג במליאה, היינו מעמידים את ההסתייגות שלו להצבעה, ואז, אם היתה הכנסת מאשרת את ההסתייגות, אכן, היא היתה נכנסת לתוך החוק.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הוא לא הפנה את השאלה אליך. הוא שאל את יושב-ראש ועדת הכספים למה הוא מתנגד להסתייגות.

היו"ר ח' דיין:

אתה יודע שהכול פה דמוקרטי. אין לי בעיה עם הדברים האלה.

ובכן, אנחנו עוברים להצבעה על סעיפים 1 ו-2 של החוק האמור. מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 9

בעד סעיפים 1-2 – 4

נגד – אין

נמנעים – 1

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ח' דיין:

בעד – ארבעה, אין מתנגדים, אחד נמנע. על כן, החוק עבר בקריאה שנייה.

אנו עוברים לקריאה שלישית, בבקשה.

בעד החוק – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 6), התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 4, אין מתנגדים, אין נמנעים. על כן, חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 6), התשנ"ו-1996, עבר בקריאה שלישית. תודה רבה.

תאונות הדרכים

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: תאונות הדרכים – תשובת השר והצעת סיכום, שאמורים להגיש שני השרים. אני רואה שהשר לביטחון פנים נמצא. אדוני השר, בבקשה. אחריו – שר התחבורה יצחק לוי.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כחודש ימים עסקנו כאן בתאונות דרכים וניסינו למצוא את הסיבות להן, אולי גם להתגבר על הבעיה שמציקה לכל עם ישראל.

הייתי רוצה לדבר קצת על נתונים – למה אנחנו כל כך נחרדים מהבעיה הזאת שנקראת: תאונות דרכים במדינת ישראל. מתחילת 1996 אירעו במדינה 12,774 תאונות דרכים. אני יכול לומר לכם, ש-210 תאונות דרכים היו קטלניות, ובכל השאר היו פצועים קשה וקל. יש לנו בערך 23,000 נפגעים. מתחילת השנה הזאת ועד סוף חודש יוני – 241 הרוגים, כ-1,850 פצועים קשה ולמעלה מ-20,000 פצועים קל.

כאן אני רוצה לגעת קצת בסיבות לתאונות הדרכים. אני רוצה לומר לכולנו: פעם יכולנו לבוא בטענה על הכבישים. הכבישים במדינת ישראל, כך נאמר, הם כבישים לא טובים, לא תקינים, צרים, השוליים שלהם לא מחוזקים, ולכן יש הרבה מאוד תאונות דרכים. אני יכול לומר, שכרגע לפחות, מדינת ישראל

הולכת בכיוון הנכון והרבה מאוד כבישים שופצו, הורחבו, ולא הייתי אומר שהסיבה לתאונה היא הכביש.

סיבה שנייה – פעם נאמר: זה כלי הרכב. פעם האשימו שאנחנו נוסעים בכלי רכב ישנים, והנהג הישראלי היושב בתוך כלי הרכב, חם לו מדי, אין לו מיזוג ולכן הוא עצבני ומתנהג בצורה כזאת שגורמת תאונות דרכים. אני יכול לומר לכולנו, שהיום מרבית כלי הרכב שלנו ממוזגים.

אם כן, מה הבעיה? הבעיה המרכזית שלנו היא הנהג הישראלי. דפוס ההתנהגות של הנהג הישראלי הם אלה שזקוקים לטיפול. איך מטפלים בנהג הישראלי הנחמד, היפה, היוצא משער ביתו, מנשק לאשתו ולילדיו, וכשהוא נכנס למכוניתו ויושב מאחורי ההגה הוא הופך להיות אדם אחר, אדם הרבה יותר אגרסיבי, אדם שנלחם על מקומו ברחוב, אדם שמפילס לעצמו דרך, אדם שיש לו תחושה כאילו הוא בשדה הקרב – הוא רוצה להגיע אל היעד ולא משנה לו כרגע מה הדרכים אל היעד אלא ההגעה עצמה.

אני מוצא שהנהג הישראלי בעצם לא פוחד. לדאבוני, הוא לא פוחד מהמטרה. הוא איננו פוחד מהרבה מאוד דברים. מבחינת הכבוד שלו לאחרים שנוהגים בדרך – גם זה אין לו. ואז אנחנו חושבים שהבעיה המרכזית היא, איך לשנות את דפוס ההתנהגות של הנהג הישראלי.

אני חושב שהבעיה המרכזית שלנו היא מערכת האכיפה: 1. לתפוס; 2. להעניש. ואם להעניש, אנחנו צריכים לשנות את כל הקריטריונים, את כל כללי הענישה שלנו ולהכפיל או לשלש אותם. אני מניח ששר התחבורה, שיושב כאן, יעסוק לאחר מכן בנושא הזה. פשוט יש להגדיל את המספרים: מספרים בקנסות, מספרים בשלילה – כל דבר שיכול לגרום לנהג הישראלי לחשוב פעמיים על הדברים. כשאנחנו מסתכלים על התאונות, אנחנו יכולים לראות, כמובן, דברים שקשורים בנהג. סטייה מנתיב, מהירות, אי-שמירת מרחק, אי-ציות לתמרור "עצור" – אלה בדרך כלל הדברים האופייניים, השכיחים. אבל מה שמאוד מעניין הוא, היכן הריכוז הגדול של תאונות הדרכים.

אדוני היושב-ראש, היית פעם בעברך בין אלה שמשגיחים. זה לא אופייני שאשאל אותך מעל במה זו, אבל האם תוכל לומר לי: איפה אתה חושב שיש יותר תאונות דרכים – בתוך השטח העירוני או בכבישים החיצוניים?

היו"ר ח' דיין:

אתה יודע שאני יודע שיש יותר תאונות בשטחים העירוניים. שם – רוב תאונות הדרכים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

יפה מאוד. עמדת במבחן. אתה מקבל קדנציה נוספת של יושב-ראש הישיבה.

אני רוצה לומר לעם ישראל, ש-80% מהתאונות הם בשטחים עירוניים. כולנו נוטים לחשוב, שמרבית התאונות הן בשטחים הבין-עירוניים, כי שם מגבירים את המהירות. מסתבר שאם אנחנו מדברים על הולכי רגל, אם אנחנו מדברים על שלטי "עצור", אם אנחנו מדברים על התנהגות בצומת – מרבית התאונות מתרחשות בתוך שטח עירוני. הערים שמובילות בעניין הן ירושלים, תל-אביב, חיפה, אשדוד, נתניה, חולון, ונכנסה לנו עוד עיר, לא מן הגדולות – קריית-אתא.

הצמתים המסוכנים במדינת ישראל, שבהם מתרחשות מרבית התאונות: צומת גלילות, גנות, מורשה, השרון, מסובים. אלה צמתים שאנחנו יכולים להצביע עליהם בצורה מאוד מאוד ברורה כצמתים שריכוז התאונות בהם הוא הגדול ביותר.

יש לנו גם "כבישים אדומים", לאו דווקא משום שהם צרים מלהכיל את כמות התחבורה. הם לא בני ארבעה מסלולים אלא כבישים שהם עורקי תחבורה מרכזיים, ובהם קורות מרבית התאונות. הכביש מאשדוד לתל-אביב, דרך צומת גהה, הכביש הידוע עד לכיוון מורשה, זה "הכביש האדום" מספר אחת, שהוא הצפוף ביותר. כתוצאה מהצפיפות הזאת יש הרבה מאוד תאונות דרכים. היום כבר ניתן להצביע על הקטע שמאזור יבנה ועד צומת מורשה כעל כביש עם התאונות הרבות ביותר. צריך לזכור שהוא רק בן ארבעה או שישה מסלולים. יש כביש נוסף – מגלילות לנוף-ים, שגם הוא מסוכן. הכביש מירושלים עד שער-הגיא, גם כן קורות בו הרבה מאוד תאונות. כמו כן, כביש עכו-נהריה, ומאזור צומת כפר-הרא"ה לפרדיס.

אנחנו עוסקים במערכת אכיפה, ואני יכול להצביע על דוחות תנועה מ-1 בינואר עד חודש יוני – 152,000 דוחות – שהוגשו על-ידי המשטרה, ויש כאן עלייה של 16% במספר הדוחות.

אני רוצה לגעת בנושא שחברי לממשלה, שר התחבורה, ימשיך וידבר עליו. הועלתה בממשלה הצעה בנושא שאנו מתכוונים לטפל בה בכובד ראש.

חלק מהבעיה שלנו בנושא האכיפה הוא הפנס הכחול, שבדרך כלל גורם לנהג הישראלי להאט ולהתייחס בכבוד אל חברו בדרך. אני מתכוון שיהיה "כחול בעיניים" לנהגים, וכבר היום אני יכול להצביע על נוכחות מוגברת של המשטרה, ובאוגוסט היא תהיה כפולה מזו שהיתה ביולי, וביולי היא היתה כפולה מזו שהיתה ביוני. את זאת אפשר להסדיר ללא שום תוספת אמצעים אלא רק על-ידי שינוי בהיערכות.

אני מתכוון שכל קצין משטרה ברכבו האישי יוכל בעתיד לעסוק גם באכיפה. תהיה לו הזכות לשים פנס כחול על המכונית שלו ולתרום את זמנו החופשי ואת רכבו כדי לעשות זאת. אנחנו נעשה הכול כדי שהנוכחות על הכבישים תהיה רבה. אני צמצמתי את כמות המכוניות הסמויות. אני לא חושב שמתפקידנו להיות סמויים בכביש. אני קבעתי שרק 10% ממכוניות המשטרה העוסקות בפקוח יהיו סמויות והשאר יהיו גלויות. כל נהג יוכל לחוש ולראות אותן.

עם משרד התחבורה נצטרך למצוא את הדרך להתקין יותר מצלמות בדרכים ובצמתים. נצטרך לשתף פעולה בשינוי דפוסי ההתנהגות של הנהג הישראלי. אני יכול להצביע על המון בעיות, החל בסוגי כלי הרכב והאפיון של מי שנוהג בהם.

תאונות הדרכים הן מכת מדינה קשה מאוד. החלטת הממשלה מיום שישי מראה כיוון חדש של הקמת רשות, כיוון חדש שבו נוכל לרכז את מרבית האמצעים תחת גג אחד, כדי שהרשות שתוקם תתאם בתוכה את משרדי הממשלה השונים, ויחד, בצורה מסודרת, ננסה להפחית את המחיר הנורא שאנו משלמים מאז הקמת המדינה. מספר ההרוגים בתאונות הדרכים מאז הוא כמעט כמו מספר ההרוגים במלחמות ישראל. עד 1982 היוו הרוגי המלחמות את המאסה של הנפגעים, אבל השנה יש לנו יותר מהממוצע של 500 הרוגים בשנה. תראו על מה אנחנו מדברים. אנחנו מתכוונים להיכנס לעניין הזה בכוח.

אני קורא לכל הנהגים במדינת ישראל: הבעיה היא בנו, איך אנו נוהגים. בואו נחליט כולנו שנהיה הרבה יותר מנומסים, נשנה את צורת ההתנהגות שלנו, נחליט שלא משנה אם נאחר חמש דקות לעבודה אבל נרוויח את החיים, לפי אותה הסכמה המוכרת לכולנו.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

בעבר נתנו לאזרחים אפשרות להיות משקיפי תנועה ולרשום דוחות פנימיים למשטרה. אני חושב שכדאי מאוד לחזור על העניין הזה גם היום. מרבית האזרחים מבינים את חומרת המצב ואת הסכנה שבתאונות הדרכים, ואני בטוח שיהיו רבים שיהיו מוכנים לקחת חלק בנושא הזה. אני מוכן גם להגיש לאדוני תוכנית עבודה מתאימה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מוכן להיפגש אתך ולדון בכל תוכנית שתציע. אני רוצה לספר לך חוויה אישית: אבי היה פעם משקיף תנועה, ואני הייתי נוסע במכונית. אז קראו לנו "מלשיני תנועה". זה לא כל כך פשוט, וצריך לבדוק את הדברים על ההיבטים השונים שלהם. אני מקבל שצריך להוסיף עוד אנשים שיעסקו בנושא הפיקוח בכבישים, ואני מקווה שנמצא את הדרך במסגרת הרשות, ואכן – על-ידי תוספת של אמצעים מיוחדים.

אני רוצה לאחל לכולנו שבעוד שנה נעמוד כאן על במה זו, שר התחבורה ואני, ונציג נתונים של ירידה במספר תאונות הדרכים. לפני חמישה ימים הייתי בנתניה. הציגו לפני נתונים שהראו עלייה תלולה מאוד בתאונות הדרכים עד לפני תשעה חודשים. באותה עת ראש העיר והמשטרה המקומית "התלבשו" על הנושא והצליחו להפחית בערך 30% ממספר התאונות שהיו קודם לכן. הם עשו זאת בתוך תשעה חודשים, והדבר מוכח בצורה ברורה. הישיבה בנקודות הקריטיות, הפיקוח על הנהגים, טיפול מהיר – כל אלה גרמו למהפכה. ואם נתניה יכולה להציג נתון כזה, אני חושב שבעוד שנה אנחנו חייבים להציג מעל במה זו נתונים שונים לחלוטין מאלה שהצגנו הפעם. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. באותו עניין יסכם שר התחבורה, בבקשה.

שר התחבורה י' לוי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, עמיתי השר לביטחון פנים, ממשלת ישראל קיימה דיון מיוחד, ארוך, ממצה בנושא תאונות הדרכים. המסר שיצא משיבת הממשלה הוא, שהנושא הזה הוא בעדיפות לאומית; זה נושא שלא נרפה ממנו, זה נושא שנשתדל לגייס את כל העם כדי שיחד נצליח לתקנו.

כפי שאמר השר לביטחון פנים, אין ספק שהגורם האנושי הוא מרכזי מאוד. הפניות שלנו אל הציבור צריכות להיות מלב אל לב, מאדם לאדם. בסופו של דבר, זה תלוי בכל אחד מאתנו.

ראיתי בטלוויזיה את הכתבה על שלוש החיילות שנהרגו. שמעתי פרטים על התאונה וראיתי את אחת האמהות בוכה ומזועזעת ושואלת: למה נתתי להם את הרכב? חשבתי שכל מי שרואה את הכתבה הזאת בוודאי מזדעזע וינקוט את כל הצעדים, כל אחד בביתו, כדי שהדבר לא יקרה לילדיו. אבל, לצערי הרב, בסוף השבוע הזה שוב סטו צעירים מן המסלול, נמחצו על עצים ונהרגו.

אנחנו פונים שוב אל הציבור. אבל לא רק זאת נעשה, אלא ננקוט גם אמצעים אחרים. אני רוצה להביא בפניכם את החלטות הממשלה בקיצור. כפי שאמר השר לביטחון פנים, ההחלטה הראשונה היא שהנושא יהיה בסדר העדיפויות הלאומי. דבר שני, נאמץ את עקרונות הפעולה כפי שהבאנו כאן בפני הכנסת, אדוני היושב-ראש. ההחלטה השלישית היא להביא תוכנית להקמת רשות מיוחדת, שעניינה יהיה למצוא דרך, לרכז מאמץ, לתאם, ללמוד יחד, לחקור יחד, להגיע למסקנות יחד ולהילחם יחד. כל משרד יעשה את המוטל עליו, אבל יהיה גוף מתאם, ואפילו יותר מתאם, שיסרטט את קווי הפעולה של הממשלה כולה.

יש מדינות שהצליחו במלחמה בתאונות הדרכים, ואנחנו רוצים להימנות עמן. להצלחה שלהן יש שלוש סיבות. קודם כול, הן החליטו שהנושא הוא נושא שצריך להתייחס אליו ברצינות רבה מכל הבחינות – מבחינת המחקר, המודיעין, המידע ועוד ועוד היבטים, כמו בכל נושא חשוב אחר.

לי התברר שמינהל התנועה במשטרה מחזיק במידע רב וחשוב מאוד. המינהל לבטיחות בדרכים מחזיקה גם היא בהמון מידע. גם משרד המשפטים מחזיק במידע, ואין לנו גוף מרכזי שמרכז את כל המידע בנושא תאונות הדרכים, מנתח אותו, מזמין מחקרים ולומד מתוכו מה צריך לעשות.

אנחנו צריכים לעשות את זה כדי שיהיו לנו הכלים להתמודד. אפשר באינטואיציה, אדוני היושב-ראש, לומר מה אנחנו חושבים; אפשר גם על סמך מחקר לא מעמיק מספיק. אפשר גם על סמך נתונים. אבל נכון היה אילו היינו אומרים – ואני חושב שזה יהיה חלק מתפקיד הרשות: לרכז את כל המידע, להעמיד אנשים מקצועיים שידעו לנתח את המידע ולומר לנו איפה הנקודות.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

יש ריכוז מידע, אדוני.

שר התחבורה י' לוי:

אדוני, אני מבקש ממך, יש כמה ריכוזי מידע ויש כמה מכונים שעוסקים בניתוח המידע הזה. זה לא ריכוז מידע אחד. אין ריכוז מידע אחד.

השר לביטחון פנים הביא נתונים מאלפים, שהם חלק מהלימוד שצריך ללמוד – היכן נקודות התורפה, מה הן השעות, מה הם הכבישים, מה הן הערים, מה הן העבירות, וגם ניסיון של ערים שהצליחו בכך. הניסיון של נתניה הוא מצוין. אגב, אדוני השר לביטחון פנים, הקרן לבטיחות היא זו שמימנה את הפרויקט בנתניה והיא החליטה אתמול בישיבתה – יושב פה יושב-ראש הקרן, המשנה למנכ"ל משרד התחבורה – להמשיך את המימון לפרויקט נתניה ולהרחיב אותו לשתי ערים נוספות. שם מדובר בהתגייסות של העירייה, של המשטרה ושל המתנדבים יחד. יש שם שילוב של שלושה גורמים שהחליטו ש"מתלבשים" על העיר. בנתניה זה נתן תוצאות. אני, בכל אופן, ביקשתי – אני חושב שהקרן אישרה את הבקשה – להרחיב את הפרויקט עוד לכמה ערים. אני יודע שראש עיריית פתח-תקווה פנה ומוכן להשתתף בפרויקט הזה, וראשי ערים נוספים. אנחנו רוצים לנסות את זה.

היו"ר ד' תיכון:

אם מותר לשאול אותך: היתה היום ביקורת שלפיה ניתן להבין שחלק מהכסף לא הוצא. זאת אומרת, הוקצו משאבים לערים – – –

שר התחבורה י' לוי:

לא, זה בסעיף אחר, זה בתשתיות. אני יכול לומר לך, אדוני, שעברתי אתמול על כל הדוח, על מה שהוקצה. יש ערים שלא משכו אפילו 1% מהכסף שהוקצה, אפילו 1%, ויש ערים שהשתמשו. ביקשתי ממשרדי להכין לי מכתבים לראשי ערים עם העתקים למבקר המדינה – אני אומר לך, אדוני היושב-ראש, משרד התחבורה לא יאפשר, עד כמה שניתן לו, שתקציב לא ינוצל בדברים האלה – ועם העתק לשר הפנים, לזרז את ראשי הערים לנצל את התקציב בנושא תשתיות בטיחותיות שניתן להן על-ידי הקרן. מדובר בעשרות מיליוני שקלים שהקרן מאשרת כל שנה לפי בקשת ראשי ערים: תוספת רמזורים, כיכרות, הרחבת כבישים, סימון כבישים, דברים שראש העיר עצמו רואה שיש לו בעיה ומבקש לשפר בעירו; או מפגעים שגרמו תאונות. יש ערים שמנצלות ויש ערים שאינן מנצלות. אנחנו נטפל בזה.

מה ששמעת נכון, אבל זה לא נוגע לתוכנית נתניה. זה נוגע לסעיף אחר בקרן, הוא סעיף התשתיות, שאנחנו נעמוד על כך שינוצל. אם התקציב לא ינוצל ניקח אותו ונציע אותו לערים אחרות ונודיע על כך, נודיע על כך לתושבים: דעו לכם, בעיר מסוימת היה תקציב והוא לא נוצל. אני מקווה שראשי הערים יראו כמונו את הדחיפות ואת הבהילות שבטיפול במפגעים בטיחותיים ויזרזו את ההליכים כדי לנצל את התקציב.

אתמול, בשיחה מאוד מעניינת שערכתי עם ראש מינהל התנועה של המשרד לביטחון פנים, תת-ניצב אוהיון – אני מתרשם שהוא איש מאוד נמרץ ומקצועי – שוחחנו על כמה מסעיפי התוכנית, ואני מקווה שאנחנו יוצאים לדרך חדשה; אני מאוד מקווה.

אני לא רוצה להשלות את הציבור בשני דברים: א. צריך לדעת שגם כאשר נקים את הרשות, נצטרך בדיוק לראות מה הרשות, מה סמכויותיה וכו', ונצטרך הרבה תיאום בתוך המשרדים. לא משרד אחד הוא זה שייקח על עצמו את הכול, אלא יהיה פיזור בין המשרדים. כפי שנראה לי היום, יש לא רק הנחיה של הממשלה, אלא יש נכונות של כל המשרדים לתאם פעולה בצורה יוצאת מן הכלל.

ב. אני רוצה להזהיר את עצמנו שלא נקבע לנו מספרים. אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, ששנת 1996 נמצאת בסימן של עלייה בתאונות דרכים, אבל של ירידה בתאונות דרכים קטלניות שיש בהן הרבה הרוגים. אומנם, ירידה קטנה מדי, כי האסון עדיין אסון גדול, אבל ירידה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני השר, אני מתקשה לשמוע אותך כי אתה כל הזמן פונה לכיוון השני.

שר התחבורה והאנרגיה י' לוי:

אני מבקש סליחה. אני רוצה לומר, ששנת 1996 נמצאת בסימן של ירידה במספר התאונות הקטלניות, אף שהיא נמצאת בעלייה במספר התאונות הכולל, ואולם מספר התאונות הגדל הוא בתאונות הקלות יותר.

והנה, ישבתי אתמול עם תת-ניצב אוחיון ועברנו על הנתונים. אני רואה חודש אחר חודש מה קורה – בחודש זה היתה ירידה, בחודש אחר היתה ירידה, ופתאום, לצערי הרב, בתחילת חודש אוגוסט אנחנו נמצאים בעלייה גדולה מאוד. לי אין הסבר איך שנה מסתמנת בסימן של ירידה, ופתאום בחודש הזה זה התחיל בימים נוראים. אולי אם נקים את הרשות ויהיו לנו אנשי מחקר, ואולי אם נלמד יותר, נוכל לבוא ולסמן לנו מטרות. היום אני לא יכול לסמן מטרה. אני לא מסוגל להגיד, אדוני היושב-ראש: התוכנית הזאת תביא להפחתה של 10%, 20%. אינני יכול לומר זאת. אני מקווה שנוכל לעשות את זה. כלומר, אם יהיו בידינו כלים מדעיים מספיקים, יכול להיות שנצטרך לקבוע לנו מטרות מעשיות ולבוא ולהגיד: ההצלחה והכישלון יימדדו בתוצאות.

שני צעדים מידיים שמשרד התחבורה, בתיאום עם המשרד לביטחון פנים, מתכוון לנקוט – הראשון הוא העלאת הקנסות. אני מבין שהיום תאשר זאת הכנסת בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, מייד לאחר הסעיף הזה. אני רוצה לומר כאן, שוב בתיאום מלא: אנחנו נשתמש בזה למלחמה באותן עבירות הגורמות תאונות דרכים. אני רוצה לומר לציבור: לא תהיה פה העלאה אוטומטית של 3,000 שקל. אנחנו לא באים לדרוס כאן, גם לא באים למלא את קופת המדינה בכסף. זה אחד הכלים שלנו לבוא ולהילחם בעבירות הגורמות תאונות דרכים ובעבירות מסוכנות. אני יכול לתת דוגמה, ואני בטוח שזאת תהיה הבהרה, שאנחנו נעלה את הקנס למשל על עומס יתר של משאיות.

אמר קודם השר לביטחון פנים שרוב העבירות הן בתחום העירוני. זה נכון. אבל רוב העבירות הקטלניות הן בכבישים הבין-עירוניים, ואחוז העבירות הקטלניות שעוברות המשאיות הוא חמור לאין שיעור, כי כל מכה היא מוות.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אתה יכול לציין איזו אוכלוסייה עושה את רוב התאונות?

שר התחבורה י' לוי:

אין לי כאן הניתוח. אני רק יכול לומר לך, שאוכלוסייה שנייה שאנחנו נרצה לטפל בה, ולטפל בה מתוך רצון לעזור לה, היא של הנהגים הצעירים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אני מציע שתראה את סוג האוכלוסייה. זה מחריד מאוד. אני לא רוצה לציין – – –

שר התחבורה י' לוי:

אנחנו נראה הכול. לשם כך, חבר הכנסת דיין, הקדמתי, וגם השר לביטחון פנים הקדים, שיש צורך בהקמת גוף לומד וחוקר ונותן לנו את המודיעין הנכון כדי שנוכל להילחם בדברים.

יש לנו נתונים. למשל, ברור לנו היום שאחוז נכבד מאוד מהתאונות הקטלניות נגרם על-ידי נהגים צעירים. הווי אומר, הנהגים הצעירים צריכים ליווי, צריכים טיפול. בשבוע הבא או בסוף השבוע הזה נשב במשרדי כדי לתאם מהו הטיפול הנכון.

אני רוצה לסיים בשני משפטים. לא הגון מבחינתנו, מצדנו, לקחת נהג צעיר בן 17.5 ולזרוק אותו לכביש כמו שאנחנו זורקים אותו. אדוני בוודאי שמע, וחברי הכנסת שמעו שהקמנו ועדה לבחינת לימוד הנהיגה בישראל, בראשות חבר הכנסת לשעבר אוריאל לין, ויש חברים נכבדים מאוד בוועדה. צריך לשנות את לימוד הנהיגה. בינתיים, ילדים בני 17.5 מקבלים רשיון, ורבע שעה אחרי קבלת הרשיון מותר להם הכול. אין שום תקופת ביניים. מותר לו, לאותו צעיר, רבע שעה אחרי שהוא קיבל את הרשיון, לקחת את האוטו ולנהוג בו 24 שעות, לנהוג בו ביום ובלילה, לנהוג בו עם חמישה נוסעים, כאשר הוא עדיין לא רכש רגע אחד של ניסיון.

ומה קורה לנהגים ותיקים יותר? נהגים ותיקים מנסים למדוד את כוחם, את יכולתם לנהוג. נהג צעיר, לצערי הרב, משום שהוא צעיר, סומך יותר על כוחו. וגם אם הוא עייף, גם אם הוא ממהר, הוא סומך יותר – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לאותם צעירים נותנים מטוסים, טנקים, ארטילריה, בלי ניסיון קרבי. אנחנו סומכים עליהם.

שר התחבורה י' לוי:

אנחנו סומכים עליהם אז כיוון שהמפקד נמצא לידם, כיוון שהם עובדים עם פקודות, כיוון שעושים כל מיני דברים אחרים. כאן אתה רואה שהם נמחצים. מה יש לדבר? אמר השר לביטחון פנים: ראה כמה חללים הכביש לוקח וראה כמה חללים הביטחון לוקח, בעיקר בשנים האחרונות. תראה את ההשוואה. האם אנחנו יכולים לומר שצעיר שנמצא על טנק נמצא באותם תנאים שהוא נמצא לאחר בילוי ולאחר שתיית בירה בדרך חזרה הביתה? כשהוא נמצא על טנק, הוא נמצא במשמעת ובאחריות, והוא נמצא עם מפקד טנק ועם פקודות. כשהוא נמצא בכביש, הוא נמצא בנסיבות אחרות.

אינני אומר עכשיו מה נעשה. אנחנו נגבש את זה, ונעשה את זה מהר. אינני בא לומר כרגע מה יהיו הדברים שנעשה. אני רק אומר שזאת אוכלוסייה שאני מרגיש אחריות כלפיה, שצריך ללוות אותה קצת, שצריך להדריך אותה יותר, ברענונים ובכל מיני דברים אחרים.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להודות לך, בשם הממשלה ובשם כולם, על כך שהנושא הועלה ממש בפתיחת דיוניה של הכנסת הזאת, ובישיבת פגרה אתה מזדרז לסיים את הדיון. אני מציע, ומבקש מהכנסת, לאמץ כהחלטת סיכום שהכנסת רושמת לפניה את הודעת הממשלה ואת החלטותיה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ניגש להצבעה. כאמור, הכנסת רושמת לפניה את החלטות הממשלה, ואני מוסיף, ברשותכם, שאנחנו נמשיך לעקוב.

הצבעה מס' 11

בעד הצעת הסיכום שהביא שר התחבורה י' לוי – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא שר התחבורה י' לוי התקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 9, אין מתנגדים, אין נמנעים. כאמור, הכנסת רשמה לפניה את החלטות הממשלה.

אני רוצה להודות לשר לביטחון פנים, לשר התחבורה, לאנשי הצוות של שני המשרדים, לחברי הכנסת, ליושב-ראש ועדת הכלכלה חבר הכנסת אלי גולדשמידט. אנחנו נמשיך לעקוב מקרוב, בתקווה שהאמצעים יישאו פרי. כאמור, נדווח למליאה לאחר שנחזור מן הפגרה, בתקווה שגם הקטל בדרכים יצא לפגרה. תודה רבה.

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 40), התשנ"ו-1996 עמ' ; נספחות. >

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 40), התשנ"ו-1996, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הכלכלה.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר התחבורה, לפני שאני מגיש ומציג את הצעת החוק לפרטיה, אני רוצה לבטא את הערכתי הרבה גם לך, אדוני היושב-ראש – עשיתי זאת גם בדיון קודם שהיה לנו בתחילת היום – על הגיבוי המלא שאתה נותן לוועדת הכלכלה בכל הנושאים שקשורים בטיפול בתאונות הדרכים. הוועדה בראשותי קיימה הרבה ישיבות מאז תחילת כהונתה של הכנסת הזאת, מאז הוקמו הוועדות וגם בזמן הפגרה. כמו שאמרתם שניכם, גם בפגרת הכנסת התאונות נמשכות, לצערנו, ולכן אנחנו צריכים לתפקד בעניין ולעשות הכול על מנת לקדם את המלחמה בתאונות הדרכים. הצעת החוק שאני מתכבד להביא היום בפני הכנסת היא בעצם הפעולה החקיקתית הראשונה של הכנסת הארבע-עשרה בתחום הזה של המלחמה בתאונות הדרכים.

לפני שאציג במפורט את ההצעה אני רוצה לומר מלה כללית. קודם כול, אדוני שר התחבורה, זאת באמת איננה גזירה משמים, כי אנחנו יודעים שיש מדינות שהצליחו להפחית את הקטל בדרכים. אנחנו יודעים על אוסטרליה, אנחנו יודעים על נורבגיה, אנחנו יודעים על סינגפור, ואנחנו יודעים על מדינות שהצליחו להפחית את הקטל בדרכים. ועשו את זה במודע, עם תוכנית ממשלתית, עם גיבוי של כל המערכות. באחת מישיבות ועדת הכלכלה שבה הוצג העניין הזה ודיברנו על הנושא של תשתית הכבישים דווח לנו, שבנורבגיה, למשל, תשתית הכבישים היא לא כל כך מי יודע מה. אני לא ביקרתי בסקנדינביה, אבל מי שהיה שם אומר שיש שם כבישים די בעייתיים, בהרים ובמקומות שיש בהם הרבה עיקולים והרבה סיבובים, ובכל זאת הצליחו להפחית שם את מספר תאונות הדרכים.

דבר שני שאני רוצה לומר, במסגרת הדיונים שקיימנו בוועדת הכלכלה מצאנו שיש הרבה דברים פשוטים מאוד שניתן לעשותם באופן מיידי, ולא צריך בשביל זה להקים רשות – דבר שאני מצדיק אותו – אבל אפשר לעשות אותם עוד בטרם יעשו כל הפעולות המאוד מאוד דרמטיות האלה. אתן דוגמה. בא אלינו ראש המינהל לבטיחות בדרכים ואמר: יש לי הרבה כסף בקופה שלי, ואני רוצה לתת את הכסף הזה, למשל, כדי לממן שוטרים בשכר, שיהיו בצמתים ובכבישים, ויגבירו במידה רבה את נוכחות השוטרים. הנה אני רואה פה את ראש המינהל, מר בן-משה. מסתבר שיש אילו בעיות

משפטיות בין משרד המשטרה לבין משרד התחבורה בקשר לשאלה של העסקת שוטרים בשכר למטרה הזאת. זאת אומרת, להעסיק שוטרים בשכר במגרשי כדורגל – זה ניתן; לתת להם את האפשרות להיות בשטח, בדרכים, עם נידות, מוסוות או לא מוסוות – זה בלתי אפשרי, בגלל איזו בעיה משפטית. אז הנה נושא שאפשר לפעול בו מיד.

יש נושאים נוספים. אני לא אעסוק בהם היום. אתם עסקתם בזה במסגרת דברי הסיכום שלכם. אני מאוד מקווה שהדברים ייכנסו למהלך אופרטיבי.

אני רוצה לומר לחברי חברי הכנסת: המצב פשוט מזוויע. אמרתי בהזדמנות מסוימת: אנחנו סופרים את הקורבנות, והמספרים איומים. יושב-ראש הכנסת מנה בתחילת הישיבה היום את שמותיהם של 31 ההרוגים מאז יציאת הכנסת לפגרה. אני רוצה לומר, שיש גם פצועים קשה שמשפחותיהם נהרסות, שהם עצמם נהרסים. הסיור הראשון של ועדת הכלכלה היה בבית-לוינסטיין, ואנחנו ראינו שם במו עינינו את הדברים האיומים והנוראים האלה, איך בחור בן 20, בן 19, מאבד את עולמו ביום אחד, הופך להיות פרפלי, יושב בכיסא גלגלים, משפחתו צמודה אליו, עם כל מה שכרוך בזה. ואני לא אשכח את התמונה – פגשנו נערה בת 15, נדמה לי, שהיתה שם באיזה טיפול. שאלנו אותה, מה קרה לה, והיא אמרה בקול מאוד שקט, שלפני כשנה או שנה וחצי היתה תאונת דרכים קשה, היא היתה בתוך המכונית, שני הוריה ואחיה נהרגו, והיא נפצעה קשה מאוד. ואיך היא אמרה? – יש אנשים שההשגחה העליונה מטילה עליהם לסבול בעולם הזה, אולי הם יפוצו אחרי זה בעולם הבא. אומרת את זה ילדה בת 15, וחופץ מאשר לבכות לא נשאר לך שום דבר לעשות.

לגבי הצעת החוק שנדונה כאן, החוק עצמו – ואנחנו טיפלנו בפיצולו בתחילת הישיבה – החוק עצמו דן בשני היבטים: היבט אחד הוא הגדלת הקנסות; ההיבט השני – שינוי או תיקון בסמכויותיהם של השוטרים ושל קציני המשטרה לגבי שלילת רשיון מינהלית. כיוון שאנחנו רצינו להזדרז ולנצל את כנס הפגרה הזה על מנת להעביר את נושא הגדלת הקנסות, ביקשנו מהכנסת, והיא אישרה את הבקשה, לפצל את החוק, באופן שמה שאנחנו מביאים כאן היום הוא הנושא של הגדלת הקנסות. זה לא נושא פופולרי. כשאתה בא כשר התחבורה, או אני כיושב-ראש ועדת הכלכלה שמציג את הנושא לכנסת, ומבשר קבל עם ועולם שבעוד זמן מסוים יכול להיות – זה תלוי כמובן בשיקול דעתך ובאישור ועדת הכנסת – שמי שיעבור באור אדום יצטרך לשלם בברירת קנס, אם הוא לא יובא למשפט, 1,000 שקלים קנס, או אם מישהו לא יעצור בתמרור "עצור" או לא ייתן זכות קדימה והמחיר שהוא יצטרך לשלם יהיה 1,000 שקלים או 1,500 שקלים – זה לא פופולרי. הציבור שמרביתו הוא ציבור של נהגים, ודאי לא יאהב את זה. אבל אין לי שום צל של ספק שחלק מתהליך ההרתעה וההתראה, בעיקר ההרתעה, הוא נושא הגדלת הקנסות.

הצעת החוק שאני מתכבד להציג בפניכם מאפשרת לשר התחבורה להתקין תקנות בנושא של קנסות, להגדיל את הקנסות על עבירות תעבורה ששר התחבורה ימצא לנכון להטיל בגין קנס כבד יותר, וזאת מתקרה שהיתה קודם לכן 500 שקל לתקרה של 2,000 שקל – זה לא אומר שצריך לגבות 2,000 שקל, אבל עד 2,000 שקל – ולגבי עבירה חוזרת, במקום 760 שקל – 3,000 שקל.

אגב, למדתי שהסעיף של עבירה חוזרת לא מופעל היום כלל. מדוע? מה זו עבירה חוזרת? למעשה, לו היה השוטר שעצר נהג שנסע במהירות מופרזת מחובר למחשב המשטרה ורואה שהנהג הזה עבר לפני שנתיים או שנה עבירה דומה, הוא יכול היה להטיל עליו מיד קנס גדול יותר. אבל זה לא נעשה. אנחנו יודעים שבפועל המשטרה לא אוכפת את העניין הזה של עבירה חוזרת. בכל אופן, ההצעה היא להגדיל את התקרה מ-760 שקל ל-3,000 שקל.

אקרא באופן פורמלי את הדברים: התיקון המהותי הכלול בהצעת חוק זו – העלאת התקרה של הקנסות המוטלים בעבירות קנס לפי פקודת התעבורה. עבירות הקנס בהתאם לפקודה האמורה הן עבירות לפי פקודת התעבורה ותקנות התעבורה, לרבות חוקי עזר שחוקקו על-פי הסמכות שנקבעה בפקודה, ששר התחבורה, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה, חוק משפט, קבע בצו שהן עבירות קנס. בהתאם לסעיף 30 לפקודה, שר התחבורה קובע בצו את שיעור הקנס לכל עבירה ולכל עבירה חוזרת או נוספת שעבר אותו אדם, אם כי הוא מוגבל לתקרה שנקבעה באותו סעיף. היום התקרה לעבירה ראשונה – 500 שקל, ולעבירה חוזרת או נוספת – 760 שקל. כאמור, אנחנו מציעים בסעיף 2 להצעת החוק שהתקרה תועלה כך שבמקום תקרה של 500 שקל תבוא תקרה של 2,000 שקל, ובמקום תקרה של 760 שקל תבוא תקרה של 3,000 שקל.

לא קיבלנו רשימה של העבירות שכבוד השר מתכוון להחיל לגביהן את העלאת התקרה הזאת; אני מניח שהיא תגיע אלינו בהקדם. אני מבין שמדובר באותן עבירות נפוצות של עקיפה מסוכנת, של עקיפה על קו לבן, של מהירות מופרזת וכו' וכו' – –

שר התחבורה י' לוי:

עומס יתר.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

עומס יתר – דבר מאוד חשוב. נושא של שימוש בפלאפונים, נדמה לי, בשעת נהיגה שלא באמצעות דיבורית אלא על-ידי החזקת הפלאפון וכדומה.

הנושא השני שמופיע בהצעת החוק כהשלמה להעלאת התקרה לקנסות התעבורה: מוצע גם לתקן את סעיף 62 לפקודה ולקבוע, שתקרת הקנס שבית-המשפט יהיה רשאי להטיל על עבריין תנועה במקרה שהוא החליט, בעבירת ברירת קנס, להופיע בבית-המשפט – במקרה שאדם אומר שהוא לא רוצה לשלם את ברירת הקנס והוא מעדיף להישפט בבית-המשפט – תועלה מ-1,500 שקל ל-5,000 שקל. אנחנו מקווים שכתוצאה מהעלאת התקרה הזאת גם ישורת עניין ההרתעה. אבל לא רק זה, אלא אולי יהיו נהגים שיוותרו, כתוצאה מכך, על הזכות שלהם ללכת לבית-המשפט.

אני רוצה לומר מלה אחת של הסתייגות פנימית, משהו שיש בו פגם פנימי שאני חש אותו ואני מוכרח להגיד אותו: יש אנשים שאם יצטרכו לשלם קנס של 1,000 שקל, איך אומרים החברה – זה לא יזיז להם, כי הם אנשים שהכנסתם החודשית גבוהה מאוד והם אנשים מבוססים. לעומת זאת, יש כאלה ש-1,000 שקל הם המון מבחינתם.

רפאל אלול (העבודה):

1,000 שקל, לפעמים זה ערך המכונת שלהם.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני לא מכיר מכונית בערך של 1,000 שקל. אולי תמליץ לי איפה אפשר לקנות כזאת?

היו"ר ש' וייס:

אם זה ערך המכונית, אין שום סכנה בכך שמכונית כזאת נוסעת מהר.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני אומר: זה המחיר שאנחנו משלמים. הרי בקנסות אין פרוגרסיביות כמו במיסוי, וההרתעה, גם אם לפעמים היא עושה פחות צדק לשכבות הפחות עשירות – – –

שר התחבורה י' לוי:

כמו במע"מ.

אלי גולדשמידט (יו"ר ועדת הכלכלה):

גם במע"מ יש לנו מס אחיד. תודה על העזרה.

נושא נוסף, והוא טכני לחלוטין: יש פה הרחבה של המושג "בעל" בפקודת התעבורה. אני לא אפרט את זה, גם על מנת לקצר; זה מופיע בהצעת החוק.

נושא נוסף הוא תיקונים טכניים שמופיעים בהצעת החוק ונובעים מהעובדה שאנחנו כבר לא פועלים על-פי פקודת החוק הפלילי אלא על-פי חוק העונשין. משום מה התגלגל לכאן נושא של עבירות נגד המוסר, וצריך לשנות את זה לעבירות מין. הכוונה היא לשימוש ברכב לצורך ביצוע עבירת מין. זה נושא, יחסית, צדדי וטכני לעניין עצמו.

המסתייגים אינם, ואני מוכרח להגיד, שהייתי מעדיף שלא יהיו הסתייגויות, גם אילו הם היו כאן, משום שאני חושב שאנחנו צריכים לתת את היכולת לשר התחבורה למצות את הכלי הזה של הגדלת הקנסות ולבדוק אותו במשך הזמן.

דבר אחד אני מבקש מאדוני שר התחבורה: לא להסתפק בזה, להביא את כל ההצעות המכובדות לכלל מימוש בתוך חודש-חודשיים. ועדת הכלכלה עומדת לרשותך, אדוני השר, אני אכנס אותה בכל

יום בפגרה שהדבר רק יידרש; אני אתן לעניין הזה קדימה, לפני כל נושא אחר, וכמו שאני יודע, גם היושב-ראש ייתן לדברים האלה קדימה – לפני כל נושא אחר. אם נצטרך לכנס את הכנסת בפגרה, ולו מן הטעם של חיסכון בחיי אדם – אנחנו נעשה זאת.

אני מבקש ממליאת הכנסת לאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט, יושב-ראש ועדת הכלכלה.

אנחנו עוברים להצבעה. איננו מצביעים על ההסתייגויות מכיוון שהמסתייגים אינם כאן, וכאילו ההסתייגויות לא היו בכלל. קריאה שנייה – הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 40), התשנ"ו – 1996, כהצעת הוועדה, מהסעיף הראשון עד הסעיף האחרון, סעיף 6 בכלל זה.

הצבעה מס' 12

בעד סעיפים 6-1 – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 6-1 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

עשרה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 40), התשנ"ו–1996, קריאה שלישית.

הצבעה מס' 13

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 40), התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

תשעה תומכים – אני רואה שמישהו נבהל מגובה הקנסות ושינה את הצבעתו – אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה שלישית.

רבותי, אנחנו מייחלים לכך שאכן התאונות תצטמצמנה ומספר הקורבנות ירד לאפס.

אני נועל בזאת את כנס א'.

כנס ב'

מדיניות ההתנחלויות והתהליך המדיני

היו"ר ש' וייס:

אני מכריז על פתיחת כנס ב' על-פי דרישת 30 חברי כנסת. יש כאן סדרה של הצעות לסדר-היום. אני מזמין את חבר הכנסת שמעון פרס בנושא: מדיניות ההתנחלויות והתהליך המדיני. כבודו, בבקשה. אחרי זה – תשובת השר צחי הנגבי. אחרי זה – חבר הכנסת אהוד אולמרט; אחרי זה – חבר הכנסת יוסי שריד, וכן הלאה.

כבודו, בבקשה.

שמעון פרס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני 56 ימים בירכתי בשם האופוזיציה את ראש הממשלה החדש וממשלתו ואיחלתי להם הצלחה. אמרתי כי הממשלה שקמה קיבלה לידיה ירושה גדולה שכמותה לא קיבלה לפניו שום ממשלה בישראל. שכן, ארבע השנים הקודמות היו עידן של תנופה מדינית וצמיחה כלכלית חסרות תקדים. מדינת ישראל צברה אשראי בין-לאומי עצום, והיא חזרה מכל המבחנים המדיניים והכלכליים, אם אפשר לומר כך, עם מדליות של זהב. ואכן האזור החל להיפתח, החרם

הערבי החל להיעלם, יחסינו עם ארצות-הברית, אירופה ואסיה הגיעו לשיא חדש, רמת החיים בישראל עלתה, האבטלה ירדה, הנוער החל לראות אופקי שלום.

אדוני היושב-ראש, צר לי לומר זאת, אבל מעולם לא בזבזה ממשלה בישראל אשראי רב כל כך בזמן קצר כל כך כתוצאה מהפרש קטן כל כך במערכת הבחירות. הרהב הרטורי, הזיגזגיות הלשונית, השניות המדינית, ההפכפכנות הכלכלית, השנאה הפתולוגית לכל מי שאיננו מ"אנשי שלומנו" ערערו את הוודאות הבין-לאומית בהמשך תהליך השלום והטילו ספק בהמשך התנופה הכלכלית, איחדו את המתנגדים והמהססים בנושא השלום עם העולם הערבי ויצרו בלב חלקים רבים בעם תחושה צורבת שזה לא זה.

הרהב החל באמירה שזו ממשלה של מצוינות. בשם המצוינות נשכח שר מרכזי והושאר בחוץ, וכתוצאה מלחץ פנימי אחר הקימה הממשלה המצוינת – כדי להחזיר את השר לממשלה – משרד תשתיות שלא חלמה להקימו ולא ידעה מה לכלול בתוכו. עוד לא נסתיימה פרשת משרד התשתיות והחלה פרשת משרד הדתות. גם כאן הביאו לחצים סותרים לבניית דלת מסתובבת, שבה שר נכנס ושר יוצא, מנכ"ל נכנס ומנכ"ל יוצא, איום נכנס וכניעה יוצאת.

המצוינות גם הביאה לידי כך שהאיש מספר שתיים בממשלה, שר החוץ, מצא את עצמו בחוץ בענייני החוץ. מה אפשר להציע לממשלה זו פרט לכך שתפסיק להצטיין?

הדגלים הונפו, הנורמות נרמסו. היתה נורמה מקובלת בעם כולו, שהוא מאוחד סביבה – צבא-הגנה לישראל, שאינו מרשה לטרף המפלגתי לפשוט בשדותיו. והנה בא יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת ומכנה את צמרת צה"ל, או חלק ממנה, "שפוטים" של דעה אחרת.

בצה"ל יש משמעת אחת, אבל מותרות בו דעות שונות. בצה"ל משרתים מפקדים שרשאים וגם חייבים לחשוב לא רק איך משיבים אש אלא גם איך מונעים אש. מותר לבדוק איך למנוע אש גם בדרכים מדיניות, לא רק באמצעים צבאיים.

אף קצין בצה"ל אינו חייב להיות "שפוט" של עוזי לנדאו או של מישהו אחר. הם חייבים במשמעת לדרג המדיני אבל הם רשאים להיות "שפוטים" של עצמם. בצה"ל אין משרתים רק אנשי מפלגה אחת. את קציני צה"ל לא בוחרים בפריימריס מפלגתיים. הצמרת הצה"לית הגיעה לצמרת בזכות ניסיונה בפיקוד, בלחימה, באומץ לב ובנאמנות לחוקי המדינה.

לא נשמע רעיון מסוכן יותר למשטר הדמוקרטי מזה שאחרי כל מערכת בחירות צריך לעשות "טיהור" בצה"ל, "טיהור" במערכת המשפט ו"טיהור" בקרב עובדי המדינה. אם אין ממלכתיות בצה"ל, אם אין שלטון חוק במשפט ואם אין אי-מפלגתיות במנגנון המדינה, הרי שנידרדר למה שמר נתניהו נוהג לכנות "משטר בולשביקי" אמיתי; לא אמריקני – בולשביקי.

בעקבות יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון בא ראש הממשלה והציע נורמה מגוחכת אחרת: קציני צה"ל לא צריכים להשתתף, לדעתו, במשא-ומתן מדיני-ביטחוני. הרי המשא-ומתן המדיני שלנו כולל הסדרי ביטחון, גבולות ביטחון, פירוז שטחים, צמצום מערכות נשק. היעלה על הדעת שכל זה ייעשה ללא חוות דעת של הדרג הצבאי וללא השתתפותו בסימון האופציות הצבאיות הרצויות ביותר בהסדר

מדיני שנקבע על-ידי הדרג המדיני? האם המומחים האלטרנטיביים לענייני ביטחון הם מעתה ואילך היועץ למדיניות חוץ ומנהל מדיניות ההסברה במשרד ראש הממשלה? זו פגיעה בביטחון ישראל – אי-שיתוף אנשי הביטחון המצוינים שלה בענייני הביטחון החיוניים שלה.

גם בתדמיתו של צה"ל פגעה הממשלה. אפשר לחשוב שהם מיליונרים, הקצינים שלנו; אפשר לחשוב שהם לבשו מדים לא מתוך מוטיבציה עמוקה; שהם לא עושים ימים כלילות על הגנת הארץ תוך סיכון אישי; שהם באו, כביכול, רק כדי לצבור נקודות לפנסיה. מעולם לא הוטחו עלבונות שווא בציבור כה נאמן וכה מסור כמו הציבור המשרת בצבא-הגנה לישראל.

אדוני היושב-ראש, לא רק במדיניות הביטחון ולא רק בתדמית המפקדים פגעה הממשלה. היא גם החליטה לקצץ בתקציב הביטחון, כנראה כדי להשיג שלום בטוח. זה שהשלום איננו בטוח – זה באמת בטוח; אבל זה שתקציב הביטחון אינו בטוח, רק מחזק את פער הביטחון שבפער השלום.

מה שעשתה הממשלה בביטחון היא גם עשתה בכלכלה. היא התחילה בדיבורים רמים בעלמא. הוכח שהצמיחה הכלכלית תלויה בשתיים: בתקוות השלום ובאמינות המדיניות הכלכלית. הממשלה הזאת מיהרה להוכיח שהשלום יכול לחכות והמלה הכלכלית איננה מחייבת – ההפרטה איננה הפרטה, הקיצוץ אינו קיצוץ, התוכנית אינה תוכנית. הממשלה הגיעה למסקנת לילה, בלי שהשרים יוכלו אפילו לבדוק את החומר, שצריך לערוך קיצוץ בתקציב כדי להקטין את הגירעון וכדי לבלום את האינפלציה. אבל כמו בחלם הלילית היא החליטה שהקיצוץ, ובעקבותיו האינפלציה, יכולים להתאזר בסבלנות – קרוא וכתוב. READ MY LIPS. לפחות שישה חודשים ועד אז יהיה מס שפתיים –

הממשלה פרסמה ממה היא תקצץ. היא אמורה היתה לקצץ מכל הדברים שערב הבחירות הביטחוניות שלא לקצץ בהם. היא תקצץ מהחלשים, מהזקנים, מהילדים, מהעולים, מהחיילים. לא לחינם הותקפה הממשלה מכל עבר, ומובן שראש הממשלה נסוג מייד מתוכנית הקיצוצים, כפי שהוא נסוג מייד מתוכנית ההפרטה. לא, אין לו כוונה – הוא אומר – להפריט את החשמל, אין לו כוונה להפריט את הנמל, אין לו כוונה להפריט כל דבר אחר שעלול להרגיז ועד עובדים, בתנאי שזה יהיה ועד עובדים גדול, לא קטן.

בתחום המדיני הביטחון ראש הממשלה שהוא יפתיע את העולם. לא ברור אם הוא כבר הפתיע או עוד לא הפתיע. גם זו הפתעה. אבל רבים בעולם כבר עומדים ומשפשפים את העיניים למראה עב"מ מדיני המתגלגל והולך באוויר, וזה בוודאי עב"מ מדיני.

במדיניות כמו בכלכלה, גם כאן היו אמירות בומבסטיות. אחד מעמודי התווך של השלום – הצהיר ראש הממשלה בנאומו בפני הקונגרס האמריקני – צריך להיות לא פחות ולא יותר אלא דמוקרטיזציה בעולם הערבי. כצפוי, כשקמה מהומה בעקבות אמירה לא שקולה זו, נסוג ראש הממשלה ואמר שלא התכוון לעמוד תווך, הוא רק התכוון להרהור פילוסופי. בתרגום לעברית נפל ההבדל.

את הסכמי אוסלו, הוא אמר, צריך לכבד – אמירה נוספת – אבל לבצע אותם אפשר רק לאחר משא-ומתן נוסף. איזה היגיון צרוף.

מרמת-הגולן אין כוונה לרדת – זו היתה הצהרה ברורה נוספת, אם כי הוא מוכן לנהל משא-ומתן ללא תנאים מוקדמים, פרט לתנאי המוקדם של הישארות של ישראל בכל רמת-הגולן.

פתטית במיוחד – זה נשמע כמעט כמו פליטון – נשמעה הצהרתו של ראש הממשלה שאמרה: ראש הממשלה – צריך לשים לב, לא המדינה אלא ראש הממשלה – מוכן לצאת מלבנון; אבל אף אחד – התלונן ראש הממשלה – אינו מוכן לחטוף את הצעתו המבריקה.

באמת מוזר. מדוע לא חטפו את ההצעה? הסתבר שזו חוליה בשרשרת. ראש הממשלה ביקש מארצות-הברית להודיע לנשיא סוריה שהוא לא ירד מרמת-הגולן. הדבר אינו נוח לו מבחינה קואליציונית ואינו מקובל עליו מבחינה אידיאולוגית. זאת אף-על-פי שמר מנחם בגין, עליו השלום, שאליו משתווה בנימין נתניהו, ייבדל לחיים ארוכים, התעלם מהנוחיות הקואליציונית, התעלם מהעמדה האידיאולוגית ויצר תקדים של נסיגה כוללת מכל השטחים שהיו בידינו בחזית המצרית ויצר תשתית לתביעה דומה מצד הסורים.

לעומת זאת ביקש ראש הממשלה מארצות-הברית למסור לנשיא סוריה שהוא מציע לו לפרק את ה"חיזבאללה", להבטיח את הביטחון בגבול הצפון, ואז הוא מבין שסוריה תיפרד מלבנון וישראל אף היא תיפרד מלבנון. כלומר, פורמולה כובשת לב מבחינה סורית: ישראל בלי לבנון, לבנון בלי סוריה וסוריה בלי רמת-הגולן. באמת דבר מעורר תיאבון. זה נשמע כהצעה של מר נתניהו לחאפז אל-אסד להצטרף ל"דרך השלישית", מייד אחרי אביגדור קהלני.

לא פחות מגוחך היה הטיפול בנושא הפלשתיני. הרשות הפלשתינית היא הפרטנר שלנו לתהליך השלום, ויאסר ערפאת הוא ראשה הנבחר. אבל מר נתניהו שואל את עצמו, מה יקרה אם הוא, נתניהו, יצטלם עם ערפאת. איך יגיבו? הרי הליכוד ניפץ שמשות כדי להראות שחטאתי בחיפוש אחרי השלום על-ידי זה שנפגשתי עם הפרטנר היחיד הקיים. מה יהיה – מודאג ראש הממשלה – אם יראו אותו הולך יד ביד עם ערפאת? מה יהיה עם הצילום הזה, לא עם התוכן. הוא יודע שיבוא יום והוא ייאלץ לעשות זאת, אבל צריך לדחות את היום, ובינתיים עדיף לשלוח את שר החוץ. ושר החוץ נשלח, לאחר שהעולם כולו קיבל רמזים עבים ששר החוץ אינו מצוי בענייני החוץ האמיתיים. וכאשר מר דוד לוי הבטיח לערפאת דבר אחד או שניים, הוכיחה הממשלה שאין לה כוונה לקיים את ההבטחות שמר לוי נתן ליאסר ערפאת.

אני שואל את עצמי: האם יש לישראל עניין להעליב את ערפאת? להחליש אותו? להשפיל אותו? האם יש לה פרטנר אחר כאלטרנטיבה, אלא אם כן האלטרנטיבה האחרת היא האינתיפאדה, או שאלטרנטיבה אחרת היא ה"חמאס".

במקום לטפח ברצינות יחס של כבוד לעם הפלשתיני – ועוד בקמפ-דיוויד התחייבה ממשלת הליכוד להכיר בעם הזה, בזכויותיו הלגיטימיות ובדרישותיו הצודקות – יוצרת הממשלה הנוכחית יחס דו-ערכי כלפי הפלשתינים, עם קריצות עין כלפי המתנחלים.

צריך לזכור: ההתנחלויות אינן עניין משפטי, אלא עניין פוליטי. להתנחל אפשר; השאלה – אם זה רצוי. כי אם רוצים לספח, באמצעות מדיניות של התנחלויות, את כל יהודה ושומרון ולהפוך את ישראל למדינה דו-לאומית – רק אז צריך לתת עדיפות לגדה, הטעונה בסכסוך מתמשך, על פני הנגב, שהוא החלק הגדול של ישראל וריק למחצה.

ראש הממשלה רצה לנסוע לירדן. אבל הירדנים אמרו לו: סע קודם כול למצרים; מה שבטוח זה בטוח. הוא נסע למצרים. אני שמח שהנשיא מובארק אמר שהוא יותר רגוע לאחר השיחה עם ראש הממשלה. אנו לא יודעים מה הבטיח מר נתניהו לנשיא מובארק שהביא להרגעתו. אבל נשאלת השאלה, אם גם מר נתניהו יצא רגוע; שכן, הנשיא מובארק הודיע, לאחר שהוא נרגע ולאחר השיחה, שהוא תובע מדיניות של שטחים תמורת שלום, שהוא תובע לרדת מכל רמת-הגולן. ומצרים עדיין לא החליטה אם הוועידה הכלכלית השלישית במזרח התיכון אכן תתקיים בזמן באווירה הקיימת.

אכן, הממשלה הזאת איחדה את העולם הערבי. אכן, הממשלה הזאת זרעה פירוד בתוך ישראל. תהליך השלום נמצא בנסיגה, ופילוג פנימי מרחף באוויר, כאשר חצי העם מנסה לערוך דה-לגיטימציה לחצי האחר. לא שלום באזור ולא שלום בבית.

הממשלה אומרת, שהיא, בניגוד לממשלות הקודמות, תצעד לאט. זו פילוסופיה נכונה. אם הולכים אחורה – כדאי לצעוד לאט, כדאי ללכת לאט. אבל מה לעשות כאשר אירן, עירק, לוב ומי יודע עוד אילו מדינות, ה"חמאס", "הג'יהאד", ה"חיזבאללה" ומדינות אחרות צועדות מהר; הן צועדות מהר בהצטיידותן בטילים, בחתירתן להשיג נשק לא קונבנציונלי, בהפעלת ארגוני הטרור שלהן. ספק אם קצב של צב, בטענה שיש לו שריון על הגב, הוא מענה על קצב של סוסי מלחמה הדוהרים בכיוון שהוא נגד ישראל.

אנו עושים, אדוני היושב-ראש, את אשר אלטרנטיבה צריכה לעשות: להזהיר חלקים רבים בעם שעיניהם טחו מלראות שישראל יכולה אחרת, שישראל יכלה אחרת, שישראל תוכל אחרת. ישראל יכולה להיות חזקה. ישראל יכולה להיות בטוחה כאשר תצרף שלום אמיתי, לא שלום מילולי, עם ביטחון אמיתי, לא עם ביטחון מדומה.

ישראל היתה בעלייה אדירה בכל התחומים. באה הממשלה הזאת ושמה מעצורים על כל צעד. היא עצרה אותנו, לא את אויבינו. היא נעצרה לבד, בלי לעצור את הסיכונים. אין לנו אמון בממשלה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת שמעון פרס.

גנבת דעת הציבור בעניין המשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אהוד אולמרט, הנושא: גנבת דעת הציבור בעניין המשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית – בשם הליכוד והמפד"ל. אחריו – חבר הכנסת יוסי שריד.

חברי הכנסת, לרשות כל דובר, מרגע זה ואילך, עשר דקות.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

למה מרגע זה ואילך?

היו"ר ש' וייס:

אנחנו המשכנו מסורת שהתחילה אצל היושב-ראש שילנסקי ונמשכה גם בתקופתי, שבדרך כלל כלפי דובר מרכזי וראש האופוזיציה אנחנו גמישים בשאלת הזמן.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אני אודה מאוד ליושב-ראש אם הוא ימשיך לגלות את הגמישות שהוא גילה עד עתה. אני בטוח שהוא יעשה את זה. הוא ניחן גם בתבונה וגם בניסיון.

היו"ר ש' וייס:

אתה מעמיד אותי בפני משימה בלתי אפשרית.

יהושע מצא (הליכוד-גשר-צומת):

ראש עיריית ירושלים – יש איזו מסורת.

היו"ר ש' וייס:

סביב עשר דקות, רבותי. עשר דקות – זה דבר גמיש.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במהלך החודשים שקדמו לבחירות התרעתי פעמים מספר מפני ניהולו של משא-ומתן, בין גורמים שקשורים לממשלת ישראל לבין גורמים פלשתיניים, על עתיד שטחי יהודה ושומרון ועל ירושלים. אמרתי גם אז לראשי מפלגתי, שלפי דעתי, ממש מתחת לאפנו ומאחורי גבנו, מתנהל מהלך שמתכוון להכתיב בעצם את תוצאות כל המהלך המדיני, והוא מתנהל בשיטה

דומה לשיטה שבה התנהל המהלך בשלב המוקדם שהוליד את הסכמי אוסלו – מאחורי גבו של הציבור, מאחורי גבה של הממשלה, מאחורי גבה של האופוזיציה, מאחורי גבה של הכנסת וגם מאחורי גבה של מרבית הממשלה.

ואכן, על יסוד הנתונים שהגיעו לידיעתנו, החליטו מפלגתי ומי שהיום מכהן בתפקיד ראש הממשלה, בנימין נתניהו, להפוך את הנושא הזה לאחד מן הנושאים המרכזיים במערכת הבחירות.

במהלך הוויכוח שהתפתח אנחנו טענו, שאותה קבוצה של אקדמאים שניהלה את המשא-ומתן שקדם לאוסלו הרשמי נפגשת באופן שיטתי במקומות שונים באירופה ובמזרח התיכון עם נציגים של הרשות הפלשתינית; שהדבר הזה נעשה בהכוונה של שר בכיר בממשלה – יוסף ביילין, וכל הנתונים מצביעים על כך שראש הממשלה דאז מר שמעון פרס מודע לקיומו של המגע הזה, אשר כוונתו להביא להסכם שכולל, כמובן, גם הבנה לגבי ירושלים.

בשלב מסוים, כאשר הועברו לידי ראיות ברורות – ומטבע הדברים לא הייתי יכול לחשוף אז את כל פרטיו – ב-18 במרס בשנה האחרונה מסרתי לפרסום, שבמסגרת המגעים הללו הוצגה בפני הגורמים הפלשתיניים אופציה של חלוקת ירושלים, ואף הצגתי בפני הציבור את התמונה של מפה שהוכנה מלכתחילה בתום-לב בידי גוף מחקרי בירושלים ואשר הועברה באמצעות יוסף ביילין לאקדמאים הללו, ואלה העבירו אותה לאחר מכן לנציגים הפלשתינים. אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת שלא זוכרים: הנה המפה הזאת שמדברת על האופציה של חלוקת ירושלים. אני מדגיש: אופציה. כך זה גם נאמר.

מה היתה התגובה של נציגי הממשלה? יכולים היו נציגי הממשלה לומר, לפי דעתי, בצורה הוגנת ולגיטימית: אנחנו מנהלים מגעים עם הפלשתינים, אנחנו הצגנו להם גם את האופציה הזאת; בבוא הזמן נציג את זה בפני הציבור. לא, לא כך בחרו אנשי הממשלה להגיב אז.

אני מוכרח לומר שאני קצת מתפלא. ראיתי קודם את יוסי ביילין פה. חשבתי שהוא יישאר. הוא ישב פה באולם.

היו"ר ש' וייס:

אחרי שהתחלת לקרוא לו יוסף, הוא נטש.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוכן לקרוא לו יוסי מחדש.

אנשי הממשלה הגיבו בצורה, שמעבר לגסות הרוח שבה ברמה של הסגנון האישי, שהיה די מפתיע – דרך אגב, לי יש מחלוקות קשות עם יוסי ביילין, אבל אני מאוד מכבד את אומץ לבו הפוליטי – זו הפעם הראשונה שאני נתקלתי במצב שבו אדם שהוא שר בכיר בממשלה מופיע ואומר דברים שהם

היפוכה של האמת בצורה בוטה, הייתי אומר: בצורה שאין לה תקדים כשמדובר בנושאים כל-כך רגישים וכל-כך בעלי משמעות לעתידה של מדינת ישראל.

בתגובה על הודעתי אמר יוסי ביילין, לא פחות ולא יותר, שאהוד אולמרט משקר בלי למצמץ בעיניים. הוא אמר, שמעולם לא קוימו מגעים כאלה, אין משא-ומתן כזה, ירושלים לא עומדת על הפרק, אין שום מחשבה למישהו לוותר בירושלים. בקיצור – לא סתם הכחשה. יש סוג מסוים של הכחשות שאנחנו רגילים להן בחיים ציבוריים. לא נעים לפעמים שממשלה נתפסת במצב רגיש. היא לא יכולה לאשר אותו, ויש כל מיני דרכי התחמקות. פה לא היתה הדרך הזאת.

אני אקרא לכם: נדמה לי שאהוד אולמרט הוא אחד האנשים שהליכוד שולח לשקר, כי הוא משקר בלי למצמץ עין. זו לא פעם ראשונה שהוא עושה את זה. והסיפור עצמו כמובן אין לו שום בסיס. ועוד כהנה וכהנה דברים.

עכשיו, מה האמת? רבותי, האמת היא שיש מסמך שהוכן לפני הבחירות.

שמעון פרס (העבודה):

מה זה "מסמך"?

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אני אגיד. שמעון, תראה, אני לא הפרעתי לך. בוא תשמע אותי. אני בטוח שלא תישארנה בינינו אי-הבנות לאחר שאסיים. מחלוקות כן, אי-הבנות לא.

יהושע מצא (הליכוד-גשר-צומת):

שמעון פרס (העבודה):

גם אי-הבנות. אתה אמרת שאני אחלק את ירושלים. על סמך מה?

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

הנה – על סמך זה, בין היתר.

שמעון פרס (העבודה):

על סמך מה?

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

תיכף אגיד לך.

יהושע מצא (הליכוד-גשר-צומת):

מר פרס, שאלה לי אליך: בין "נייר" לבין "מסמך" יש איזה הבדל מהותי?

שמעון פרס (העבודה):

כן. מסמך – זה דבר רשמי. נייר – כל אחד ישב ויכתוב.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה, אדוני. מסמך ששר בכיר בממשלה, שהוא במקרה יד ימינך, היה שותף מלא בהכנתו, איננו איזה נייר שמישהו שלף מהארכיון הפרטי שלו.

שמעון פרס (העבודה):

לי לא ידוע על שום מסמך.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

תקשיב לי, תשמע, תיכף תראה. זה לא איזה עניין של קפריזה פרטית של מישהו שהמציא אותה. זה לא איזה דובר של הליכוד שנשלח לשקר. זה דבר שנדון במשך תקופה ארוכה, בידיעה ובגיבוי של האיש המרכזי מטעמך לניהול משא-ומתן מדיני.

שמעון פרס (העבודה):

מנין לך? מטעמי?

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

שמעון פרס (העבודה):

זה לא נכון. אין לזה כל יסוד. אתה רוצה לדייק, אז תדייק.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אני מדייק.

שמעון פרס (העבודה):

איש לא ניהל בשמי שום משא-ומתן, ואני לא ראיתי שום מסמך על חלוקת ירושלים.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

תיכף נגיע לזה.

שמעון פרס (העבודה):

זה השקר הנתעב שלך ושל הליכוד, שאני אחלק את ירושלים. זה שקר נתעב. ואל תעמיד פני צדיק. שיקרתם מספיק במערכת הבחירות.

יהושע מצא (הליכוד-גשר-צומת):

מאחורי גבך עשה את זה ביילין?

היו"ר ש' וייס:

רבותי, בואו נמשיך.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

לפי דעתי, אתה לא מועיל לא לעצמך ולא לעמדתך בתגובה הזאת.

שמעון פרס (העבודה):

אני רוצה להועיל לאמת.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

גם לא לאמת.

שמעון פרס (העבודה):

אתם ניהלתם מערכת בחירות – – –

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

לאמת אינך מועיל.

שמעון פרס (העבודה):

– – – מה שמו?

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

עזוב. אתה רוצה שאני אגיד לך את מי אתה הבאת?

שמעון פרס (העבודה):

מה שמו?

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אתה רוצה שאני אגיד לך את מי אתה הבאת מאמריקה?

היו"ר ש' וייס:

ארתור פינקלשטיין.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אני אגיד לך: זה שאתה הבאת מאמריקה בא פעם לעזור לנו לפני 12 שנה, וגם אז אני לא סמכתי על הסקרים שלו. אני לא סמכתי אז על הסקרים שלו. אתה יודע למה? כי אם הייתי סומך על הסקרים שלו אז, המפלגה שלי היתה נמצאת היום במקום שאתה נמצא בו. אז לא סמכנו עליו.

שמעון פרס (העבודה):

מר אולמרט, אתם ניהלתם מערכה שקרית בדם קר.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אתם ניהלתם מערכה שקרית.

שמעון פרס (העבודה):

להגיד שאני אחלק את ירושלים? זה היה שקר גס של הליכוד שחזרתם עליו, כמו – – מה עם ערפאת? אתם לא הולכים יד ביד עם ערפאת? תקום ותבקש סליחה לגבי ערפאת וירושלים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט, תן לו רגע.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

כמה אני אתן לו? אני מוכן לתת לו. הוא רק דיבר רבע שעה או 20 דקות, ואמרת שאני לא אוכל לדבר כל כך הרבה זמן.

היו"ר ש' וייס:

לא, זה על חשבוני. הדו-שיח הזה על חשבון הבית. בסדר.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני ראש האופוזיציה, אני בכלל רוצה לומר לך: אין תפקיד שמתאים לך יותר מזה. כשאתה ראש האופוזיציה – – –

שמעון פרס (העבודה):

אבל זה לא מתאים לך להיות ראש עיריית ירושלים. על זה בוכה הנביא.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

מתאים לי מאוד. עזוב, זה מתאים לי מאוד.

שמעון פרס (העבודה):

אתם חילקתם את ירושלים בשנאה.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

שמעון, אני ניצחתי בבחירות. נכון.

שמעון פרס (העבודה):

בשנאה. ואנחנו הפסדנו.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אני ניצחתי בבחירות. נכון. כששמעתי אותך אחרי הבחירות, היה לי רושם שאתה טוען שבכל זאת ניצחת. בוא, עזוב את זה; עזוב את הקנטורים. אני, בניגוד למה שאתה חושב, אני מאוד מכבד אותך ומאוד מעריך אותך. אני חושב שעשית טעויות. כרגע לא דיברתי עליך. דיברתי על אדם שהיה שר בממשלה, שהיה יד ימינך, שבמידה מסוימת – אני לא רוצה להיכנס פה לחלוקת קרדיטים – היה אחד מהכוחות המניעים מאחורי המשא-ומתן של אוסלו, שהתנהל בדיוק באותה מתכונת שעכשיו אתה אומר שלא התנהל המשא-ומתן בעניין השטחים וירושלים.

שמעון פרס (העבודה):

זה לא נכון. זאת לא אותה מתכונת, אתה פשוט לא בקיא.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר, תן לי. אז הציבור ישפוט.

מה יש במסמך הזה? – במסמך הזה יש כל מיני דברים שאני מודה שהם מאוד מעניינים בחלקם; מאוד מעניינים, שווים התייחסות לגבי מעמד ההתנחלויות והיישובים היהודיים בשטחים. מאוד מעניינים. יש שם דבר אחד שאי-אפשר להתווכח עליו ואי-אפשר לחלוק עליו: יש שם הסכמה של מי שדיבר בשם ישראל, או התיימר לדבר בשם ישראל, שאנחנו נסכים שייתלה דגל פלשתיני, לא ערבי, לא מוסלמי – פלשתיני, מעל הר-הבית, וכל העיר העתיקה תחדל להיות בריבונות מדינת ישראל. העיר העתיקה לא תהיה בריבונות מדינת ישראל. את זאת לא אני אומר. את זאת אומרים האנשים שכאשר אני טענתי שהם מנהלים את המשא-ומתן בשליחותו של ביילין – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה מצטט מ"נקודה", מהעיתון של המתנחלים.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

הם נתנו ריאיון. אני נתתי ריאיון ל"נקודה"? הם נתנו ריאיון, ה"שוויצרים" האלה.

שמעון פרס (העבודה):

מי זה "הם"?

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

השליחים שלך, הירשפלד ופונדק. הם אמרו: הסכמנו על מדינה פלשתינית שבירתה אל-קודס, דגל פלשתיני יונף על הר-הבית, ויתור על ריבונות ישראל בעיר העתיקה. ויתור על ריבונות ישראל בעיר העתיקה. ואומר לי שמעון פרס, שהיה אז ראש הממשלה, שביילין היה שר המשא-ומתן שלו, ששני החבר'ה האלה סיפרו ויוסי ביילין סיפר שהוא נפגש אתם שמונה פעמים בשבוע והם החברים הכי טובים שלו – – –

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש.

– – – הם אמרו שהם נפגשו אתו שמונה פעמים בשבוע. ואומר לי יוסי ביילין: אני לא ידעתי, אולמרט משקר. פרס אומר לי שאנחנו ממציאים עליו עלילות. מה זה כאן? אתם הלכתם במישרין ובעקיפין בשיטה שאומרת ככה: כשיצא משהו נגיד שאנחנו ניהלנו משא-ומתן. אם לא יצא – מה אתם רוצים ממני? אתה פעם צעקת לי: מה אתה מדביק לי את הירשפלד ואת פונדק? אני הדבקתי לך את הירשפלד ופונדק? אני המצאתי אותם? אני שלחתי אותם לאוסלו? אני מיניתי אותם לכתוב ספרים איך הם ארגנו את הסכם אוסלו? עשו קריירה עולמית מזה שאתה שלחת אותם לאוסלו במסווה. ואולי זאת שיטה מתוחכמת.

אתה יודע, שמעון, אני חייב לומר לך: אם העניין הזה היה יוצא אחרת והיית מנצח בבחירות, ואתם הייתם מביאים את העניין הזה, אני יכול להגיד לך לא רק מי היה כותב אלא גם מה היה כותב על השיטה המתוחכמת, הגאונית והמבריקה שבה אתה מנהל משא-ומתן. אלא מה? לא הלך. הלקח מהעניין שלא הלך הוא לא שהפסדתם בבחירות; על זה אני שמח מאוד וטוב מאוד ואין דבר שאני אוהב יותר מאשר לראות אתכם מנהלים אפוזיציה תקיפה ונמרצת – – –

שמעון פרס (העבודה):

התוכנית הזאת, אם היתה כזאת, לא מקובלת עלינו, אף רגע לא היתה מקובלת עלינו. תפסיק – כל פעם עם זה.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אינני יודע מה היה מקובל. אני יודע שאתם הכחשתם שזה קיים. אני יודע שיוסי ביילין אמר שזה דבר שקר כשהוא, יוסי ביילין, הסכים שהעיר העתיקה בירושלים לא תהיה בריבונות מדינת ישראל.

משה שחל (העבודה):

אתה החלפת תסריטים. זה התסריט של משה עמירב ופייצל חוסייני.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

לא, עזוב, שחל.

למה לא באת אז? זו בדיוק אותה שיטה.

משה שחל (העבודה):

פרס וביילין ראויים להגנה יותר אינטליגנטית.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש ממש סיכום.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

מה שאני רוצה לומר הוא דבר אחר: ברוך השם, העם לא מטומטם והוא הסיק את המסקנות הדרושות והוא הביא אתכם בדיוק למקום שאתם מצוינים לשבת בו. תאמין לי, אין דבר שאתה יודע לעשות יותר טוב.

משה שחל (העבודה):

איזה עם? על איזה עם אתה מדבר? מה קיבלתם? אנחנו סיעה קטנה? על מה אתה מדבר?

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

קיבלנו יותר מכם. אני אזכיר לך משהו. חברך, נסים זוילי, יצא עכשיו גם כן מן האולם. בכלל, קשה לכם לשמוע דברי ביקורת. אני יכול להבין את זה.

משה שחל (העבודה):

אתה מאוד אוהב לשמוע דברי ביקורת על העירייה.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

עכשיו אני חס על חיים רמון, אז אני לא רוצה להגיד מה חיים רמון אמר כשהתפרסמו הדברים שלי; וחיים רמון אמר על הטירוף הזה, האם מישהו מעלה על דעתו שמישהו יכול היה בכלל לחשוב שמישהו יציב דגל פלשתיני בהר-הבית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט, אני מבקש לסיים. כבר שש פעמים אמרת לי "כבר", והייתי מאוד גמיש עם הזמן.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

בליל הבחירות, כשהיתה לכם לרגע אשליה שאתם מובילים בשמינית אחוז, הופיע נסים זוילי חגיגי – אגב, גם עם עניבה, נדמה לי, אם אני זוכר טוב, ישבתי אז בטלוויזיה – מלא הוד והדר ואמר: אפילו קול אחד זה רוב. אלא מה? הוא חשב שהקול ההוא יהיה בכיוון שלו.

משה שחל (העבודה):

אל תדבר בשם רוב העם.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אל תדבר אתי עכשיו על רוב. אתם פה, כי אנחנו ניצחנו. ואני רוצה להגיד לך מה הלקח של העניין הזה גם לעתיד.

חיים רמון (העבודה):

כל ניצחון הוא זמני.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

נכון.

חיים רמון (העבודה):

אני מציע לך לחשוב על זה.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אני בטוח שהניצחון הזה הוא זמני לאיזה שמונה שנים. אחרי זה נדבר. אין שום בעיות.

חיים רמון (העבודה):

שמונה שנים – זה גם זמני.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר. גם בזה אני מסכים אתך.

חיים רמון (העבודה):

אהוד, אל תתנבא על יותר מארבע. מניסיוננו. זה גם הרבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לסיים. זה כבר שבע פעמים. חבר הכנסת רמון, תאפשר לחבר הכנסת אולמרט לסיים, ממש במשפט אחד. זה מתמשך כבר עד הערב.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רמון, כשאני רואה במה אתם הולכים לעסוק בחודשים הקרובים, אני לא מקנא בך. אבל אני רוצה לסיים.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, מה הלקח האמיתי? הלקח עכשיו הוא לא העניין של תוצאות הבחירות. הלקח הוא שלא מרמים את העם בנושאים כל כך רגישים. בכלל לא מרמים את העם. אבל כשזה נוגע לנושאים הרגישים ביותר, החשובים ביותר, המהותיים ביותר של קיומו, תעשו מה שיוסי שריד אמר לכם באותו ערב מפורסם של העימות. הוא אמר: תבואו עם האמת שלכם ותאמרו אותה לציבור, ועליה תישפטו. אל תנסו להוליך שולל, כי האמת תצוף בסוף והיא תכה בכם פעמיים.

אני שמח שאני יכול לחשוף את מלוא העובדות האלה היום, כשאתם יושבים כאן פחות מזיקים. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אולמרט.

סכנה של עצירת התהליך המדיני בעקבות החלטות הממשלה

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יוסי שריד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, במשפט אחד אני אגיב – כי פשוט צוטטתי שלא כהלכה – על דבריו של ראש עיריית ירושלים, עמיתנו אהוד אולמרט, שאמר משהו שיש בו אמת כלשהי, אבל משהו שרחוק מן האמת במלואה, שאמרתי מה שאמרתי לאחר העימות, ובהזדמנויות רבות אחרות, שצריך להביא את האמת בפני הציבור כפי שהיא ולא צריך להסתתר ולא צריך להתחפש, ואלה מתחפשים לאלה ואלה מתחפשים לאלה, וכבר לא ברור מי זה מי. אבל אני את הדברים האלה, חבר הכנסת אולמרט, הפניתי – – –

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

לפרס.

יוסי שריד (מרצ):

הפניתי זאת לשני המתמודדים; ואני אמציא לך את המסמך הראוי. לא הייתי מאושר מן הדברים שנאמרו על-ידי מפלגת העבודה לציבור בזמן הבחירות, אבל הייתי מאושר פחות, ולא רק בגלל חילוקי דעות ועמדות – זה מובן מאליו – מהדברים שנאמרו על-ידי ראש הממשלה בנימין נתניהו.

אתן לך רק דוגמה אחת. כאשר מדברים על הצורך לומר אמת לעם, ותמיד צריך לומר אמת לעם; להופיע במערכת בחירות, חבר הכנסת אולמרט, ולומר, לדוגמה – אתן שתי דוגמאות, אחת קשורה גם בך – שאפשר להגיע להסכם שלום עם סוריה תוך הישארות על רמת-הגולן.

אמרתי אלף ואחת פעמים, ואני חוזר בפעם האלף ושתיים: יש שתי גישות לעניין רמת-הגולן – וזו רק דוגמה – ושתייה לגיטימיות. אחת האומרת: השלום עם סוריה הוא חשוב, חשוב מכל חשוב, ולמען שלום עם סוריה אנחנו מוכנים לרדת מרמת-הגולן בתנאים מסוימים, כמובן בתנאי ביטחון וסידורי ביטחון מאוד מהודקים ומאוד קפדניים. זו הגישה שנדמה לי, בצניעות, שאני אחד ממייצגיה ויש לה עוד מייצגים נכבדים ממני כאן בבית. יש גישה אחרת, האומרת: השלום עם סוריה הוא חשוב, ואנחנו יודעים שהשלום עם סוריה כרוך בירידה מרמת-הגולן. ישראל – כך יכולה לומר אותה גישה – איננה יכולה לקבל על עצמה סיכון. לפי דעתם של אלה, סיכון כרוך בירידה מוחלטת מרמת-הגולן, ולכן לא יהיה שלום עם סוריה בטווח הנראה לעין.

אלו הן שתי גישות לגיטימיות. אלא מה? בא ראש הממשלה הנוכחי, בנימין נתניהו – ואני משתדל באמת להתבטא באופן מאופק ומרוסן ועדין – ואומר: אני אשיג שלום עם סוריה כאשר אני אשאר ברמת-הגולן.

וזו, אדוני היושב-ראש, אחיזת עיניים גמורה. אפשר לומר שאלו הם דברי שקר, כי כל אחד יודע, וגם ראש הממשלה יודע, שהוא איננו יכול להשיג שלום עם סוריה כאשר הוא נשאר על רמת-הגולן. אבל אנשים – אני יכול להצטער על כך – מתפתים בפעם המי יודע כמה, ואומרים: שמע, יש איזה מין קוסם כזה שמסוגל גם להשיג שלום עם סוריה וגם להישאר ברמת-הגולן; נראה איך הוא עושה את מעשה הקסמים הזה.

אבל, אדוני ראש העירייה, אם מדברים על אמת לעם, מה אתם לא אמרתם לפני הבחירות – ואני יכול להביא אלף ואחת דוגמאות – על ה"אוריינט האוס", למשל. כמה פעמים הופעתם כאן, והגדיל לעשות, ואני אומר זאת לזכותו – – –

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

יוסי שריד (מרצ):

לא, סליחה. אני לא הפרעתי לך ולו במלה אחת.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

– – – ובכך אני מתחייב שאסיים את קריאות הביניים אליך.

יוסי שריד (מרצ):

טוב.

אהוד אולמרט (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר לך רק מלה. מה שאמרת על הדברים שאמר ראש הממשלה לגבי רמת-הגולן זה נושא לוויכוח שאינני רוצה להיכנס אליו עכשיו. זה איננו דומה לכך שמישהו אומר על זולתו, שזה שקר וכזב, ואחר כך התברר שהוא עשה בדיוק אותו דבר שהוא הכחיש – – –אשאני עשיתי

יוסי שריד (מרצ):

אני רוצה לומר, שלא הייתי משתמש בביטוי "שקר וכזב", אבל אם אתה השתמשת בו, אז אני אומר, שזה שקר וכזב להופיע במערכת בחירות ולומר שה"אוריינט האוס" מסכן את שלומה של ירושלים, את אחדותה של ירושלים. על סמך הטענות האלה, וטענות דומות לאלה – לעלות לשלטון, ואחר כך כאילו ה"אוריינט האוס" איננו בנמצא. אתם כבר סגרתם את ה"אוריינט האוס"? אתם לא סגרתם את ה"אוריינט האוס", אתם גם לא תסגרו את ה"אוריינט האוס", וב"אוריינט האוס" מתנהלת בעצם הימים האלה בדיוק אותה פעילות שהתנהלה שם קודם. אין שום הבדל. אז מה – אמת לעם?

אני זוכר את כל הנאומים, גם שלך, ובעיקר של חבר הכנסת מצא. אתם תיארתם מה קורה שם, במאורה הזאת שנקראת "אוריינט האוס"; ממש מקעקעת את יסודות ירושלים לדורותיה, לאלפי שנותיה.

אני שמעתי היטב את דבריו של חברי הבכיר ממני, שמעון פרס, והוא באמת נתן סקירה יוצאת מגדר הרגיל על גילוייה של הממשלה הזאת במשך, הוא אמר 56 יום – איך שהזמן לא עובר; היה נדמה לי שכבר מדובר – אני יודע? – מינימום, מינימום שנה. כל כך הרבה דברים קרו, וקרו לרעה, במשך 55 יום, רק 55 יום.

אבל בכל זאת אי-אפשר לומר שלא ניתן להתרשם מכמה מאמצים בתחום הביטחון, דברים שלא נעשו בזמן שאנחנו היינו בשלטון, והם מלמדים על דאגה יותר גדולה משלנו לביטחון. אני חושב שכאשר מציגים דברים צריך להציג אותם בצורה מאוזנת, והיה לי חבל שחבר הכנסת שמעון פרס לא הזכיר את הדאגה המיוחדת של ממשלת הליכוד לביטחון. אתן רק דוגמה אחת, ואני יכול לתת כמה דוגמאות.

לפני שבועיים, שלושה שבועות, לאחר אסון כבד שקרה כאשר שלושה בני משפחה אחת נהרגו, זכרם לברכה, נרצחו בפיגוע מחבלים, אני נוסע לפי תומי ואני מאזין לרדיו, ואני שומע שראש הממשלה, הוא ולא אחר, בכבודו ובעצמו, נתן הוראה לשב"כ ולשאר שלטונות הביטחון ללכוד את המחבלים.

אני שאלתי את עצמי: איך אנחנו לא חשבנו על זה? איך אנחנו לא נתנו הוראה ללכוד מחבלים? מה היה עושה השב"כ אלמלא קיבל את ההוראה הזאת? הרי אין דבר יותר נואל, אין דבר יותר נלעג, אין דבר יותר נפסד. נתן הוראה בישיבת הממשלה. וכי מה עושים הגופים האלה יומם ולילה? מה עושה השב"כ אם לא מאמץ אדיר כדי לתפוס כל מחבל? ראש הממשלה – ומייד אגיד לכם מדוע אני מדגיש את זה כל כך – נתן הוראה ללכוד את המחבלים.

אבל נרעשתי עוד יותר מזה, ובאמת ייסרתי את עצמי על זה שאנחנו לא חשבנו על זה; הוא אמר גם – ואני מצטט מלה במלה – "להפעיל את האמצעים הטכניים החדשים". אמרתי: אך לפני זמן קצר, DNA הייתי חבר בוועדת שרים לענייני שב"כ, ולא ידעתי על אמצעים טכניים חדשים, אולי בדיקות ובאמת, אחרי חודש של שלטון – זה היה כבר לפני שלושה שבועות – כבר יש אמצעים חדשים ללכידת מחבלים.

למרבה הצער, למרות ההוראה המפורשת של ראש הממשלה, המחבלים עדיין לא נלכדו עד לרגע זה, ונקווה שהם אומנם יילכדו בימים הקרובים.

אבל, למה אני מביא את זה? אני מביא את זה באמת בתור דוגמה, כי זה באמת מקומם עד כדי כך. רציתי לומר "מגוחך" אבל זה מקומם, משום שהכול – מדובר במראית עין. הכול מראית עין.

וממראית עין למראית עין. הדיון הזה הוא בכל זאת על התנחלויות. הרחבת ההתנחלויות התחילה. אבל איך היא מתחילה? הקרוונים באים, זה באמת כל הסיט של כל השנים הקודמות והקודמות לקודמות; כל הסיט הזה חוזר אלינו. אומרים שהקרוונים נחוצים למסדות חינוך. אני אומר לממשלה הזאת: אל תסתתרו מאחורי כיתות. כאשר היה צורך בכיתות, גם אנחנו בנינו כיתות. כאשר היה צורך

בעניינים קיומיים שקשורים בהתפתחות הטבעית של ההתנחלויות, גם אנחנו מילאנו את הצרכים. לפי דעתי, לעתים קרובות אפילו יתר על המידה. אבל גם זה היה. אל תסתתרו מאחורי הדברים האלה. זה גם לא נאה לכם. אתם עומדים להרחיב את ההתנחלויות, לעבות אותן ולהקים התנחלויות חדשות. תגידו את האמת. הרי אתם אנשים אמיצים.

הממשלה הנוכחית מנסה מפעם לפעם להסתייע בממשלה הקודמת, ואני מוכרח לומר שבעניין זה אני שרוי בבלבול ובמבוכה מוחלטת. כאשר ראש הממשלה היה בוושנינגטון – ויש הבדלים עצומים בין מה שראש הממשלה אומר בוושנינגטון לבין מה שהוא אומר כאן; לעניין מראית העין – הוא אמר: הרי גם הממשלה הקודמת עשתה מה שעשתה והרחיבה התנחלויות, וכיוצא באלה אמירות. בישראל, כאשר הממשלה מקבלת החלטה שאולי היא עצמה מרגישה תחושה מסוימת של אי-נוחות, היא מעבירה גזירות מן הארץ. אז ממה נפשך? אני כבר רוצה להבין מה עשתה הממשלה שלנו, שאני הייתי חבר בה, וגא הייתי להיות חבר בה? מה היא עשתה? האם היא הרחיבה התנחלויות, או שהיא גזרה גזירות על ההתנחלויות?

הדבר השני שאני רוצה לומר לגבי הממשלה הקודמת הוא, שגם כאשר היתה התעבות והתרחבות מסוימת, רובה ככולה היתה בחגורת ירושלים, ובכל זאת יש הבדל.

והדבר השלישי שאני רוצה לומר בעניין זה הוא, שכאשר מסתמכים על הממשלה הקודמת, אדוני נציג הממשלה הנכבד, לא כל דבר רע שהממשלה הקודמת עשתה צריך לחקות. תחקו את הדברים הטובים שהממשלה הקודמת עשתה. והיא עשתה כהנה וכהנה דברים טובים. היא חוללה גדולות ונצורות. דווקא את הדבר הרע אתם צריכים לחקות?

הדבר הרביעי בעניין זה שאני רוצה לומר: יש בכל זאת הבדל של שמים וארץ, כבוד נציג הממשלה, בין ממשלה שהיתה מחויבת כל-כולה לתהליך של שלום, והיה ברור לכולי עלמא שהיא מחויבת לתהליך הזה; היא הולכת בדרך מסוימת ולפעמים היא סוטה מן הדרך. אתם לא מחויבים לדרך הזאת. עוד לא ראינו אפילו גילוי אחד של מחויבות לדרך הזאת, אבל את הסטייה אנחנו כבר רואים, את הקרונים אנחנו כבר רואים.

אני רוצה לומר, שהממשלה יכולה להסתתר מאחורי קרונים לחינוך, היא יכולה להסתתר מאחורי כל מיני החלטות מעט מעורפלות; אבל אני רוצה לומר מה הממשלה מתכוונת לעשות, כי התוכניות גלויות וידועות. קודם כול מפשרים תיכף ומיד 3,000 יחידות דיור. הדבר השני – יש כבר עכשיו תוכניות מוכנות שיאושרו בהדרגה, אבל בקצב די מהיר, לפי מיטב ידיעתנו, לעיבוי ולהרחבה של עוד 15,000 יחידות דיור. יחד מדובר ב-18,000 יחידות דיור. במלים אחרות, בתוך שנתיים – תוספת של 50%, ובסוף הקדנציה – הכפלה של מספר התושבים בהתנחלויות בגדה המערבית וברצועת-עזה.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר בקיצור נמרץ, למה ההתנחלויות בעינינו הן כה חמורות, ואין הבדל בין הקמת התנחלויות חדשות לבין עיבוי. עיבוי זה ריבוי, ריבוי זה גיבוי. גם זו אחיזת עיניים, גם זו תרמית. אין שום צורך בהתנחלויות חדשות. הרי כאשר יש 140 התנחלויות מקצה הגדה המערבית ועד קצה, ונוסף על זה גם רצועת-עזה, אין בכלל צורך לייסד התנחלויות חדשות. אפשר לעבות כל אחת מן ההתנחלויות, ומילאנו את הארץ בהתנחלויות ובמתנחלים.

למה ההתנחלויות הן כה חמורות? בא ראש הממשלה ובמידה עצומה של היתממות וגלגול עיניים לשמים אומר: אנחנו רוצים משא-ומתן בלי תנאים מוקדמים. חברות וחברים, חברי, חברי הכנסת, וכי יש תנאי מוקדם שהוא יותר תנאי ויותר מוקדם מאשר התנחלות? הרי על מה מדובר כאשר מדברים על "בלי תנאים מוקדמים"? מדובר על כך שלא יהיו תנאים מדיניים מילוליים מוקדמים. אבל התנחלות, זה לא תנאי מילולי, זה לא שאני אומר: יש לי תנאי, אלא זו קביעת עובדה מוגמרת בשטח. שהיא תנאי מוקדם.

שנית, אנחנו רואים את ההתנחלויות האלה בחומרה עצומה, משום שכל הפקעה וכל הרחבה, זה עוד מוקד חינוך עם התושבים הפלשתינים.

שלישית, כל התנחלות זו החלשה נוספת של ערפאת. כל התנחלות היא איחוד השורות הפלשתיניות, וכבר ראינו את זה לנגד עינינו. כל התנחלות היא איחוד העולם הערבי. כל התנחלות היא הרחבת הקרע עם הקהילה הבין-לאומית וחזרה לתקופת הבידוד של מדינת ישראל בזירה הבין-לאומית. כל התנחלות היא שיבוש חמור, אם לא למעלה מזה, ביחסים עם ארצות-הברית. צריך גם לזכור, חברי הכנסת, שכל השקעה כאן היא על חשבון השקעה במקום אחר.

אני רוצה, בכל זאת, לשאול את נציג הממשלה. לוקחים מקצבאות ילדים, לוקחים ממענקי שחרור לחיילים, לוקחים מחינוך ולוקחים מתשתיות. אחרי שלוקחים את כל הדברים האלה – ואי-אפשר להסביר את זה – נותנים למתנחלים? מה יש לכם עם הטירוף הזה של ההתנחלות, עם הכפייתיות הזאת של המתנחלים? מה יש לכם שם? מה אתם מחפשים שם? מה, המתנחלים הם שכבות חלשות? הם מתחת לקו העוני? הם לא האוכלוסייה הכי מטופחת במדינת ישראל, שתולה על פלגי כל ההטבות שהממשלות הקודמות, להוציא את הממשלה האחרונה, נתנו להם? מה יש לכם עם הטירוף הזה של התנחלויות שעומד להמיט עלינו אסון גמור, ממש אסון גמור?

הרי אנחנו יודעים, שאם מעשה ההתנחלות יימשך, החינוך עם האוכלוסייה הפלשתינית יגבר; אנחנו יודעים שהעולם הערבי יתאחד, אנחנו יודעים שהפלשתינים יתאחדו, אנחנו יודעים שיהיו מעשי טרור, אנחנו יודעים שתהיה פריצה מחדש של אינתיפאדה בצורה כזאת או בצורה אחרת. האם זה נחוץ לביטחון? הרי אתם אנשי ביטחון כביכול; זה נחוץ לביטחון?

הדבר האחרון, אדוני היושב-ראש, הממשלה הזאת, במשך חודש וחצי, 55 יום כאמור, פתחה באמת במתקפה בכל החזיתות, אבל יש מכנה משותף בין החזיתות האלה. הממשלה הזאת, כנראה מני וגמור אתה לקעקע את כל מערכות השלטון הלגיטימיות של המשטר הדמוקרטי, כאילו הכוונה היא לא רק לשנות שלטון – השלטון השתנה על-פי בחירה – אלא גם לשנות משטר. ראשי המדינה תוקפים את המערכת המשפטית, ובראש ובראשונה את בית-הדין הגבוה לצדק, את בית-המשפט העליון, עד כדי כך שעכשיו צריך להעמיד שומרים, שוטרים, מאבטחים על נשיא בית-המשפט העליון. CIVIL SERVANTS, תוקפים את היועץ המשפטי לממשלה, תוקפים את הפקידות הבכירה, שהם ממנים להם עוד משנה למנהל כללי פוליטי כדי שיהיה עוד פוליטרוק במשרד שיפקח את עינו על העובדים. תוקפים את כל המערכות, תוקפים את צה"ל.

מה יש לכם עם צה"ל? מה צה"ל עשה לכם רע? גם לקחתם את מענקי השחרור, גם קיצצתם בתקציב הביטחון, גם הוצאתם דיבתם רעה של כל הקצינים כדי לומר שהם מתעשרים על חשבון הציבור – עלוקות ממש על עורקי הדם, ועכשיו עשיתם מהם גם "שפטים" של הממשלה הקודמת.

אני הייתי שותף במשא-ומתן, לפעמים בנסיבות האינטימיות ביותר של הממשלה הקודמת, ואני יודע כמה חצץ, כמה קש אכלנו לפעמים, לפי התרשמותנו, מן הקצינים. היו בינינו כאלה – ואני לא נמנית עמם, מעולם לא מתחתי ביקורת על הקצינים בעניין זה – שחשבו שהם מכניסים מקלות בגלגלי המשא-ומתן. טוב או רע, ברוב המקרים ביטלה הממשלה הקודמת את דעתה מפני דעתם המקצועית של הקצינים. ואתם עוד אומרים שהקצינים האלה היו שפוטים או הם שפוטים של הממשלה הקודמת? הייתי אומר שהממשלה הקודמת היתה אולי שפוטה של הקצינים האלה לטוב או לרע, ואני לא בטוח שאני אומר את זה כמחמאה.

משפט אחרון, אדוני היושב-ראש. אני רוצה לומר כך: אל תשאירו גל של הריסות ואל תשאירו אדמה חרוכה. הרי המדינה הזאת, שאתם עכשיו מנסים לקעקע את יסודותיה המשטריים, לא השלטוניים, היא לא רק שלכם, היא גם שלנו; בכל זאת העם חצוי, העם חלוק. ואתם התחייבתם להמשך התהליך, כי ידעתם שאם לא תתחייבו להמשך התהליך אתם לא יכולים לזכות בבחירות האלה.

לכן, אני רוצה לומר, אין לממשלה מנדט להחזיר את המזרח התיכון לסורו. אין לממשלה מנדט להחזיר את ישראל אל המזרח התיכון הישן והרע.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת שריד.

ביטול הקפאת הבנייה

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את חבר הכנסת אליעזר זנדברג. הנושא: ביטול הקפאת הבנייה. לאחר מכן ישיב באופן מרוכז השר המתאם צחי הנגבי ואני אאפשר לחבר הכנסת יוסי ביילין למסור הודעה אישית, על-פי התקנון, כיוון שרוב נאומי של חבר הכנסת אולמרט התייחס – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

— — —

היו"ר ש' וייס:

זה תלוי בו, כי לפי התקנון ההודעה היא אחרי. אבל אם תסתדרו ביניכם, אין בעיה.

אשר על כן, על-פי הסכמה ביניכם, קצת בניגוד לתקנון, אבל במסגרת הגמישות הסבירה – אחרי חבר הכנסת זנדברג ימסור חבר הכנסת יוסי ביילין הודעה אישית, והשר יסכם.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי כאן בזה אחר זה את ראש האופוזיציה שמעון פרס ואת השר לשעבר יוסי שריד עולים לדבר ותוקפים את הממשלה ואת מדיניותה, כאילו נשתכחה מהם הדרך שבה פעלה הממשלה הקודמת החל מן היום שבו היא כוננה לפני ארבע שנים וקצת.

כאילו שבממשלה הקודמת לא מתחו ביקורת על פקידות בכירה. אבל לא רק שעשו זאת, אלא גם פיטרו והחליפו אנשים בגלל שייכות ודעות. זה נעשה בפרק זמן של שנה ומשהו: מינו את המקורבים, מינו את הפוליטרוקים, מינו את כל אלה שהיו אנשי שלומן של מפלגת העבודה ומפלגת מרצ. זה היה חלק מהחלפת השלטון. ופתאום באים ואומרים לנו על הממשלה החדשה, שהיא מאיימת ומותחת ביקורת על פקידים בכירים.

כאילו בממשלה הקודמת, משורות הקואליציה דאז, לא תקפו את היועץ המשפטי הקודם יוסף חריש, כאילו לא מתחו עליו ביקורת קשה מאוד ונוקבת. והנה הם מדברים עכשיו על ביקורת על היועץ המשפטי הנוכחי, כאילו הממשלה הקודמת לא עשתה מעשים וצעדים כאן, בכנסת, באמצעות חקיקה, לעקוף ולבטל פסקי-דין של בית-המשפט העליון, כי זה לא היה נוח לקואליציה ההיא.

עכשיו מדברים על ביקורת על בית-המשפט העליון. אתם שכחתם את כל זה? אתם לא זוכרים מה עשיתם? אתם חושבים שהציבור לא זוכר מה עשיתם? אתם חושבים שהציבור שכח? הוא לא שכח. הלא בגלל דברים כאלה ואחרים הוא לא נתן לכם מנדט, הוא לא האריך לכם את היכולת להיות בשלטון, הוא שלח אתכם לאופוזיציה.

אני חייב לציין, ששמעתי את שני הדוברים, גם את מר פרס וגם את מר שריד, ויצאתי מבולבל. עמד כאן חבר הכנסת שמעון פרס ואמר, כאילו אתם לא הולכים יד ביד עם ערפאת. ועמד כאן חבר כנסת יוסי שריד ואמר, שלממשלה אין גילוי של מחויבות לדרכה של הממשלה הקודמת. הנה, חבר הכנסת פרס אומר: אתם בעצם עושים את מה שאנחנו עשינו. וחבר הכנסת שריד אומר: אתם לא עושים את מה שאנחנו עשינו. אני שואל: אנה אני בא? מה נכון מבין הדברים?

והאמת, הדבר הנכון הוא, שהממשלה הנוכחית נכנסה לשלטון בסיטואציה קשה. הממשלה הקודמת סיבכה אותנו בהסכמים, בהתחייבויות, בהצהרות ובהבטחות עתידיות. זאת ממשלה דמוקרטית, ואני חושב שזה מצא את ביטוי פעם אחר פעם בדברי ראש הממשלה ובדברי שרים, ואף בדברי חברי כנסת הנמנים עם הקואליציה. הסכם שנחתם על-ידי הממשלה הוא תקף. כל עוד הוא בתוקף, הממשלה עושה לכיבודו או לפעול על-פיו. זה לא אומר שצריך לרוץ ולאחוז בידו של יאסר ערפאת. זה אומר, שאם נחתם הסכם, כל עוד הוא לא הופר ולא בוטל, צריך לכבד אותו.

אני אומר למר פרס: אלה שני דברים שונים – לאחוז בידו של יאסר ערפאת וללכת אתו, או לומר: היות שכבר נחתם הסכם, אני צריך לכבד אותו, אינני יכול לבוא ולעשות אחרת.

בל נשכח, שכאשר אנחנו מדברים על הסכם כלשהו עם סוריה לגבי רמת-הגולן, אחד החששות הכבדים ביותר הוא, שכאשר חותמים על הסכם עם דיקטטור, הוא או מי שיבוא אחריו עלול שלא לכבד את ההסכם. אבל ישראל איננה דיקטטורה אלא דמוקרטיה, והסכם שנחתם צריך לכבדו כל עוד איננו מופר על-ידי הצד השני. אבל לא צריך ללכת יד ביד.

היו"ר ש' וייס:

שמעתי שקיימת יוזמה פרלמנטרית משותפת של חברי הליכוד, חבר הכנסת גדעון עזרא ואחרים, עם חברים מהאופוזיציה, ליצירת מסגרת של שיתוף פעולה פרלמנטרי בין הרשות הפלשתינית לבין הכנסת. מה עניין דיקטטורה לכאן?

יוסי שריד (מרצ):

אגודת ידידות בין-פרלמנטרית.

היו"ר ש' וייס:

זהו, בין שתי דמוקרטיות.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, זה בדיוק העניין. כיוון שמדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית, אנו מחויבים להסכמים שמפלגת העבודה חתמה עליהם, שהממשלה הקודמת חתמה עליהם.

היו"ר ש' וייס:

אני מדבר על הרשות הפלשתינית הדמוקרטית.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אילו אנו היינו נמצאים במצב של הממשלה הקודמת, לא היינו חותמים על הסכמים כאלה ולא היינו מסבכים את כולם בבעיה.

יש לנו בעיה גם עם אסד. הוא התרגל, במשך כארבע שנים, לשמוע פעם אחר פעם על הנכונות הישראלית לוותר, לסגת. ראש הממשלה לשעבר אמר לו שהגולן הוא אדמה סורית. במצב הזה,

כשבא מישוהו אחר וממלא תפקיד ראש הממשלה ואומר לו: לא, אני לא מוכן לוותר על רמת-הגולן, מה אתם הייתם עושים במקומו? האם הייתם אומרים שאתם מקבלים את העמדה החדשה? ודאי שהוא מערים קשיים, ודאי שהוא מקשה. אבל זה תלוי בנו. אם מדינת ישראל היתה מאוחדת – גם הפרלמנט הזה, גם הכנסת של מדינת ישראל – אם היתה מאוחדת בעמדה שלא מוכנים לוותר על רמת-הגולן, היה ברור שאין פרטנר לוותר. אבל כאשר הממשלה הקודמת אמרה פעם אחר פעם שאין לה בעיה לוותר, ברור שהממשלה החדשה, הקו החדש שלה יותר בעייתי מבחינה זו. אבל זאת התמודדות שנדע להצליח בה, כי אין אלטרנטיבה, אין לנו ברירה אלא לעמוד על שלנו מתוך ראייה מפוכחת של הסכנות שבוויתור על רמת-הגולן.

אדוני היושב-ראש, נושא הדיון כאן, לפחות פורמלית, הוא ההתנחלויות. אולי אפתח בדברים שכתב דוד בן-גוריון, ראש ממשלת ישראל, ב-10 במאי 1963, לאנשים שהקימו את חניתה, קיבוץ שהוקם במסגרת "חומה ומגדל" – מבצע של התנחלות. דוד בן-גוריון פונה אל אותם אנשים כאל "כובשי חניתה". הוא אומר במכתבו: "אינני בטוח אם גבולות מדינתנו היו כאשר הינם אלמלא כיבוש חניתה". הנה גם חניתה היתה שטח כבוש. גם חניתה היא יישוב שמי שהקים אותו – כבש.

היו"ר ש' וייס:

באמת ברוח טובה: אתה יודע שדוד בן-גוריון הסכים לתוכנית החלוקה של 29 בנובמבר 1947, שלפיה חניתה היתה צריכה להיות מחוץ לגבולות מדינת ישראל. אני רק דואג לשלומי של בן-גוריון, שלא תובילו אותו לקצוות, שלו התעורר, היה מקבל פלצות.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, דברייך רק מחזקים את דברי. הלוא אם סבר דוד בן-גוריון, כפי שהכול יודעים, שצריך לקבל את תוכנית החלוקה, והיה מוכן לקבלה, וחניתה לא נכללה באותו שטח, הנוכחות שלנו שם עיצבה את הגבול. אלה דברים שהוא כתב בכתב ידו.

היו"ר ש' וייס:

מלחמת השחרור עיצבה את הגבולות.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, יש חשיבות גם ביטחונית להתיישבות ביהודה ושומרון. יש חשיבות לכך שגרים שם אזרחים, אנשים, בני-אדם. מפריעה לי גישתו של חבר הכנסת שריד, שאמר: לוקחים מהחיילים ומשכבות המצוקה ומהתשתיות ונותנים למתנחלים. כאילו אנחנו עוסקים באזרחים שונים, אנשים מכוכב אחר, עב"מים, כלשונו של מר פרס, שהתייחס לזה בדבריו. האם אנחנו לא מדברים על אזרחים של מדינת ישראל? האם באותם מקומות לא יעברו לגור אנשים שמתגוררים במדינת ישראל – אזרחיה, משלמי המסים? בואו נפסיק לראות את הקבוצה ההיא שם כאילו היא תלושה, רחוקה ולא

שייכת. בואו נבין שזה חלק מהציבור של מדינת ישראל. יש גם אנשים שגרים היום בתוך "הקו הירוק" ומעוניינים לעבור ולגור במקומות שנמצאים ביהודה ובשומרון ובחבל-עזה.

הנוכחות שלנו, של עם ישראל, ביהודה ובשומרון חיונית דווקא בדרך של התיישבות ולא בדרך של מחנות צבא. לא אחת נשמע מפי אנשי השמאל שאין חשיבות להתנחלויות מבחינה ביטחונית. לא אחת אמרו לי בוויכוחים, ששום מתנחל לא יעצור צבא או טנקים, רק צבא עוצר צבא. אבל אני אומר שצבא בא והולך בפקודה. כשאומרים לצבא לבוא – הוא בא. כשאומרים לצבא להקים מחנה – מוקם מחנה. כשאומרים לצבא לעזוב או לפנות – הוא עוזב ומפנה.

לא כך לגבי התיישבות; לא כך לגבי התנחלות. ברגע שאנחנו מכים שורש, בונים בית, נוטעים עץ, והשכן בכפר הסמוך רואה שאנחנו כאן, ויש דור נוסף של ילדים שגדל באותו יישוב והיישוב מתרחב ומתחזק, הוא מבין שהיהודים הם לא הצלבנים. הוא מבין שהיהודים באו לכאן במטרה להישאר לתמיד. הוא מבין שזאת כוונתנו. ברגע שיהיה ברור שאנחנו כאן לתמיד, התקווה לסלק אותנו, לזרוק אותנו, להשליך אותנו מאותם מקומות, לפנות אותנו – התקווה הזאת תיגנז. יהיה ברור שאנחנו נמצאים שם, וזאת המשמעות האמיתית של ההתנחלויות.

ברגע שתהיינה התנחלויות רבות, מבוססות וחזקות, יבין הצד השני שהדרך לדו-קיום לא עוברת בניסיון לזרוק את המתנחלים, לא באינתיפאדה ולא באמצעים אלימים; היא עוברת בניסיון לדבר ולחיות בדו-קיום זה ליד זה. לטווח ארוך אני רואה דווקא תרומה מהותית ומשמעותית של ההתנחלויות.

הדרך שהממשלה החלה בה היא דרך שצריך לברך עליה. צריך לחזק את הממשלה ולקרוא לה להדביק את הפיגור שנוצר כתוצאה מכך שהממשלה הקודמת הקפיאה ועשתה מעט מאוד לביסוס ההתנחלויות ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה.

צריך שהממשלה הזאת תגבש תוכנית שתדביק את הפערים ותאמר בריש גלי: אנחנו בעד התיישבות יהודית בכל חלק של ארץ-ישראל. זאת זכותו של כל יהודי, זאת זכותו של העם היהודי, וזאת הדרך שלנו לקנות אחיזה ולהראות לצד השני שאנחנו כאן, והגיע הזמן שיהיה ברור שאנחנו כאן לתמיד.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת זנדברג.

גנבת דעת הציבור בעניין המשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, מזכיר הכנסת המנוסה והמלומד מעיר את תשומת לבי, שעל-פי סעיף 88(ז) לתקנון יש לחבר הכנסת יוסי ביילין זכות תגובה. אני דיברתי על הודעה אישית, אבל כרגע אני מודיע דבר עוד יותר טוב. זאת תגובה, ועל כן יש לו עוד עשר דקות.

לרשותך עשר דקות, חבר הכנסת ביילין. לאחר מכן נזמין את השר צחי הנגבי. בבקשה, חבר הכנסת ביילין.

יוסף ביילין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת אולמרט, ששמעתי את כל דבריו, האשים אותי בשני דברים במערכת הבחירות, וגם עכשיו הוא חזר על זה באותה התלהבות – נדמה היה לי שהוא עדיין באופוזיציה. ברשותכם, הייתי רוצה להתייחס לשני הדברים.

האשמה אחת שלו היתה, שבעונותי העברתי מסמך על חלוקת ירושלים לפייצל חוסייני לפני חודשים אחדים באמצעות ידידי יאיר הרשפלד ורון פונדק. זה באמת נשמע נורא, אפילו לי. כשראיתי את זה בטלוויזיה אמרתי: שר בישראל שמעביר הצעה כזאת על חלוקת ירושלים? העונש על דבר כזה צריך להיות חמור הרבה יותר מאשר כותרת בראשית מהדורת הטלוויזיה.

עד מהרה הסתבר סיפור המעשה על-ידי אנשים שהכינו את המחקר הזה; מעשה שהיה במחקר שעשה "מכון ירושלים", שהוא תחת החסות של עיריית ירושלים שבראשות אהוד אולמרט עצמו, מחקר שנשלח על-פי הפרסום עצמו לעשרות אנשים, אולי ליותר מעשרות, ביניהם אהוד אולמרט. אני מוכרח לומר, במהלך מערכת הבחירות לייחס איזה מין מסמך, שלכאורה אפשר היה לחשוב אם זה מסמך של אמ"ן על חלוקת ירושלים שהועבר לאויב; מחקר שנעשה בעירייה, שפורסם ונשלח, לייחס זאת למין גילוי עצום על חלוקת ירושלים? מה גם שלא העברתי אותו לאיש, לא לפייצל חוסייני ולא למישהו אחר, לא במפלגת העבודה ולא בליכוד; זה לא התפקיד שלי לחלק מחקרים של "מכון ירושלים".

אני מוכרח לומר שתמהתי מאוד, אבל אני יודע את עוצמתו של הכזב, ואני מודה שאף שבדרך כלל אני לא יוצא מגדרי, באותו בוקר יצאתי מגדרי – כפי שאמר חבר הכנסת אולמרט – כי זה באמת היה, איך לומר בלשון פרלמנטרית, הדבר הכי רחוק מן האמת שיכולתי להעלות על דעתי.

לא זאת, אף זאת. הוא הודיע שמקיימים בשמי משא-ומתן על חלוקת ירושלים. אני חושב שגם זה דבר חמור מאוד.

כמו במקרה הראשון, הוא לא הוכיח שום דבר, הוא לא ידע מאיפה, אבל יש לו מקורות – כך הוא אמר – שמחלקים את ירושלים, והנה עכשיו הוא רואה שהיה פרסום ב"נקודה" שמאשש לכאורה את דבריו.

פה אני רוצה לומר דברים ברורים: במשך למעלה משנה קיימו ארבעה אנשי אקדמיה בידיעתי, בעידודי וביוזמתי – שני פלשתינים ושני ישראלים, אותם ישראלים שעשו את הדבר הגדול של תהליך

אוסלו – שיחות, כדי לנסות ולאתר את המשותף והמפריד כנייר הכנה למשא-ומתן עתידי על הסדר הקבע בינינו לבין הפלשתינים. השיחות האלה לא חייבו את הפלשתינים, עובדה – הן לא מחייבות אותם היום; הם לא חייבו אותנו, לא את הממשלה שלנו ולא את הממשלה הנוכחית. במשך למעלה משנה הם ישבו והכינו נייר שהעבודה עליו נגמרה באוקטובר 1995 במטרה להראות אותו אז לשני הצדדים. עובדה היא, שעם הנייר הזה לא התרחש דבר, בינתיים.

המרכיבים של הנייר נראים לי באופן אישי כפתרון האופטימלי להסדר הקבע על נושא הפליטים, על נושא שינוי הגבול, על נושא עתיד ההתנחלויות, על נושא הסדרי הביטחון ועל נושא ירושלים. הגדולה של ההצעה הזאת היא שזה לא הסכם וזה לא נחתם על-ידי אנשי המדע בעצמם ולא על-ידי פוליטיקאים. היתרון הגדול של הנייר הזה, שהוא מוכיח בפעם הראשונה שישראלים ופלשתינים יכולים לשבת יחד ולמצוא פתרון לבעיית ירושלים שהוא לא חלוקת ירושלים.

לפחות לפי ההצעה, שכאמור גם היא לא מחייבת, אין הצעה לוותר על ריבונות ישראלית בירושלים. אני לא חושב שאי-פעם היתה הצעה מהסוג הזה. ברור: הפתרון יהיה מדינה פלשתינית, אין פה חוכמות; אבל מול מדינה פלשתינית – ירושלים מאוחדת, הכרה בירושלים כבירת ישראל, שלא תהיה על-ידי ממשלת הליכוד, כי הליכוד לא יהיה מוכן לוותר בתחומים אחרים; אין עקירת יישובים, רוב המתנחלים נמצאים תחת ריבונות ישראלית, ויש הסדרי ביטחון שמספקים אותנו לעתיד הנראה לעין.

שר הבריאות צ' הנגבי:

זו הודעה אישית.

היו"ר ש' וייס:

לא, המזכיר העיר את תשומת לבי, שלפי סעיף 88(ז) – זה עשר דקות. עוד ארבע דקות, ואז זה לפני תשובת השר.

יוסף ביילין (העבודה):

יש כאן נכונות לשים את הדברים על השולחן. מצד אחד מדינה פלשתינית – בשום אופן לא בגבולות 1967, בשום אופן לא עם צבא; מצד אחר – ירושלים מאוחדת בירת ישראל בריבונות שלנו. בהצעה הזאת יש התייחסות שאפילו לא הגיעה לשולחן המשא-ומתן לגבי אזור אקס-טריטוריאלי בהר-הבית. מכיוון שזה לפני תשובת השר, אני אומר כאן – – –

בנימין אלון (מולדת):

מה עם בירת המדינה הפלשתינית, שהיא נקראת ירושלים?

יוסף ביילין (העבודה):

כן, לשיטתם, זה שהם קוראים למשהו שאתה לא קורא לו, ירושלים, זו בעיה שלהם לא שלך. חבר הכנסת אלון, אתה יכול להסכים עם זה או לא להסכים. אני לא חושב שאתה מכיר הרבה הצעות – גם זאת לא הצעה חתומה – שמדברות על הסכם קבע עם הפלשתינים שבו אין ויתור על ריבונות ישראלית בירושלים. אני לא חושב שאתה מכיר הצעות כאלה. אני בטוח שגם זה לא מספק אותך; אותי זה מספק.

לגבי הר-הבית. במשך הרבה שנים דובר על הר-הבית. "הר-הבית בידינו", אמר מוטה גור, זיכרוננו לברכה. אני לא בטוח שזה נכון היום. יש היום בישראל ממשלה של הליכוד, המפד"ל, ואתם יכולים לעשות בהר-הבית מה שאתם רוצים; זה אפילו לא עניין של חוק. לפי החוק הישראלי, הר-הבית הוא חלק מהריבונות הישראלית. יהודים יכולים להתפלל שם? עולים לשם יהודים בקבוצות? לומר שוויתור – ראיית הר-הבית כאזור אקס-טריטוריאלי עם אותם הסדרים שיש היום זה הוויתור הגדול וזה מה שנקרא אצל מישהו חלוקת ירושלים?

תבוא הממשלה הזאת – הכול היא שמה על השולחן, היא כל כך אמיצה, היא כל כך אידיאולוגית – ותגיד דבר פשוט: לכל יהודי, בנבדל, בקבוצה, במניין, בציבור, מותר להתפלל במקום הקדוש ביותר ליהודים, על הר-הבית. למה אתם לא עושים את זה? יבוא נא השר ויאמר את תשובתו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת ביילין. אדוני השר, אתה מוזמן לסכם את הדיון, אחד הדיונים המרתקים ביותר בזמן האחרון.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, פרס לא יחלק את ירושלים. אני לא יודע אם נדע אי-פעם אם אכן הוא היה מחלק את ירושלים, אבל הוא לא יחלק את ירושלים, גם לא יוסי ביילין, גם לא יוסי שריד, כיוון שהציבור בישראל החליט לסיים את אחריותם לעתיד ירושלים והפקיד את האחריות הזאת בידי ממשלה חדשה שלא תחלק את ירושלים.

אומר כאן שמעון פרס: העללתם עלילת דם, הראיה – משך חודשי הבחירות חזרתם וביקרתם את הפעילות המדינית של אש"ף ב"אוריינט האוס", אפילו הבטחתם לסגור אותו. והנה, חלפו 50 ימים מן הרגע שבו היו חילופי שלטון ולא הוצבו שלשלאות על דלתות ה"אוריינט האוס".

איפה ההבטחה לסגור את "האוריינט האוס"? אם הנוהג בבית הזה הוא לצעוק, אז אני אצעק בחזרה למר פרס, שהקדיש זמן רב לסוגיה הזאת. אני אומר לו: תן לי שם אחד של שר חוץ, של נציג דיפלומטי בכיר של מדינה זרה שביקר ב"אוריינט האוס" למן חילופי השלטון. למה הם לא ביקרו? כיוון שממשלת ישראל החדשה הבהירה הבהר היטב: לא נשלים עם הפיכתו של ה"אוריינט האוס" למוקד

מדיני של הרשות הפלשתינית בשום תנאי. אם אין צורך, לא סוגרים. אם יהיה צורך – נסגור גם נסגור.

שר החוץ הצרפתי, דה-שארט, התכוון, כך נאמר, להגיע ל"אוריינט האוס" ולקיים שם מפגש, כפי שהיו . ובתרגום לעברית: עצור. אנחנו ARRETE מורגלים בעבר. ממשלת ישראל אמרה לו בדרכיה שלה: איננו רוצים, חס וחלילה, להדריך שר חוץ עם מי להיפגש או היכן להיפגש. נמצא כאן שגריר ישראל בצרפת, בעבר, והוא יודע עד כמה יש להקפיד על נימוסים בכל הנוגע ליחסיו עם מדינות זרות, בוודאי עם צרפת. אבל גם לכך יש מגבלות. שר החוץ דה-שארט ביקר בארצנו ביקור מאוד מוצלח, נועד עם ראש הממשלה לפגישה מאוד מוצלחת, ולא בא עדי "אוריינט האוס". אנחנו אולי איננו יכולים לשנות מדיניות של ארצות אחרות במחי ביקור אחד, אבל אנחנו יכולים גם יכולים וקובעים גם קובעים היכן מוצב הקו האדום.

אני חושב שהאופוזיציה היתה צריכה לברך על כך שאת הקו האדום אנחנו מציבים לא באמצעות ג'יפ של משמר הגבול, שמונע ממכונית שרד להגיע אל הרחוב המוביל אל ה"אוריינט האוס", ולא בסגירה דרמטית עם שלשלאות מלווה בפרוז'קטורים של כל מצלמות הטלוויזיה בעולם, אלא בשכנוע, בהידברות, בהבהרה שקטה וחשאית, אם ניתן, מה נסבל ומה בלתי נסבל כשמדובר במעמדה המדיני של בירתנו. במקום זה אנחנו שומעים ביקורת שאין לה שחר ואין לה יסוד.

טרור. שוב שמענו כאן, הפעם מדובר אחר של האופוזיציה, חבר הכנסת שריד, ביקורת על הצהרות ראש הממשלה בעניין הטרור. אני רוצה להזכיר לבית הזה ולחבר הכנסת שריד את מנת חלקה של הממשלה הקודמת במאבקה בטרור, את היקף הטרגרדיות שנצברו, מה שהיה קרוי אז ב'רגון, שלמזלנו הולך ונעלם: קורבנות השלום בעקבות הסכמי אוסלו. הרי המהפך הזה שהתרחש כאן לא לחינם הוא התרחש.

יש מי שחושב – מר פרס, איך הוא אומר – שבסך הכול זה רוב מזערי מפוקפק. הוא בכלל חושב שהוא ניצח את הבחירות. במקרה היה שיעור הצבעה של 60% בדיזנגוף. אילולא האחוז הזה, הכול היה אחרת. אנחנו בדקנו כמה מצביעים יש בדיזנגוף ומה היה קורה לו היו 100% הצבעה בדיזנגוף וכל ה-100%, כנהוג במדינות טוטליטריות מסוימות, היו מצביעים שמעון פרס. היה שינוי דרמטי. מר פרס היה זוכה בערך ב-700 קולות נוספים. את הרוב של ה-11% בציבור היהודי הוא לא היה סוגר גם אם שכונות שלמות בתל-אביב היו מתייצבות לפתח הקלפיות מ-07:00 ומערימות פתקי פרס, כי ההפרש היה הפרש אדיר ממדים על-פי כל תחזית, והוא לא נבע מהתארגנות, ולא כמו שחושב מר פרס – מזיופי בחירות, ולא כמו שחושב מר פרס – מהתערבותם המוזרה של רבנים. הוא נובע מן המעמד האמיתי של הממשלה הזאת בשלהי כהונתה, שקצה נפשו של הציבור בה ובשקריה ובתרמיותיה ובשחיתותיה.

הרבנים הכריעו את הכף, מר פרס? מר פרס שלח את השר אפרים סנה לדלג מנישוק מזוזה אחד למשנהו בחצרות האדמו"רים. יכול לספר לנו חבר הכנסת רביץ איזו פעולה מקפת הוא עשה אצל הרבנים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

והם אמרו לו: יישקני...

שר הבריאות צ' הנגבי:

יום ולילה השקיעו במאמץ, תוך הבטחות של שוחד, שעד היום מהדהדות בכוללים ובישיבות.

הרב כדורי – הוא אומר – הוציא קמעות. אני במקרה זכיתי להתלוות לראש הממשלה דהיום בביקורו אצל הרב כדורי, ובדקות שלאחר הביקור הזה הוצפה לשכתו בפניות תחנונים: מר פרס רוצה להגיע אל הרב כדורי, למה מקבלים את מר נתניהו ולא את מר פרס? תבקשו מחיים רמון שיוציא לכם תדפיס שיחות "בזק" – כמה שיחות הוא דיבר באותו יום, לא יום אלא באותה שעה עם לשכתו של דרעי, תוך דרישה במפגיע: מר פרס יוצא עכשיו, הוא יוצא כבר, אי-אפשר לעצור, הוא יוצא, תקבלו אותו בכבוד. אז כדורי בסדר – – –

היו"ר ד' טל:

ברשותך – הרב כדורי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

הרב כדורי. זה בסדר כשהכדור מתגלגל לכיוון הזה, אבל אם הכדור מתגלגל לכיוון השני – לעצור את המשחק, להחליף את השופט.

את הבחירות הכריעו האזרחים ששמו לעצמם לנדר להביא לחילופי שלטון, כיוון שנראה היה להם שמדינתם מידרדרת בכל מישור, לא רק בתחום המדיני.

פעולתה הראשונה של הממשלה הזאת היתה להתכנס מול אנשי האוצר ולנסות להבין באמת אם כל הביקורת שאנחנו הטחנו בממשלה, אבל שהיתה מבוססת על נתונים פחות אובייקטיביים מאשר היו לנו, על הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, על נתונים אחרים – האם באמת המצב הוא על עברי פי פחת. ואנשי האוצר אמרו בגלוי גם בישיבות הממשלה: רבותי, זה ממש על פי תהום. הכול היה אשליה. זו היתה בועה שניפחו וניפחו, והיתה מתפוצצת לכולנו בפנים.

אז מעז כן מר פרס לבוא ולומר: ביטלו את כל ההחלטות הכלכליות. אני יכול לומר פה בשם ראש הממשלה ובשם הממשלה: שקל אחד לא ייגרע מן ההחלטה על הקיצוץ בתקציב המדינה. הוחלט על 4.9 מיליארדי שקלים, וזה מה שיהיה. יהיו שינויים, אני מקווה, גם בתחום משרדי, יהיו שינויים בתחומים שמחייבים רגישות חברתית יתירה מול הצעות האוצר. אבל התוצאה הסופית חייבת להיות כזו שמרסנת את ההוצאה הציבורית. כי בעניין הזה אני מסכים עם מר פרס – זאת המדינה של כולנו. אם היא תשקע – כולנו נשקע, לא רק החלק הזה של הבית ולא רק חלק אחר של הבית. קל מאוד לאבד שליטה. כבר היינו במקרים כאלה בעבר, שכל העסק מתחיל להידרדר במורד, ואחרי כן קשה מאוד לעצור. עדיף לעצור עכשיו.

כאן גם תפקידה של האופוזיציה איננו יכול להיות תפקיד של עימות עם הממשלה. היא צריכה לתת יד; אולי להצביע על סוגי קיצוץ אחר. יש חברים בקואליציה שמציעים הצעות חלופיות רציניות ויסודיות יותר מכל צוות הצללים המוזר הזה שמוקם ומתפרק ומוקם חדשות לבקרים, פעם אחר פעם. ישבו באמת ויכינו הצעות חלופיות. נתמודד אתן בוועדת הכספים, בממשלה, כאן במליאה. לעלות כאן וסתם לזרוק סממאות חסרות שחר – זה תפקידו של יושב-ראש אופוזיציה? או. קיי, בשבוע הראשון, בשבוע השני; 50 ימים עברו מאז חילופי השלטון, כבר אפשר להתאושש, אפשר לחזור קצת לעשתונות, לייצר אופוזיציה של ממש, מבוססת על לקחי אמת ונתוני אמת, במקום להתבוסס בתוך הגידופים האלה, שפשט מעליב אפילו להתייחס אליהם.

ועוד את מי מעזים לגדף? קלקולים בממשלה, אומר חבר הכנסת פרס. הרי לא היתה אופוזיציה כל כך שסועה, כל כך מסוכסכת, כל כך קרועה מבפנים, כמו האופוזיציה הזאת. די אם ניקח את השבוע האחרון. רמון אומר על חבריו למפלגה, על ברק וחבריו: בוגדים, שבתנאים אחרים היו יורים בהם ומוציאים אותם להורג על בגידה. מחבלים, הוא אומר. זה לא איזה עוזר פרלמנטרי מדליף לעיתונאי במקומן; זה חיים רמון אומר בלשוננו על אהוד ברק. שני אנשים שרוצים להנהיג את המדינה שלנו. ואהוד ברק משיב לו מידה כנגד מידה, שהוא דרדר את המפלגה, ורימה, ולא מסר נתוני אמת, והסתיר סקרים, וניהל את הכול מתוך אגו. האם האנשים האלה יכולים לשבת אפילו באופוזיציה ולייצר איזו מידה מינימלית של הרמוניה, שניתן יהיה לסמוך על האחריות שלהם?

ושמעון פרס, לכאורה מלמעלה, אומר להם: תפסיקו להתקוטט כמו גנרלים סינים. אבל הוא לא מאפשר הליך דמוקרטי פשוט, של חילופי שלטון בעקבות התבוסה החמישית. הרי אין מעמד יותר פתטי ממנהיג שנאחז בקרנות מזבח שאפילו לא בידיו. אני מבין שהמזבח נמצא בקודש הקודשים, באים ונאחזים בו. אבל קודש הקודשים כבר התחלף.

יוסי שריד (מרצ):

מנחם בגין נכשל שבע פעמים.

שר הבריאות צ' הנגבי:

מנחם בגין לא הועמד מעולם בסיטואציה שהיה לו סיכוי. כאן היה לנו ראש ממשלת סקרים ארבע שנים, פעם אחר פעם – – –

יוסי שריד (מרצ):

אדם שאין לו סיכוי הולך שבע פעמים?

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני רוצה לומר משהו לחבר הכנסת שריד. חבר הכנסת שריד, בדרך כלל, ועל זאת הוא זוכה להערצה מכל חלקי הבית, ובכלל זה ממני, הוא אמן הרטוריקה, בנועם הליכות, בקולו העמוק והסמכותי, בשקט, בבחינת דברי חכמים בנחת נשמעים, מחלחלים עמוק ויורדים חדרי בטן. זה אופי נאומי, לפחות בשמונה השנים שאני חבר בכנסת. היום לראשונה שמעתי אותו מצווח כאן ככרוכיה, בצורה שמתאימה לאחרון חברי הכנסת. מטורפים, הוא צועק, תעצרו את ההתנחלויות. אני שואל את עצמי: למה לאדם, שבאמת כבר מילא את "דברי הכנסת" בנאומים ובדברי פולמוס ברמה גבוהה, להידרדר לטון כזה? שהרי ידוע שזה איננו טון שמסוגל להשפיע, שיכול להיות אפקטיבי. ובכלל, מתי אדם צועק? אדם צועק כשאין לו מה להגיד. אדם צועק כשהוא יודע שהוא מושפל. ובאמת, חבר הכנסת שריד מרגיש מושפל כתוצאה מן העובדה שתחזיותיו מתפוגגות פעם אחר פעם.

ב"כותרת ראשית", בשנת 1984, לפני תריסר שנים, הכריז חבר הכנסת שריד: תם עידן ההתנחלויות – זה היה ב-13 באפריל – "גוש אמונים" מיצה לחלוטין את פוטנציאל ההתיישבות שלו; זה נגמר. ובאמת, עוברות 12 שנים. אז היו 27,000 תושבים; היום יש למעלה מ-150,000 תושבים; שלא להזכיר עוד לפחות 120,000 בירושלים המאוחדת. השמים נופלים עליו. אני מבין, אדם שכל תפיסת עולמו המדינית מתרסקת – האם זה לא היה מביא כל אדם, ולו השליו ביותר, לצאת מן הכלים?

יוסי שריד (מרצ):

בכל זאת, מר הנגבי, בארבע השנים האחרונות אירעו כמה דברים במדינת ישראל שקצת הגשימו את משנתי המדינית, הייתי אומר.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני חושב, חבר הכנסת שריד, שזה מרגיז אותך יותר מנושא ההתיישבות. כי אתה רואה – – –

יוסי שריד (מרצ):

אתה מזכיר איזה ריאיון שאני לא זוכר. אבל יכול להיות שאתה צודק. בכל זאת, בארבע השנים האחרונות נעשה משהו.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, אני לא אפשרתי לחבר הכנסת שריד לשאת נאום. אני מבקש להפסיק אותו.

יוסי שריד (מרצ):

מי חשב שתהיה רשות פלשתינית, שנדבר עם ערפאת, שאתם תדברו עם ערפאת?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שריד, אני מבקש לתת לשר – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

הייתי מאפשר לו אילולא הוא אפשר לחבר הכנסת אולמרט רק הערה אחת. אז אפשרתי לו הערה אחת.

יוסי שריד (מרצ):

הם מדברים עם ערפאת, ואני – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני זוכר את חבר הכנסת שריד אומר, וכבר הזכרתי לו את זה: 20 שנה הליכוד לא יחזור לשלטון. גם זה הופרך. ובהזדמנות אחרת הוא אמר לנו כאן, מעל הדוכן הזה: המדינה הפלשתינית כבר קמה, ידידי מן האופוזיציה. היא כבר קמה; היא לא תקום – היא קמה. אם היא קמה, למה אתה צועק? תהיה מאושר, יש לך מדינה פלשתינית, מאבק של שנים למען ידידיך הפלשתינים הוגשם בהצלחה; גמרנו. אבל היא לא קמה, והליכוד חזר לשלטון, וההתנחלויות עלו כפורחות. כי יש הבדל כנראה בין יכולת ניתוח ליכולת נאום. אי-אפשר לקחת ממך את יכולת הנאום. אפשר לקחת ממך, או לפחות לפקפק פקפוק של ממש, בכושר התחזית המדינית שלך.

אבל מה שמרגיז אותך, חבר הכנסת שריד – – –

יוסי שריד (מרצ):

– – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שריד, אני מבקש ממך לאפשר לשר להמשיך.

יוסי שריד (מרצ):

היו"ר ד' טל:

סליחה, אני לא מאפשר לך.

יוסי שריד (מרצ):

היו"ר ד' טל:

אני לא מאפשר לך. חבר הכנסת שריד, אני לא מאפשר לך, הגם שאתה בן סיעתי – רם. אני לא מאפשר לך.

שר הבריאות צ' הנגבי:

מה שמרגיז את חבר הכנסת שריד, לדעתי, יותר מכול, זה לא ההתנחלויות, זה לא ה"אוריינט האוס". אין ברירה – זה חלק ממצוות אופוזיציה מלומדה. מה שלדעתי מרגיז אותך יותר מאשר את אחרים במפלגה שלך זה שהליכוד פתאום הגיע לשלטון והוא לא משתגע, הוא לא מאבד רסן, הוא נהג באיפוק.

התחזיות השחורות האלה, מסתבר שהן היו בדיוניות. ראש הממשלה נוסע לארצות-הברית, לא – בתשואות תוך כדי קימה. Ovation סוקלים אותו בקונגרס באבנים, מקבלים אותו ב-17 פעמים לאחר מכן הוא נועד עם קלינטון והוא מעז לומר לכל העיתונאים שמלאכת ההתיישבות תימשך. ומר קלינטון איננו מנתק את המיקרופון ונוזף בו והולך, אלא ההיפך – נשאר. ואחרי זה מובארק, אחרון החסידים, שניתן היה לסמוך שהוא לפחות, מתוך מזגו המאוד-טמפרמנטי, הוא זה שיקלקל את השורה – נועד עם מר נתניהו, ואפילו מודיע לאחר מכן שהוא רגוע. ויחסי ישראל-מצרים אינם עולים על שרטון. נהפוך הוא, הנורמליזציה מואצת. וחסיין נועד עם נתניהו פעם אחר פעם, ושום דבר לא קרה. וגם ערפאת מקבל את דוד לוי, ודוד לוי נועד אתו ולא מוותר על כלום. ולמרות זאת – עולם כמנהגו נוהג. ומר נתניהו מעז, שבוע אחרי הפגישה עם ערפאת, לבייש את ערפאת ולהביא את ביטולה של ההחלטה האבסורדית על ייבוש ההתנחלויות, ושום דבר לא קורה.

איך זה יכול להיות? הרי אנחנו אמרנו שתהיה מלחמת הכול בכול, ינתקו את היחסים, יורידו את הסיוע לישראל, הכול יתמוטט, השמים ייפלו. זה לא קרה. זה מרגיז. זה מרגיז אופוזיציה, שמה שמעניין אותה כרגע זה רק להוכיח דבר אחד: שהיא, בפארנויה האובססיבית שלה, צדקה.

ולכן, ידידי חברי הכנסת, נדמה לי שלפחות בחודשים האלה, כשכל מה שעושה הממשלה הוא סביר, וקלקוליה אינם משתווים למעלת קלקולי האופוזיציה, ראוי שנקיים שורה ארוכה של דיונים מדיניים שבהם אנחנו נזכה לשמוע לפחות הצעה אחת קונקרטית.

אומר פה מר פרס: איפה התנופה המדינית שהיתה בתקופתנו? יכול להיות שבתקופה שקדמה לכהונתו של מר פרס היתה תנופה מדינית. אבל אני זוכר שמר פרס סיים את השלטון כאשר יש קיפאון מוחלט ביחסים עם סוריה; נתק מוחלט עם הפלשתינים – נתק מוחלט, בגלל הסגר שהיה בעקבות הטרור המשתולל; מצב מדיני בעייתי מאוד בדרום-לבנון – מבצע "ענבי זעם" שהפך את הממשלה ללעג ולקלס; כלכלה – במקרה הטוב, חורקת; במקרה הרע – קורסת. זאת הירושה שקיבלנו. ולמרות הירושה הזאת מסתבר שהממשלה מצליחה לא רק לשרוד, לא רק להתייצב, גם להוביל מהלכים מדיניים בהצלחה רבתי.

לאור זאת, אם באמת חברי הכנסת שהגישו את ההצעות לא מוכנים להסתפק בתשובתי, נדמה לי שמן הראוי לכבד את בקשתם ולקיים דיון על כך במליאה או בוועדת החוץ והביטחון, על-פי עמדתם של המציעים. אני מודה לאדוני.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני השר. חבר הכנסת בני אלון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שריד. בבקשה, חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שריד שב ותיאר בדבריו את משמני המתנחלים בהסתה שגריתית, ורק בשל זה צריך היה להסיר את דבריו.

אבל אני ביקשתי להסיר את הצעתו ואת הצעת יושב-ראש האופוזיציה, כי לא היה צריך לקרוא לדיון מיוחד. אני חושב שהאופוזיציה צריכה פגרה קצת יותר ארוכה כדי להבין ממה ניצלנו. לו הם היו היום בשלטון, הרי רמת-הגולן כולה כבר לא היתה בידיו. הרי לא רק את ריח הרמה הריח אסד, אלא מבין המלצות שלו הצילו אותה. הרי מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים – אבו-דיס, ופחות או יותר ריבונות על הר-הבית – היום זה היה על סדר-היום. לכן אני חושב שהדיון הזה היה מוקדם מדי. הם עוד לא עיכלו את התוצאות, הם עדיין לא עיכלו את גודל הנס שה' עשה לנו כשהציל אותנו מן הממשלה הקודמת, הם צריכים קצת יותר זמן. לכן אבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת שריד, אין לשר התנגדות שהנושא יידון במליאה או בוועדה. מה אדוני מבקש?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הוא יכול לבקש רק מליאה.

יוסי שריד (מרצ):

הייתי רוצה להתנגד להצעת השר, אבל אין לי יכולת, לכן אני מסכים – – –

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ההצעה להעביר את הדין למליאה?

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת י' שריד בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

שבעה בעד; אין נמנעים ואין מתנגדים. ההצעה התקבלה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' טל:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7 והוראת שעה), התשנ"ו–1996, שהחזירה ועדת הכספים; והצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו–1996, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7 והוראת שעה), התשנ"ו–1996 **(קריאה שנייה וקריאה שלישית)**

היו"ר ד' טל:

הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7 והוראת שעה), התשנ"ו–1996, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את הצעת החוק יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת הרב אברהם רביץ. בבקשה.

א' רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה, ראשית, לברך אותך על תפקידך. אני מאחל לך שתנהל את ישיבות הכנסת בחוכמה, בהבנה ובתבונה.

חברי הכנסת, הצעת חוק זו הונחה היום על שולחן הכנסת, היא אושרה בקריאה ראשונה, ובגלל דחיפות העניין והנושא הוחלט לזרז את הליכי החקיקה. לכן התכנסה ועדת הכספים מייד והחליטה להעביר את החוק לקריאה שנייה ושלישית עוד היום.

כידוע לכם, חברי הכנסת, הוחלט על דעת נגיד בנק ישראל ושר האוצר לקבוע מנגנון למיתון התנודות החריגות במחירי איגרות החוב הממשלתיות בשוק ולרכוש איגרות חוב – מנגנון הידוע כ"רשת הביטחון". כיוון שזאת הזרמה, הוחלט לספוג כספים אלה על-ידי מכירת מלווה קצר מועד. הנפקת מלווה קצר מועד הגיעה לתקרה שלה – לפי החוק התקרה שלה היא כ-19 מיליארד שקל – ולכן נקבע מנגנון מיוחד, כמו הוראת שעה, לספיגת כספים אלה: לא על-ידי שינוי קבוע בתקרת המק"מ, אלא סכום נוסף לספיגת ההזרמה הנובעת מרכישת איגרות חוב לצורך רשת הביטחון.

בעת הדין בוועדה הוחלט לקבוע תקרה לסכום הנוסף לתקרת המלווה קצר המועד, והיא 15 מיליארד שקל. הגדלת הסכום מעבר לכך תחייב את אישורה המוקדם של ועדת הכספים, וזה בניגוד להצעה שהונחה על שולחן הכנסת, ההצעה המקורית, לקריאה ראשונה.

תיקון נוסף הוכנס בחוק זה והוא, שתמורת איגרות מלווה קצר מועד בכלל, ולא רק לפי תיקון זה – האיגרות המקוריות, 19 המיליארד שהזכרתי – לא תשמש למימון התקציב אלא אך ורק למימון פירעון איגרות המלווה לפי חוק זה או לתשלום הריבית עליו. כלומר, תמורת המלווה תשמש רק לשימוש מונטרי ולא לכיסוי הוצאות בתקציב.

ברור שתיקון חוק זה הוא צעד הכרחי אך לא מספיק במצב הקיים, ואין בכך הפתרון הכולל לבעיות שוק ההון. אנחנו מקווים שהשינויים המבניים ייתנו לנו לפחות כיוון חיובי.

אני פונה לחברי הכנסת לאשר את הצעת החוק הזאת, להסיר את ההסתייגויות, ולאפשר לרשת הביטחון לפעול ללא הגדלת ההזרמה למשק.

אדוני היושב-ראש, כיוון שמגיש ההסתייגויות איננו נוכח באולם, אני מציע שנעבור, לפי התקנון, להצבעה, ונאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ד' טל:

אכן, זאת נעשה.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7 והוראת שעה), התשנ"ו-1996, על סעיפים 1 ו-2.

הצבעה מס' 15

בעד סעיפים 2-1 – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 2-1 נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

בעד – 6, אין נמנעים, אין מתנגדים. הצעת החוק נתקבלה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה מס' 16

בעד החוק – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 7 והוראת שעה), התשנ"ו–1996, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

בעד – 6, אין נמנעים, אין מתנגדים. חוק מלווה קצר מועד עבר בקריאה שלישית.

קריאה:

ללא הסתייגויות.

היו"ר ד' טל:

ללא הסתייגויות – את זה כבר אמר חבר הכנסת רביץ.

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו–1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' טל:

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו-1996 – קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת שאול יהלום. בבקשה.

שאול יהלום (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, אני מתכבד להביא לכנסת בקריאה שנייה ובקריאה שלישית את הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו-1996. היום דנה הכנסת בקריאה ראשונה בחוק זה. ללא התיקון, היה החוק נכנס לתוקפו ב-12 בספטמבר. מאחר שהממשלה היתה צריכה ליישם את החוק הזה בעזרת תקנות, שהן מורכבות, היא באה ואמרה: אינני מסוגלת להתקין את התקנות עד 12 בספטמבר, וביקשה לדחות את יישום החוק למועד מאוחר יותר. זו ההצעה שהיתה בקריאה ראשונה. וזה עיקרה בקריאה שנייה ושלישית.

אמנה את השינויים: הממשלה ביקשה לדחות עד 1 ביוני את תחילת החוק; הוועדה – דווקא מתוך רגישות לתחום של אימוץ ילדים ורצון לבוא לקראת משפחות המעוניינות לאמץ את הילדים לפי החוק החדש, שפותח אפשרויות נוספות של אימוץ ילדים – לא סברה שיש לתת ארכה כל כך גדולה לממשלה, ארכה של תשעה חודשים, וצמצמה את פרק הזמן וקבעה מועד מוקדם יותר. דהיינו, החוק ייכנס לתוקפו ב-2 במרס 1997 – שלושה חודשים לפני המועד שביקשה הממשלה.

נוסף על כך הכניסה הוועדה תיקון לחוק, מתוך ידיעה שהתקנות הן בעלות רגישות רבה מבחינת הציבור, העמותות שעוסקות בכך, המשפחות שירצו לאמץ, ויהיו בעניין הזה בוודאי הרבה דברים רגישים; לפי התיקון יובאו התקנות לאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט.

יש משפחות שהתחילו לערוך את תהליכי האימוץ לפי החוק הקודם. אנחנו מדברים על המשכיות של תהליכי האימוץ.

ההחלטה בהכנת החוק לקריאה שנייה ושלישית התקבלה פה-אחד בוועדת החוקה, חוק ומשפט. אני פונה לכנסת לקבל את החוק המוצע בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, בנוסחו, כפי שהבאתי לכאן.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת שאול יהלום.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו-1996, ששני סעיפים לו. מי בעד? נא להצביע.

בעד סעיפים 2-1 – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 2-1 נתקבלו.

היו"ר ד' טל:

שישה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו–1996, נתקבלה בקריאה שנייה. אנחנו עוברים להצביע על החוק בקריאה שלישית. נא להצביע.

הצבעה מס' 18

בעד החוק – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו–1996, נתקבל.

היו"ר ד' טל:

בעד – 6, אין מתנגדים ואין נמנעים. חוק אימוץ ילדים עבר בקריאה שלישית. אני מכריז בזה על קבלת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון), התשנ"ו–1996.

רבותי חברי הכנסת, אני מאחל לחברי הכנסת, אם לא נתכנס שוב, שנה טובה וחופשה נעימה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 16:03.